

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Katedra filmových studií

bakalářská práce

Jan Krampera

**Filmový divák a filmová kultura ve
Velvarech**

Film Audience and Film Culture in the City of Velvary

vedoucí práce: Mgr. et MgA. Tereza Czesany Dvořáková, Ph.D

Praha 2019

Poděkování:

Rád bych poděkoval Mgr. et MgA. Tereze Czesany Dvořákové, Ph.D za vedení mé práce a její odborné rady, které mi pomohly při zpracování této práce, a také za čas a ochotu, již mi věnovala při tvorbě mé práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

Abstrakt

Tato bakalářská práce pojednává o filmovém divákovi a filmové kultuře ve Velvarech. Nejdůležitější kulturní institucí ve městě bylo po většinu 20. století kino, proto je mu věnován největší prostor. Práce se snaží zrekonstruovat historii kina pomocí několika dochovaných dokumentů a rozhovorů s pamětníky. Další část má za úkol analyzovat program kina. Práce sleduje, jak byl program strukturován, kdy se promítalo a jak se vyvíjela divácká návštěvnost a cena vstupenek. Poslední část analyzuje na základě dotazníkového šetření, jak vypadá současný velvarský divák. Nejdůležitější částí výzkumu je vyhodnocení vztahu velvarských občanů k zavřenému kinu a filmovému promítání ve městě jako takovému. Výsledkem práce je historie maloměstského kina, jeho programová struktura od roku 1960 do roku 1999 minulého století a výzkum současného diváka ve Velvarech.

Klíčová slova

kino, Velvary, divák, filmový program, historie

Abstract

This bachelor thesis deals with the analysis of the film audience and film culture in the city of Velvary. The main goal is to reconstruct the history of the cinema with the help of historical documents and interviews with local residents. The second part of the thesis analyses film program. The thesis tries to look at the program throughout its structure, dates of the projections, audience attendance and ticket prices. The last part focuses on the questionnaire which helps to analyse the local spectator. The most important part of the research is to find out how the current spectator feels about the cinema. The result of this bachelor thesis is the history of a particular small town cinema, its program structure from 1960 to 1999 and the research of the current audience in the city of Velvary.

Keywords

cinema, Velvary, audience, film program, history

Obsah

Úvod	6
1. Práce s prameny	9
2. Město Velvary	11
2.1. Kultura ve městě	12
2.2. Historie města	13
3. Historie kina	16
3.1. Historie kina 1920-1945.....	16
3.2. Historie kina 1945-1989.....	20
3.3. Historie kina 1989-1999.....	27
3.4. Kino a filmová kultura po roce 1999	31
4. Program, návštěvnost a tržby	34
4.1. Návštěvnost a výsledky kina v 60. letech	36
4.1.1. Program kina v 60. letech a v roce 1965	38
4.2. Návštěvnost a výsledky kina v 70. letech	40
4.2.1. Program kina v 70. letech a v roce 1975	41
4.3. Návštěvnost a výsledky kina v 80. letech	43
4.3.1. Program kina v 80. letech a v letech 1985 a 1989	45
4.4. Návštěvnost, program a výsledky kina v 90. letech	48
4.5. Filmová promítání po roce 1999	54
4.6. Tištěné programy kina	56
5. Filmový divák ve Velvarech	58
5.1. Populace Velvar.....	58
5.2. Sběr dat	58
5.3. Průběh výzkumu	59
5.4. Výsledky výzkumu	62
5.4.1. Návštěva kina a preference filmů	63
5.4.2. Kino Velvary	67
Závěr	72
Seznam použité literatury	74
Přílohy.....	77

Úvod

Tato práce se zabývá filmovou kulturou a filmovým divákem v malém, dnes zhruba třítisícovém středočeském městě Velvary. Kulturou se v tomto případě rozumí zejména městské kino, které bylo po dobu 78 let nejnavštěvovanější kulturní institucí ve městě. Kino bylo postupem času provozováno ve třech různých budovách a vždy si našlo své návštěvníky. Nejstarší kino v sálu hotelu Záložna je dnes zahaleno tajemstvím a z jeho provozu se do dnešních dnů dochovalo jen několik zprostředkovaných vzpomínek. Staré kino v sokolské tělocvičně trpí nedostatkem písemných materiálů, bylo však součástí života hned několika významných velvarských patriotů, jejichž příbuzný je pravděpodobně posledním velvarským občanem, který o něm má co říct¹. Teprve provoz nového kina pomůže pochopit, jak filmová kultura na tak malém městě vypadala.

Kino bylo středobodem kulturního života ve městě, zaměstnalo v průběhu let desítky místních a pobavilo tisíce dalších. I přes jeho lokální význam o něm nikdo práci, článek či studii nenapsal. Vypadá to, jako by se začalo vytrácet z myslí velvarských občanů. S novou generací se zapomnění prohlubuje. Cítím povinnost nedovolit, aby k tomu došlo. Maloměstských kin byly v Československu a později České republice stovky, v okrese Kladno desítky a v okolí Velvar hned několik dalších. Nikomu dosud nepřišlo důležité zakonzervovat písmem jejich význam pro obec a obyvatele, kterým tolik let přinášelo zábavu.

Existuje nespočet především bakalářských a diplomových prací, které zpracovávají tematiku konkrétního kina. Zmínit mohou práce o kinech v Broumově,² Jihlavě,³ Novém Bydžově,⁴ Rožnově pod Radhoštěm⁵ nebo Rychnově nad Kněžnou.⁶ Všechna tato města jsou však minimálně jednou tak velká než Velvary. Tato práce má za cíl být motivací, že zpracovat historii kina v tak malé obci jako jsou Velvary má smysl.

Pro úplné pochopení filmové kultury je potřeba znát diváka. Ten se dá nejspíše poznat kladením jednoduchých, ale výstižných otázek, proto byla pro druhou část práce zvolena forma dotazníkového šetření. Není nutné kategoricky rozdělit získaná data, lze je však použít

¹ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

² Klára Vašáková, *Historický nástin kinofikace města Broumov od počátků po rok 1939*, bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci 2016.

³ Jan Trnka, *Jihlavská kina a filmový klub v kontextu normalizačních let (1968 – 1989): Proměny strategií uvádění filmů z perspektivy každodennosti*, magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně 2012.

⁴ Zuzana Česáková, *Kino v Novém Bydžově v letech 1945 – 1968*, bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci 2015.

⁵ Adéla Beranová, *Historický nástin kinofikace města Rožnov pod Radhoštěm od počátků po současnost*, diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci 2013.

⁶ Iva Havlová, *Kino v Rychnově nad Kněžnou 1914 – 2011*, magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně 2012.

v souvislosti s velvarským kinem. Jedna část dotazníku se zabývá vztahem respondenta ke kinu a filmovému promítání ve městě obecně. Důležité je zjistit, zda je občanům osud kina lhostejný a jestli mají alespoň o nějakou formu filmové zábavy zájem. Druhá část si klade za cíl popsat, jak takový divák vypadá, jaké má návyky či co pro něj filmové umění vůbec znamená.

Z důvodu nedostatku relevantních pramenů na okresní, krajské a republikové úrovni byla záměrně zvolena forma pohledu na kino ve Velvarech očima místních občanů, návštěvníků a zaměstnanců kina, v neposlední řadě pak vedení města. Kino nežilo v bublině, bylo přímo podřízené Místnímu, později Městskému národnímu výboru, odboru kultury ONV Kladno, Středočeskému krajskému filmovému podniku a samozřejmě Ústřednímu ředitelství československého filmu. Kvůli své velikosti a venkovskému charakteru dle dochovaných materiálů nikdy nevzbudilo zvláštní zájem na těchto úrovních.

V období první republiky, když šlo o kino sokolské, bylo kvůli jeho vzniku založeno družstvo,⁷ které mělo za cíl prozatímními projekcemi vydělat na stavbu nové budovy. Tato snaha a zarputilost vypovídá o velvarské filmové kultuře více než nařízení shora. Když kinu hrozil zánik, postavilo se za něj město, které se soutěžemi a dárky snažilo jeho provoz udržet. Když byl na programu atraktivní titul, lidé si kupovali lístky týden dopředu. Když se v sále zhaslo, začali si lidé přesedat na lepší místa, jen protože byla zábava nenechat se chytit. Právě tyto maličkosti by neměly být zapomenuty.

Všichni pamětníci do jednoho vždy rozlišovali filmy dle původu jejich vzniku. Chodilo se na filmy americké, anglické či francouzské, naopak jen pár filmových fanoušků navštěvovalo filmy sovětské, rumunské nebo polské. Druhá kapitola je tak věnována především programu, aby bylo možné potvrdit nebo vyvrátit, jaké filmy byly upřednostňovány, více navštěvované, na programu v lepší dny a cenově odlišené pro svou atraktivitu.

Práce si klade za cíl zodpovědět několik otázek. Proč byla budova kina postavena o tolik let později, než vznikly první plány? Jakou roli mělo v kulturním životě velvarských občanů? Kteří konkrétní lidé hráli v jeho provozu roli? Proč postupně upadal zájem o kino? Jakým způsobem se ho město snažilo podpořit? Jak vypadal typický program kina? Jaké filmy byly diváky upřednostňovány? V neposlední řadě, jak vypadá velvarský divák dnes? Je vůle ze strany města kino obnovit? Mají o to občané vůbec zájem?

⁷ Družstvo pro postavení tělocvičny „Sokola“, založené kolem roku 1920.

Hlavním cílem práce je zachovat vědomí o velvareckém kině. Stačilo málo a těch několik dochovaných materiálů by bylo ztraceno.⁸ Nikdo ze zaměstnanců kina dnes již nežije, a to i přesto, že kino bylo uzavřeno teprve před 20 lety. Je tedy nutné veškeré materiály zpracovat, vyzpovídat zbylé pamětníky a popsat jak vypadal a vypadá filmový divák a filmová kultura ve Velvarech.

⁸ Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

1. Práce s prameny

Téma kina ve Velvarech nebylo nikdy odborně zpracováno. Existují jen dvě ojedinělé zmínky v literatuře lokálních autorů. Kino je pouze jednou větou zmíněno v knize *Velvary – Kapitoly z dějin královského města*⁹ a další je v knize *Historie a současnost města Velvar*.¹⁰ Tím jsou veškeré sekundární zdroje vyčerpány.

V letech 1921-1945 a následně v letech 1962-1983 se vedla *Kronika města Velvary*.¹¹ Za celé sledované období se o kině objevuje pouze jediná zmínka. *Kronika* je postupně zpřístupňována občanům skrze *Zpravodaj z Velvarska*.¹² V každém čísle se chronologicky objevuje jeden rok ze života ve Velvarech.

Zpravodaj z Velvarska vychází měsíčně od dubna 1990 a krom přehledu kulturního dění ve městě informuje občany o výsledcích zasedání městského zastupitelstva. Lokální autoři do zpravodaje občasně přispívají články o historii Velvar. Ani zde se informace o kině neobjevují. Výjimkou jsou pravidelné zprávy z jednání zastupitelstva, kde se již v 90. letech zmiňují i otázky současnosti a budoucnosti kina. Od roku 1990 je *Zpravodaj z Velvarska* v podstatě jediným dokumentem, ze kterého lze informace k tématu čerpat.

Primárním zdrojem, ze kterého tato práce čerpá, jsou dokumenty dochované přímo v budově kina. Do Městského muzea byly na popud autora této práce písemnosti přesunuty až v průběhu roku 2017. Fond nazvaný *Kino Velvary* není zatím zpracován, ani katalogizován.¹³ Také díky této bakalářské práci došlo k prvnímu roztřídění archiválií a zjištění, jaký typ dokumentů se dochoval. Jedná se zejména o nepojmenované statistické knihy, deníky promítače, sešity obsahující informace o programu a plakátové programy jako takové. Ve fondu se nacházejí desítky volných listů nahodilých poznámek. Zároveň se dochovaly zaměstnanecké karty, zejména z 50. let, a faktury od roku 1945 do roku 1956. Nejstarší dochované dokumenty jsou datovány do roku 1945 a nejnovější do roku 1999, kdy bylo kino uzavřeno.

Druhým pramenem jsou plány a dokumentace k budově kina na Odboru výstavby a životního prostředí na Městském úřadě ve Velvarech.¹⁴ Nejstarší plány a dokumentace jsou

⁹ Otakar Špencinger a kol., *Velvary – Kapitoly z dějin královského města*, Louny: Digon 2008.

¹⁰ Otakar Špencinger, *Historie a současnost města Velvar 1482-1982*, Kralupy nad Vltavou: b. n. 1982.

¹¹ *Kronika města Velvary 1921-1945*, Městské muzeum Velvary; *Kronika města Velvary 1962-1983*, Městské muzeum Velvary.

¹² *Zpravodaj z Velvarska* vychází měsíčně od dubna 1990 do současnosti.

¹³ Městské muzeum Velvary, fond *Kino Velvary* [nezpracováno].

¹⁴ Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

z roku 1920, nejnovější z roku 2011, kdy byly rekonstruovány toalety v budově kina pro potřeby vedlejšího sportovního hřiště.

Důležitým pramen by jistě byly fondy ve Státním okresním archivu na Kladně, které však nejsou přístupné. Celý velvarský archiv byl na Kladno přesunut koncem 80. let minulého století, od té doby je pro badatele v podstatě nedostupný. Téměř všechny fondy týkající se Velvar, nejsou zpracovány a zpřístupněny. Badatelé z Velvar a okolí mají tímto značně ztíženou situaci. Z fondů, které by mohly být pro tuto práci relevantní, lze jmenovat: Sokol – tělocvičná jednota (1884 – 1954),¹⁵ Archiv města Velvary (1785 – 1945),¹⁶ Městský národní výbor Velvary (1945 – 1990),¹⁷ Městský úřad Velvary (1990 – 2009)¹⁸ a Základní škola Velvary, Školní 269 (1961 – 2009).¹⁹

Vzhledem k tomu, že kino Velvary organizačně patřilo pod Středočeský krajský filmový podnik, bylo by pro práci zásadní probádat i tento fond, který se však podle všeho vůbec nedochoval. Relevantním pramenem by byl i fond Okresní národní výbor Kladno, ten však není zpracován a zpřístupněn.

Naprosto zásadním informačním zdrojem pro vznik práce se ukázaly rozhovory s pamětníky. Ty byly uskutečněny čtyři. Nejstarší období v historii kina částečně pokrýl rozhovor s Pavlem Markem, jehož příbuzní pomáhali ke vzniku kina ve Velvarech.²⁰ On sám byl návštěvníkem této kulturní instituce již ve 30. letech. Dalším pamětníkem byl František Bílek, jenž vzpomínal především na 50. léta.²¹ Jeho výpověď byla doplněna Milanem Sluníčkem, který byl pravidelným návštěvníkem kina od 50. let až do uzavření kina v roce 1999.²² Poslední rozhovor proběhl s Ivanem Kurzem, který byl velvarským starostou v letech 1994 – 2006.²³ Žádný ze zaměstnanců kina již nežije.

Vzhledem k vážnému nedostatku primárních zdrojů na úrovni okresu či kraje, je práce koncipována jako historický přehled maloměstského kina z pohledu místních občanů, zaměstnanců a vedení města.

Žádná podobná práce v okrese Kladno dosud nevznikla. O okolních kinech se podařilo dohledat úplné minimum, práce je tak nutně koncipována tímto způsobem.

¹⁵ SOKA Kladno, fond Sokol – tělocvičná jednota (1884 – 1954) [nezpracováno].

¹⁶ SOKA Kladno, fond Archiv města Velvary (1785 – 1945) [nezpracováno].

¹⁷ SOKA Kladno, fond Městský národní výbor Velvary (1945 – 1990) [nezpracováno].

¹⁸ SOKA Kladno, fond Městský úřad Velvary (1990 – 2009) [nezpracováno].

¹⁹ SOKA Kladno, fond Základní škola Velvary, Školní 269 (1961 – 2009) [nezpracováno].

²⁰ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

²¹ Rozhovor s Františkem Bílkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 14. 7. 2019.

²² Rozhovor s Milanem Sluníčkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 11. 7. 2019.

²³ Rozhovor s Ivanem Kurzem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 31. 7. 2019.

2. Město Velvary

Velvary se nachází ve Středočeském kraji v okrese Kladno a spadají do správního obvodu obce s rozšířenou působností Slaný. Leží v krajině Podřipska, 7 km severozápadně od Kralup nad Vltavou a 25 km od Prahy. Město je tvořeno čtyřmi částmi - Velvary, Velká Bučina, Malá Bučina a Ješín. Katastrální výměra obce činí 1809 ha. Obec leží v průměrné nadmořské výšce 188 m. n. m. Rozkládá se na pravém břehu Bakovského potoka, který se na území Velvar stéká s Červeným potokem.

Občanská vybavenost je na dobré úrovni. Ve městě je k dispozici několik zdravotnických zařízení – dvě ordinace praktického lékaře, ordinace dětského lékaře, zubní lékař, gynekologická ordinace a lékárna. Město má vlastní poštu, Sbor dobrovolných hasičů a oddělení městské policie. Dále je ve městě několik školských zařízení - základní škola, mateřská škola a základní umělecká škola. Z kulturních zařízení ve Velvarech je v provozu Městské muzeum a Městská knihovna. Dále je zde podporováno několik spolků a sdružení, která se podílejí na kulturním životě ve městě.

Město Velvary má díky své poloze poměrně dobrou dopravní dostupnost, zejména díky silnici 1. třídy I/16 procházející městem, která jednak představuje důležité napojení města na nedalekou dálnici D8, tak také na rychlostní komunikaci R7 u města Slaný. Co se týká železniční dopravy, ve městě se nachází vlaková stanice, která zajišťuje spojení mezi městy Velvary a Kralupy nad Vltavou. Odtud je dostupné spojení na Prahu a v opačném směru na Ústí nad Labem. Železniční trať prošla v nedávné době celkovou opravou a i díky tomu, mohl být navýšen počet spojů. Autobusová dopravní obslužnost je pro většinu obyvatel nevyhovující, kvůli nedostatečnému počtu spojů. V minulosti město mělo „*dráhu s velmi dobrým spojením, autobusové spoje na Prahu, Slaný, Lázně Mšené, Libochovice*“.²⁴

Pracovní příležitosti ve městě zajišťují drobní podnikatelé a pouze jedna velká firma METAL TRADE COMAX a. s., která se zabývá zpracováním kovů. V minulosti zde bylo několik velkých podniků (n. p. Spolana, Středočeské dřevařské závody, Cukrovar), které zajišťovaly práci pro velkou část obyvatelstva v produktivním věku. Dnes jsou lidé nuceni za práci dojíždět, většinou do Prahy.

V první polovině 20. století Velvary dále měly „*továrny, jako cukrovar, škrobárnu, kovovou huť, solárnu, dále okresní soud, obecnou i újezdni měšťanskou školu, tři kostely, tiskárnu, záložny, autodílny, autodopravy*“.²⁵

²⁴ Otakar Špecinger a kol., *Velvary – Kapitoly z dějin královského města*, Louny: Digon 2008, s. 68.

²⁵ Tamtéž.

2.1. Kultura ve městě

Centrem kultury ve Velvarech je Městské muzeum a Městská knihovna. V muzeu probíhá řada koncertů a besed, ale také setkání zástupců obce s významnými hosty. Další institucí kulturního života ve městě je Městská knihovna, která kromě půjčování knih pořádá besedy pro obyvatele s významnými osobnostmi z řad spisovatelů, básníků, herců nebo lékařů. Knihovna spolupracuje se zdejší základní školou, a tím šíří čtenářskou gramotnost u dětí. Obyvatelé mají možnost aktivně se zapojit do nejrozmanitějšího společenského života díky místním spolkům a sdružením - Sbor dobrovolných hasičů Velvary, Velvarský Malvaňák, Český svaz chovatelů ZO – Velvary, Šachový klub Velvary a Velvarský pěvecký spolek.

Důležitým pro kulturu ve městě je občanské sdružení Natvrdlí, které sebe samo popisuje jako: „*Nesourodě sourodá skupinka Velvaranů různého věku, pohlaví, vyznání a rodinného stavu, ovšem podobného Velvaronázoru.*”²⁶ Sdružení vzniklo v roce 2005 a jejich hlavním cílem je konání nepravidelných divadelních a filmových představení, soutěží, koncertů, dětských programů, sportovních klání či cestovatelských přednášek.

Občanské sdružení Človíček RaD (Rodiče a Děti) je skupina lidí, kterou spojuje zájem o volnočasové aktivity dětí a mládeže. Sdružení pořádá společenské a sportovní akce pro rodiny a podporuje vzájemnou spolupráci dětských organizací nejen z Velvar.²⁷

Velvarská Kostka je kulturně vzdělávací volnočasové centrum, které vzniklo za podpory města a za přispění několika občanů v budově bývalé synagogy v ulici Karla Krohna 527. V přízemí budovy se nachází dvě učebny a v patře sál se dvěma kruhovými okny. V současné době zde probíhá pestrá škála dlouhodobých kurzů a nejméně jednou měsíčně centrum pořádá i různé víkendové kurzy.²⁸

Ke sportovnímu vyžití přispívá fotbalová organizace TJ Slovan Velvary, která operuje s rozsáhlými pozemky se třemi fotbalovými hřišti kousek od centra města. První tým se účastní třetí nejvyšší české fotbalové soutěže. Fotbalová organizace navázala spolupráci s pražským klubem FC Bohemians 1905, který ve Velvarech provozuje svou akademii pro mladé fotbalisty. Další sportovní vyžití nabízí občanské sdružení Tiger – Jiu Jitzu.

Historická část města je městskou památkovou zónou s řadou významných historických památek - kostel sv. Jiří, kostel sv. Kateřiny, socha sv. Jana Nepomuckého,

²⁶ *Oficiální facebookové stránky sdružení Natvrdlí.* Online: <https://www.facebook.com/pg/natvrдли/about/?ref=page_internal> [cit. 6. 8. 2019].

²⁷ *Oficiální internetové stránky sdružení Človíček RaD.* Online: <<http://clovicek.weebly.com/>> [cit. 6. 8. 2019].

²⁸ *O Velvarské Kostce. Oficiální internetové stránky kulturního centra Velvarská Kostka.* Online: <http://velvarskakostka.cz/?page_id=53> [cit. 6. 8. 2019].

kamenný reliéf Panny Marie staroboleslavské, morový mariánský obelisk a Panská hospoda. V Městském muzeu se návštěvníci mohou seznámit s bohatou historií Velvarska. Expozice začíná archeologickými nálezy od starší doby kamenné po raný středověk, dále pak historií města od 13. století do počátku 20. století. Součástí expozice jsou soubory s náboženskou tematikou z 16. až 18. století, pocházející z Velvarska. Hodnotné obrazy českých malířů 2. poloviny 19. století odkázal muzeu statkář a kulturní mecenáš Oldřich Brtník. České malířství 20. století je v muzeu zastoupeno dvěma autory. Prvním je Jiří Kars²⁹, rodák z Kralup nad Vltavou, a druhým Jiří Corvin³⁰, jehož obrazy jsou vystaveny v bývalém špýcharu děkanství.

2.2. Historie města

Vznik osady v místě dnešních Velvar je spojován s existencí obchodní cesty, vedoucí od Prahy přes Tursko a Velvary na Roudnici nad Labem a směřující do Horní Lužice. Z ní se za městem Velvary odpojovala cesta zvaná Saská vedoucí přes Litoměřice do Drážďan. Pravděpodobně zde vznikly nejprve zájezdní krčmy, u kterých se postupně usazovali obchodníci a řemeslníci a osada se proměňovala v tržní ves.

Kronikář Václav Hájek z Libočan uvádí vznik jména Velvary v souvislosti s bojem proti Maďarům. Maďarský vojevůdce měl mít v noci sen, jak mu nějaký muž podává střídku chleba. Pojmenoval proto město střídka chleba, což je maďarsky Belvar, do češtiny se poté transformovalo jako Velvar. Podle jiné domněnky je název odvozen od slova var, což ve staré češtině znamenalo obydlí. A vyskytl se i názor, že šlo o obec velvarů, tedy lidí, kteří mnoho vařili. Slovo var však nejpravděpodobněji označovalo místa, kde ze země vyvěrají prameny. Název by mohl souviset s názvem bývalé osady Malovary, která již nyní s městem splynula a nachází se v jeho západní části.

Nejstarší písemná zmínka o Velvarech pochází z roku 1282, kdy jsou jmenovány ve výčtu majetků vyšehradské kapituly. Po roce 1357 připadla osada královské koruně a Karel IV. ji zřejmě povýšil na městečko.

S vládou Karla IV. se váže vznik nejznámější velvarské legendy. Na stavbu Karlova mostu se údajně vozila vajíčka, která se prý přidávala do malty, ze všech obcí, které byly někde poblíž. Velvarští vymysleli, že je povezou uvařená natvrdo, aby se jim po cestě nerozbila. Když s tímto nákladem dojeli na Karlův most, zjistili, že vajíčka uvařená natvrdo se do malty přidávat nedají. A proto se dodnes Velvarákům říká tvrdovaječníci.

²⁹ Žil v letech 1880-1945.

³⁰ Žil v letech 1931-2004.

Kdy Velvary získaly městská práva, není zcela jisté. Při velkém požáru v roce 1482 shořel městský archiv a s ním i důležité listiny a privilegia. Král Vladislav II. Jagellonský proto v listopadu téhož roku svým majestátem potvrdil Velvarům práva a výsady obsažené ve shořelých listinách, včetně svého majestátu ze 4. dubna téhož roku, jímž městečko Velvary na město vyzdvihuje. Postupem let získávalo město další výsady, rozmáhalo se stavebně a hospodářsky sílilo. Od roku 1593 Velvary užívali natrvalo přívlastek královského města, avšak přímo v textech panovnických majestátů se výslovného jmenování královským městem zdejší obec dočkala až v 2. polovině 18. století. Důkazem, že Velvary nebyly městem poddanským, je také skutečnost, že tu vždy bývala rychta. Rychtář byl královský úředník, který stál v čele městské správy. Již za krále Vladislava II. Jagellonského Velvary tuto rychtu koupily a v roce 1480 dosáhly zřízení purkmistrovského úřadu, takže obec nadále řídili konšelé s purkmistrem. Od roku 1553 pak býval v čele rady první konšel zvaný primas či primátor.³¹

Rozkvět renesančních Velvar přerušila třicetiletá válka. Město bylo několikrát vydrancováno a v roce 1639 na rozkaz švédského generála Banéra vypáleno. Z následků třicetileté války se Velvary těžce a pomalu vzpamatovaly a teprve počátkem 19. století dosáhly velikosti, kterou měly před rokem 1620. Stavební ruch a obnova města začaly již koncem 17. století, kdy původně renesanční vzhled Velvar dostal barokní podobu.

V letech 1696-1698 byla na náměstí v místech vyhořelého renesančního hostince postavena Panská hospoda. K Panské hospodě, tedy spíše k původnímu hostinci, se s největší pravděpodobností váže vznik písně *Ó Velvary*. Podle místní tradice stála u jejího zrodu událost z přelomu ledna a února roku 1591 kdy byla v hostinci Jáchymovi z Bílé odcizena truhla s 996 toлары. Spor, jestli mu byly peníze odcizeny, nebo zda je propil, se táhl mnoho let a dědil se z generace na generaci. Z toho důvodu píseň *Ó Velvary* pravděpodobně nesložil Jáchym z Bílé, ale až některý z jeho potomků.

Zásahu na obnovování města měli především dva primasové a vynikající hospodáři Jan Augustin Klouzal a Florián Mikulovský. Za hospodářské správy prvního z nich se zvýšily obecní příjmy a uskutečnilo se mnoho staveb a oprav. To vše bylo možné především proto, že primas Klouzal hledal nové možnosti využití městského majetku: do provozu byla uvedena nová cihelna, otevřeny opukové lomy, pila a rozšířena obecní vinice u Podhorního mlýna. Florián Mikulovský³² byl vzdělaný muž se širokým rozhledem a bývá označován za nejzasloužilejšího velvarského primátora. Roku 1759 si od města pronajal na 12 let veškeré

³¹ Otakar Špecinger a kol., *Velvary – Kapitoly z dějin královského města*, Louny: Digon 2008, s. 13-71.

³² Primasem města byl v letech 1760-1776.

dvory, mlýny, hospody, pivovar i ostatní reality a zvelebil je. Jako primas zlepšil i veškeré další městské důchody a podařilo se mu vymanit obec z vleklých dluhů. Jeho dodnes zřetelným dílem je Velvarský les nad Velkou Bučinou vysázený v letech 1764-1765.³³

Velký význam pro rozvoj města měly správní reformy po roce 1848. V roce 1849 byl ve Velvarech zřízen okresní soud, který zde působil až do roku 1953, a berní úřad. V letech 1854-1868 byly Velvary dočasně sídlem smíšeného politicko-soudního okresního úřadu. V roce 1868 připadl soudní okres Velvarský do obvodu okresního hejtmanství Slánského a v roce 1913 do obvodu okresního hejtmanství Kralupy n. Vltavou.³⁴

Po polovině 19. století se měnil i vzhled města, rozvíjelo se hospodářství i kulturní a spolkový život. V 60. letech 19. století zde působilo studentské ochotnické divadlo, které zásadní měrou přispělo k posílení českého jazyka ve velvarské společnosti. Od svých počátků byly Velvary zemědělským městem, a přestože zde vznikly i menší průmyslové podniky, jako zemědělské středisko se rozvíjely i ve 20. století. Dnes jsou Velvary především městem historie a památek.

³³ Historie města, *Oficiální internetové stránky města Velvary*. Online: <<http://www.velvary.cz/mesto/historie/>> [cit. 6. 8. 2019].

³⁴ Tamtéž.

3. Historie kina

Za založením velvarského kina stála Tělocvičná jednota Sokol. Dne 8. června 1884 byl ve Velvarech založen Podřipský Sokol, ustavující schůze nově vzniklého velvarského Sokola proběhla 30. června téhož roku. Schůze se účastnilo 51 členů a starostou Sokola se stal Vilém Tomsa, místostarostou Alois Bareš a pokladníkem Josef Hermann. V prvním roce svého fungování měl velvarský Sokol zhruba 120 členů, což bylo dvakrát až třikrát více než ostatní městské spolky.³⁵

V průběhu následujících let rozvíjel Sokol ve městě kulturní a společenský život. Ve městě i v okolí se staly populární plesy, veřejná cvičení, často spojená s hudbou a tancem. Sokol měl svou vlastní kapelu, kterou řídil Čeněk Bubeníček. V roce 1920 získal velvarský Sokol kinematografickou licenci a od dubna následujícího roku začal pravidelně promítat v sálu hotelu Záložna.³⁶ O necelé tři roky později si postavil rozlehlou tělocvičnu vedle budovy základní školy a v roce 1940 zahájilo provoz velvarské kino.

Od května 1941 do června 1942 bylo postupně zatčeno a umučeno 16³⁷ členů Sokola, který přibližně v tu dobu ukončil svou činnost. V roce 1945 byl Sokol obnoven, ale po komunistickém převratu byl pohlcen Jednotnou tělovýchovou a po roce 1989 již nikdy nebyl obnoven.

3. 1. Historie kina 1920-1945

Jelikož neměl Sokol své vlastní prostory, začal přemýšlet o postavení vlastní tělocvičny. Nejdříve Sokolové cvičili v domě v Pražské ulici č. p. 108, později se scházeli v sále hostince U města Paříže. Pravděpodobně kolem roku 1920 bylo založeno Družstvo pro postavení tělocvičny „Sokola“ ve Velvarech. Původní plány na stavbu tělocvičny pocházejí právě z roku 1920. V květnu stejného roku vznikly i plány na stavbu biografu.³⁸

Kino bylo koncipováno jako jednopodlažní a v zadní části měly být umístěny dvě lóže s celkovou kapacitou 24 diváků. V samotném sále mělo být dalších 456 sedadel. Později postavené kino mělo sedadel již jen 376. Sokolové plánovali biograf využívat pro různé

³⁵ Otakar Špencinger a kol., *Velvary – Kapitoly z dějin královského města*, Louny: Digon 2008, s. 76-77.

³⁶ Tamtéž, s. 63.

³⁷ Postupně byli zabiti následující členové: JUDr. Karel Treybal, JUDr. Jaroslav Podlašický, Antonín Dekoj, Václav Ježek, Antonín Man, Josef Mildorf, František Pavlus, Alois Týc, Antonín Číhal, Václav Doubrava, Jindřich Bartoš, Karel Beneš, Jaroslav Černík, František Černík, Josef Biňovec a Antonín Hykl. *Otakar Špencinger a kol., Velvary – Kapitoly z dějin královského města*, Louny: Digon 2008, s. 77.

³⁸ Návrh budovy kina pro „Sokol“ ve Velvarech, Praha květen 1920. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

společenské aktivity, zejména cvičitelská představení. V přední části sálu bylo plánováno jeviště s hloubkou přes 7 metrů. Z pravé strany jeviště mělo být skladiště cvičícího nářadí a z levé mužské a ženské šatny se samostatným venkovním vstupem. Pod jevištěm bylo plánováno místo pro orchestr. Prostor měl dva metry na šířku a osm metrů na délku, vešlo by se do něho minimálně deset hudebníků. Jelikož Sokol disponoval vlastní kapelou, je tak dost pravděpodobné, že by filmová představení doprovázeli právě tito umělci. Ve vstupní části budovy hned vedle pokladny a v bezprostřední blízkosti východu byla plánována úschovna filmových kopií. V případě vznícení by měli hasiči snadný přístup k požáru, zatímco lidé v sále by měli čas opustit budovu jedním ze dvou únikových východů. V plánu byl také ne příliš velký bufet a šatny. Správcem kina měl být pravděpodobně některý ze sokolů, pro kterého měl být přímo v budově vybudován dvoupokojový byt³⁹.

Ze stejného roku, není však přesněji datován, pochází plán na monumentální budovu tělocvičny v bezprostřední blízkosti kina. Tento projekt byl v dubnu 1923 přepracován jako společné kulturní centrum, kdy měly být budovy kina a tělocvičny spojeny vstupním vestibulem, ze kterého by se vlevo vcházelo do tělocvičny a vpravo do biografu.⁴⁰ Tento projekt pak byl nepochybně ještě upraven, jelikož ještě v témže roce byla tělocvična otevřena jako samostatně stojící budova. Oproti plánu z roku 1920 byla její podoba naprosto odlišná a velikostně poloviční, zejména co se vstupní a šatní části týče.

Za stavbou tělocvičny stálo výše zmíněné Družstvo pro postavení tělocvičny „Sokola“. Avšak ani po splnění plánu, který si vytyčili již svým názvem, nebylo toto družstvo rozpuštěno. Pod stejným názvem se i nadále pokoušelo sehnat finance na stavbu vedlejšího kina. Z tohoto důvodu se pravděpodobně v tělocvičně nikdy nezačalo cvičit, ale prostory se začaly využívat jako prozatímní kino, které by svým ziskem financovalo stavbu nové budovy. Mezi pamětníky má tato budova zažité označení „staré kino“. Sokolové pro cvičení používali menší tělocvičnu v naproti stojící základní škole. Promítat se v místě začalo 1. ledna 1924.⁴¹

Než bylo kino otevřeno, probíhalo promítání filmů pod hlavičkou Sokola již více než dva roky v již zmíněném sálu hotelu Záložna na náměstí krále Vladislava⁴². Z tohoto období se nepodařilo dohledat žádné dokumenty a lze se tak spoléhat pouze na fragmentární vzpomínky jednoho z pamětníků, jehož prarodiče představení navštěvovali. Promítalo se

³⁹ Návrh budovy kina pro „Sokol“ ve Velvarech, Praha květen 1920. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

⁴⁰ Plán na stavbu sokolovny ve Velvarech, Praha duben 1923. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

⁴¹ *Zpravodaj z Velvarska*, 2018, r. 29, č. 1 (leden), s. 34.

⁴² Dle velvarského zpravodaje se mělo před postavením tělocvičny po nějakou dobu promítat i ve vlastní budově školy. *Zpravodaj z Velvarska*, 1993, r. 4, č. 1 (leden), s. 4.

údajně jen několikrát týdně, stejně jako později v budově tělocvičny. Pravděpodobně tedy ve středu, sobotu a neděli. Na projekcích byl přítomen místní klavírista, takže projekce nebyly úplně němé. Dnes už je téměř nemožné zjistit, zda byl přítomen na všech projekcích či jen na vybraných, u zvláště atraktivních titulů či promítacích časech. Podle informace městského muzea se začalo promítat 3. dubna 1921.⁴³

Od roku 1924 se ve „starém kině“ promítalo tři dny v týdnu – středa, sobota, neděle. Kapacita sálu byla nejspíš o něco větší než v později postaveném kině, jelikož budova tělocvičny je výrazně delší. Promítací zařízení bylo umístěno nad vchodem do sálu, kde byl pro tento účel postaven balkón, který byl zbourán až při rekonstrukci tělocvičny v letech 2014 a 2015. V kině byla přímo uprostřed ulička, kudy procházel prodejce a nabízel divákům občerstvení, v letních měsících nejčastěji nanuk Eskymo. V programu byla vždy pauza, při které se lidé mohli občerstvit.⁴⁴

Poté co se kino přesunulo v roce 1940 do nové budovy, začal Sokol využívat tělocvičnu ke svému původnímu záměru.

Hlavním iniciátorem provozování biografu ve Velvarech byl Maxa Hofmann⁴⁵, který dlouhá léta stál v čele Družstva pro postavení tělocvičny „Sokola“ a dle výpovědi jeho příbuzného byl přímo ředitel biografu.⁴⁶ Hofmann byl důležitou osobou kulturního života ve Velvarech, jelikož byl mimo jiné i předsedou Zpěváckého spolku Hlahol, organizátor sjezdu velvarských rodáků a také členem divadelního spolku Tyl.⁴⁷ Když 21. ledna 1937 zemřel, dostalo se mu jakožto vášnivému sokolovi všech poct a jeho pohřeb v Krohnově vile, kterou dříve zakoupil a plánoval z ní vytvořit kulturní centrum sokolského života, se nesl v sokolském duchu, kdy členové spolku drželi čestnou stráž se sokolskými vlajkami v ruce.⁴⁸

Po Hofmannově smrti se řízení biografu ujal místní stavitel Josef Černý. Nepodařilo se zjistit, do kdy přesně byl ředitel kina, nicméně podle výpovědi pamětníka to bylo minimálně do konce druhé světové války.⁴⁹

Podle zaměstnanecké karty byl první promítačem v kině Čeněk Jelínek, zaměstnán byl již od 1. 5. 1921 a v kině pracoval až do 31. ledna 1959 a v následujících dvou letech zde byl

⁴³ Informace z výstavy, která proběhla 26. 5. 2018 v Městském muzeu Velvary v rámci akce Muzejní noc 2018.

⁴⁴ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

⁴⁵ V knize *Velvary – Kapitoly z dějin královského města* a přímým příbuzným vždy nazýván Maxa, nikoliv Maxmilián či Max.

⁴⁶ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

⁴⁷ Otakar Špencinger a kol., *Velvary – Kapitoly z dějin královského města*, Louny: Digon 2008, s. 123.

⁴⁸ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

⁴⁹ Tamtéž.

zaměstnán ještě minimálně dvakrát, pravděpodobně jako výpomoc.⁵⁰ Jelínek byl s největší pravděpodobností jediným promítačem, který pracoval na všech třech místech, kde se v průběhu století promítalo – v sále hotelu Zálužná, ve starém kině v tělocvičně i v nové budově. Druhým promítačem byl na konci 30. let a v průběhu 40. let dle vzpomínek dobového diváka jistý pan Rubeš, o jeho zaměstnaneckém poměru se však žádné doklady nedochovaly.⁵¹

V době, kdy byl ředitelem Josef Černý, se konečně sokolům podařilo získat peníze na stavbu nové budovy. Financována byla z fondu Družstva pro postavení tělocvičny „Sokola“, která i přes svůj neměnný název sbírala pro peníze na stavbu biografu, který by následně společným vestibulem spojili s budovou tělocvičny. Peníze do fondu byly získávány z tržeb kina, což byl důvod, proč tak ochotně sokolové přenechali tělocvičnu pro jiné využití, než pro které byla navržena.

Původní návrh z roku 1923 v mnohém predestřel, jakým způsobem by měla realizace v budoucnu vypadat. Roku 1939 vznikl ambiciózní plán, který tento návrh aktualizoval o nové využití. Autorem projektu byl původem ruský architekt Konstantin Sofronov. V podzemním patře měla být ve spojovací části kotelna, která by rozváděla teplo do celého komplexu, v přízemí se měla nacházet vstupní hala se samostatně stojící pokladnou, za níž měla být prostorná čekárna s místem určeným pro cukráře. V prvním nadzemním patře se počítalo s loutkovým divadlem pro 120 diváků.⁵²

Záměry byly realizovány jen částečně, a to zejména díky špatnému načasování. Plány jsou datované prosincem 1939, tedy již v průběhu druhé světové války a po zřízení Protektorátu Čechy a Morava. Je tedy skoro až zázrak, že ke stavbě vůbec došlo. Se stavbou se začalo pravděpodobně již během zimních měsíců na přelomu let 1939 a 1940. Datum dokončení se nepodařilo zjistit. Dnes již můžeme jen spekulovat, z jakých důvodů se nakonec podařilo postavit jen budovu kina a to navíc s menší kapacitou, než se zamýšlelo. Podle plánů měl mít jen balkón 166 sedadel, což je téměř polovina pozdější celkové kapacity kina. Na balkóně se měly nacházet dvě lóže s neupřesněným počtem míst. Lóže nebyly nikdy realizovány a kapacita balkónu byla snížena na 100 míst.

⁵⁰ Zaměstnanecká karta pro zaměstnance v kinech – Čeněk Jelínek. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

⁵¹ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

⁵² Plán na stavbu biografu Družstva pro postavení tělocvičny „Sokolu“ na p. p. č. k. 444 a 242/8 ve Velvarech, prosinec 1939. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

Důvodem nedokončení projektu mohla být politická situace vedoucí mimo jiné k nejistému postavení spolku Sokol, nedostatek financí, kdy stavitelé neodhadli rostoucí ceny materiálu, anebo rozhodnutí Sokola o zbytečnosti, tak ambiciózní stavby v tak složité době.

Faktem však je, že v srpnu 1940 byl stejným architektem vypracován dodatečný plán provizorního vstupního přístavku.⁵³ Lze tak předpokládat, že původní záměr měl být dokončen později, jinak si nelze vysvětlit stavbu provizorní. Tento projekt byl zrealizován, ale na původní plán již nikdy nedošlo a přístavek je na budově kina dodnes. Součástí přístavku bylo schodiště do patra, kuřárna a pokladna. Oproti návrhu bylo dobudováno rozsáhlejší venkovní schodiště. Od této doby do současnosti vypadá kino víceméně stejně.

I přes údajně obrovskou návštěvnost během Protektorátu se nepodařilo dohledat jediný dokument, který by přibližoval fungování kina či jeho programovou skladbu. Dle výpovědi jednoho z pamětníků byla v té době typickým jevem účast válečných veteránů či hendikepovaných a chudých lidí na projekcích. Těsně před začátkem představení pořadatelé otevřeli únikový východ nejbliže k plátnu a zdarma vpustili dovnitř do první řady pět až deset těchto lidí.⁵⁴ Tento fakt potvrzuje, že o kino byl nebývalý zájem napříč všemi skupinami obyvatelstva.

V období Protektorátu Čechy a Morava nebylo v kině provozováno občerstvení.⁵⁵ Ostatně část, ve které mělo být umístěno, nebyla nikdy postavena. Po konci války v kině bufet fungoval, nicméně v prostorách původně určených pro kuřáky.

Poté co bylo kino někdy v průběhu roku 1941 odebráno Sokolu, dostalo se nejspíš do správy města. Hned po konci války bylo kino prokazatelně v rukou města.⁵⁶ Dle výpovědi pamětníka neslo v době protektorátu kino název Viktoria.⁵⁷

3. 2. Historie kina 1945-1989

V roce 1945 došlo k nákupu nového technologického vybavení kina. Byly zakoupeny dvě německé promítačky Ernemann I.⁵⁸ na litinovém jednonohém stojanu v hodnotě 6872 korun za kus. Jejich plánovaná životnost byla 7 let, avšak nové promítačky byly prokazatelně zakoupeny až v roce 1956. Za 2080 korun kino zakoupilo elektrický gramofon. V tomto

⁵³ Plán provizorního vstupního přístavku při biografu „Sokol“ ve Velvarech, 19. 8. 1940. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

⁵⁴ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Možno doložit razítky na fakturách z roku 1945, viz. Faktury kina 1945 – 1954. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

⁵⁷ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

⁵⁸ Výrobní čísla těchto promítaček byla 753450 a 0038.

případě byla plánovaná životnost 12 let. Další investicí bylo promítací plátno Sonora s maskou z černého plyše. Plátno mělo rozměr 400 na 500 centimetrů. Jeho pořizovací cena činila 2489 korun a doba upotřebení 8 let. Násypná smaltovaná kamna vyšla kino na dalších 1200 korun. Ve stejném roce byl zakoupen i nový trezor na ceniny v hodnotě 600 korun a trezor na filmy za 750 korun. Ten měl kapacitu osm filmů a jeho plánovaná životnost činila 15 let. Představitelé investovali dalších 500 korun do nové dřevěné skříně, 920 korun do kancelářského stolu a 300 korun do prodejního pultu pro pokladnu. Celková investice v roce konce druhé světové války tak činila 22583 korun.⁵⁹

V následujících letech vedení kina dále řešilo otázku vytápění. Od otevření budovy se v kině topilo kamny na uhlí. Roku 1947 byla zakoupena nová násypná teplovzdušná kamna Hermin z Brněnských strojírén a sléváren. Pořizovací cena činila 15118 korun a 30 haléřů. V červenci byla zakoupena menší kamna značky Coburg z pražské firmy Technomat za 3250 korun.

I v dalších letech se do kina investovalo, šlo zejména o zvukové vybavení. V srpnu roku 1954 byla zakoupena kinoaparatura značky Tesla v hodnotě 5556 korun a 60 haléřů. V provozu byla od 23. října téhož roku. Od podniku Tesla byla ve stejném měsíci zakoupena i reprojekce s výškovým reproduktorem v hodnotě 3436 korun a v provozu od stejného data jako výše zmíněné zařízení.

V roce 1953 se ve Velvarech krátce objevila jiná možnost kolektivního sledování audiovizuálního obsahu. Velvarská Kovohut'⁶⁰, zakoupila krátce po začátku zahájení televizního vysílání do Kulturního domu pod kostelem televizor. Pravděpodobně od června či července 1953 návštěvníci dvakrát týdně přicházeli do kulturního centra, aby mohli společně sledovat program v televizi. Jelikož brzy začalo chodit velké množství diváků, zejména dětí, byli pořadatelé nuceni rozdávat barevné lístky. Kdo dostal růžový lístek, mohl chodit jen v určitý den, kdo zelený, chodil v den jiný. Tento systém napomohl, aby se dostalo na každého. Koncem roku 1953 již bylo ve městě přibližně dvacet televizorů, lidé se navštěvovali mezi sebou a program v Kulturním domě již nebyl potřeba. Oblíbeným zvykem dětí té doby bylo počítání televizních antén na střechách, díky čemuž měly přehled, kdo televizor již vlastní. Úplně první televizi ve městě měl jistý pan Ouška, který byl zaměstnancem výzkumného střediska v Československé televizi. Kvůli své kvalifikaci právě on instaloval televizní přijímače do všech velvarských domácností.⁶¹

⁵⁹ Faktury kina 1945 – 1954. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

⁶⁰ Kulturní dům byl v té době agitačním střediskem Kovohutě. Další agitační středisko ve městě bylo v hospodě U Růže (Spolana). Další střediska měl i cukrovar nebo hrnčírna.

⁶¹ Rozhovor s Milanem Sluníčkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 11. 7. 2019.

V roce 1956 kino zakoupilo promítačku Meopton III, která již uměla promítat širokoúhlý formát, což bylo důležité, když bylo kino o šest let později přestavěno na širokoúhlé. Její pořízení vyšlo na 26200 korun a její plánovaná životnost byla 20 let. Není jasné, zda byla pro potřeby kina zakoupena i druhá promítačka nebo zda se promítalo z jedné. Dle výpovědi pamětníka nebyla v 60. a 70. letech v průběhu projekce přestávka na výměnu filmových kopií.⁶² Jestli tomu tak bylo i dříve se nepodařilo zjistit.

Pravděpodobně v roce 1956 se konala ve velvareckém kině premiéra filmu *Dědeček automobil*⁶³. Není úplně jisté, zda to byla premiéra celorepubliková, nicméně krajská dle výpovědi pamětníka určitě ano. Důvodem uvedení filmu právě ve Velvarech je narození Václava Klementa, o němž film částečně pojednává, v tomto městě.⁶⁴

V březnu 1959 Ing. Milan Kugler vytvořil návrh projektu na přechod k širokoúhlému promítání.⁶⁵ Rekonstrukce byla vyčíslena na 154030 korun a 24 haléřů.⁶⁶

Plánovaná kapacita kina po rekonstrukci byla 462 míst, z toho 128 míst mělo být na balkóně. Návrh počítal se zvednutím podlahy v přední části sálu o 30 centimetrů, z této nové úrovně se podlaha stupňovitě zvedala až do poslední řady. Do té doby se podlaha jen mírně zvedala. Z důvodu zvýšení podlahy bylo potřeba v zadní části sálu navrhnout zábradlí s výplní, které by diváky chránilo před pádem a zejména před nepříjemným průvanem od dveří za nimi. V projektu se počítalo s úpravou prostoru pro plynové topení, které však součástí plánu nebylo.⁶⁷

Z neznámého důvodu nebyl projekt realizován. Nicméně 6. října 1962 byla provedena odborná konzultace při vypracování projektu, která návrh aktualizovala dle nové normy.⁶⁸ Bylo stanoveno osm hlavních bodů, kterých se týká změna.⁶⁹ Bod požadující rozšíření schodiště z patra do přízemí pravděpodobně vedl k rozhodnutí, že celková kapacita kina bude snížena na 376 míst, z toho mělo být na balkóně 100 sedadel. Za těchto podmínek nebylo úprav třeba.

⁶² Rozhovor s Milanem Sluníčkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 11. 7. 2019.

⁶³ 1956, r. Alfréd Radok.

⁶⁴ Rozhovor s Františkem Bílkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 14. 7. 2019.

⁶⁵ Velvary – přestavba kina na širokoúhlé promítání, březen 1959. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

⁶⁶ Rozpočet k zadávacímu projektu úpravy kina Velvary, březen 1959. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

⁶⁷ Technická zpráva k projektu přestavby kina ve Velvarech – Ing. Milan Kugler, nedatováno. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

⁶⁸ Nová norma ČSN-73-5251 byla platná od 1. 1. 1961.

⁶⁹ Zápis o provedené konzultaci při vypracování projektu na novostavbu nebo adaptaci kina pro širokoúhlé promítání ze dne 6. 10. 1962. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

Dne 15. října 1962 Rada Místního národního výboru ve Velvarech vydala rozhodnutí o přípustnosti stavby za splnění šesti podmínek.⁷⁰ Oficiální vyjádření ke splnění těchto i výše zmíněných podmínek bylo vydáno 15. prosince 1962.⁷¹ Tento dokument sloužil jako povolení k trvalému provozu-užívání stavby. O pět dní později byla provedena technická kontrola kina za účasti předsedy MNV Velvary, vedoucího kina, dvou představitelů krajského filmového podniku a technika Ústřední půjčovny filmů. I přes drobné nedostatky bylo kinu uděleno povolení k promítání obrazového formátu 1:235 s optickým zápisem zvuku.⁷² Povolení nabylo platnosti 22. prosince 1962. Ještě téhož dne byl ve 20 hodin uveden první širokoúhlý film *Vzpomínka na Itálii*.⁷³

Slavnostní projekce se dle pozvánky účastnili političtí a kulturní představitelé kraje a okresu. Součástí programu byla nespecifikovaná kulturní vložka. Účast na projekci byla podmíněna obdržením pozvánky, která sloužila jako vstupenka.⁷⁴

Ředitelem kina byl do 31. 12. 1959 František Umlauf. Kdy do této funkce nastoupil, není známo. Zaměstnancem kina byl již od 1. 5. 1922 a od roku 1923 byl držitelem licence promítače. Pamětník, který navštěvoval kino již ve 30. a 40. letech, si jeho jméno vybavuje, popírá však, že by byl ředitelem či promítačem.⁷⁵ Vedoucím kina se pravděpodobně stal až v 50. letech po smrti Josefa Černého.

Když koncem roku 1959 odešel František Umlauf do důchodu, vedení kina po něm 1. 1. 1960 převzala jeho manželka Růžena Umlaufová.⁷⁶ Ta byla ředitelkou ještě minimálně v polovině 70. let. V kině byla zaměstnána od 2. dubna 1952 jako uklízečka a později prodavačka v bufetu⁷⁷, na začátku roku 1954 přešla na zpět na pozici uklízečky. Lze se tak domnívat, že rokem 1954 skončil provoz bufetu, což se částečně shoduje s výpovědí dalšího pamětníka.⁷⁸

⁷⁰ Úprava hlediště kina ve Velvarech pro širokoúhlou projekci – rozhodnutí o přípustnosti stavby, 15. 10. 1962. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

⁷¹ Úprava hlediště kina ve Velvarech pro širokoúhlé promítání filmů – rozhodnutí o povolení k trvalému provozu-užívání. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

⁷² Zápis o technické kontrole širokoúhlého kina ve Velvarech. Stavební úřad Velvary, složka domu č. p. 45.

⁷³ 1957, r. Antonio Pietrangeli.

⁷⁴ Pozvánka na zahajovací představení v nově zřízeném kině na širokoúhlou projekci ve Velvarech. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

⁷⁵ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

⁷⁶ Podle výpovědi pamětníků byli ve vedení kina oba. Což potvrzuje dokument z roku 1962, kde je František Umlauf podepsán jakožto vedoucí kina. Zápis o technické kontrole širokoúhlého kina ve Velvarech. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

⁷⁷ Dalšími zaměstnanci na této pozici byli Růžena Malcová (27. 7. 1951 – 31. 6. 1953) a Antonín Studnička (1. 7. 1953 – 15. 11. 1953)

⁷⁸ Rozhovor s Františkem Bílkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 14. 7. 2019.

Na pozici promítače bylo v kině v průběhu 50. let hned několik zaměstnanců. Až do roku 1959 promítal v kině výše zmíněný Čeněk Jelínek. Ještě v téže roce a stejně tak o dva roky později se na tuto pozici krátkodobě vrátil.⁷⁹ Promítačem byl i jeho stejnojmenný syn, který nastoupil 1. 3. 1948 jako praktikant v pouhých sedmnácti letech. V kině pracoval do konce roku 1957 s výjimkou let 1952-1954, kdy absolvoval základní vojenskou službu. Není známo, kdy získal licenci na promítání, nicméně určitě se tak stalo před tím, než z velvarského kina odešel. V letech, kdy Čeněk Jelínek absolvoval základní vojenskou službu, zaskočila na pozici promítače-praktikanta jeho sestra Marie Jelínková.⁸⁰ Vzhledem k dochovaným inzerátům, vyvěšovaným na budově kina, je patrné, že praktikanti byli cíleně vyhledáváni.⁸¹ Mezi další jména, u nichž víme, že po nějakou dobu v kině na této pozici pracovali, patří Josef Vobořil⁸², Jan Kameníček⁸³, Zdeněk Čermák⁸⁴, Václav Kraus⁸⁵, Pavel Černík⁸⁶.

Nestálost na pozici promítače měla jeden hlavní důvod. V roce 1959 skončil dlouholetý promítač Čeněk Jelínek, a jelikož ho neměl kdo nahradit, kino usilovně hledalo mezi mladými praktikanty. Jelínkovy děti možná jen otci vypomáhaly, možná měly o řemeslo zájem. Mnozí jiní v kině vydrželi jen pár měsíců, pravděpodobně proto se Jelínek starší ještě dvakrát do svého bývalého zaměstnání vrátil. Situace se vyřešila teprve nástupem Jiřího Husáka dne 19. 2. 1961.⁸⁷ Definitivně pak 1. 2. 1968, kdy nastoupil František Roj, který v kině promítal až do uzavření kina v červnu 1999.⁸⁸

Zaměstnanci byli potřeba i na jiných pozicích – uvaděč, pokladní, uklízečka či zřízenec. Podle dochovaných zaměstnaneckých karet se na těchto pozicích od roku 1947 do 1961 vystřídalo minimálně 19 lidí.⁸⁹

Jako uvaděčka nejdéle pracovala Ludmila Pulcová, a to od 1. května 1953 do 15. ledna 1962. Na této pozici vystřídala Bohumilu Jasanovskou, která byla v kině zaměstnána od 29. listopadu 1949 do 30. dubna 1953.⁹⁰

⁷⁹ Zaměstnanecká karta Čeňka Jelínka v příloze č. 13.

⁸⁰ Zaměstnanecké karty 1947 – 1971. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

⁸¹ Podoba inzerátu v příloze č. 12.

⁸² Zaměstnancem kina byl od 8. 11. 1959 do 18. 2. 1961.

⁸³ Nastoupil dne 1. 8. 1958 a vystoupil z důvodu nastoupení základní vojenské služby dne 10. 6. 1959.

⁸⁴ Jako praktikant byl pouze od 1. 9. 1959 do 1. 11. 1959.

⁸⁵ Zaměstnán byl jen krátce od 21. 1. 1961 do 1. 5. 1961.

⁸⁶ V kině pracoval od 1. 9. 1961 do 29. 2. 1964.

⁸⁷ V kině byl zaměstnán až do 31. 12. 1979, kdy s ním byl ze strany odboru kultury při ONV Kladno na žádost vedoucího kina rozváznán pracovní poměr. Ukončení pracovního poměru – Jiří Husák, volné listy. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

⁸⁸ Zaměstnanecké karty 1947 – 1971. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

⁸⁹ Tamtéž.

Nejdéle zaměstnanou pokladní byla pravděpodobně Emilie Croitorová⁹¹ a zřízcem Josef Sedlák s Jaroslavem Hampejsem.⁹²

Z výše napsaného je patrné, že v kině mnohdy pracovalo několik členů jedné rodiny. Od roku 1922 do roku 1961 se v promítací kabině vystřídali tři členové rodiny Jelínkovi a od padesátých let na pozici pokladník a uvaděč několik příslušníků rodiny Studničkovi. Ve vedení kina byli manželé Umlaufovi, jejichž dcera, která byla od roku 1960 taktéž v kině zaměstnaná, se provdala za Jiřího Faltise, jenž se stal v sedmdesátých letech novým ředitelem poté, co jeho tchýně Růžena Umlaufová odešla do důchodů. Jiří Faltis byl v kině zaměstnán minimálně od roku 1969, kdy začal v kině dělat účetnictví.⁹³ Po roce 1974 se stal vedoucím kina, kterým zůstal až do jeho uzavření v roce 1999.⁹⁴

Od poloviny 60. let do konce 80. let se podařilo dohledat jen kusé informace z provozu kina.

V roce 1967 byly zakoupeny dvě tranzistorové zesilovací soustavy Tesla Akt 215, do provozu byly uvedeny v říjnu téhož roku.

Mezi 13. červnem a 15. červencem 1972 proběhla rekonstrukce střechy budovy kina. Od 4. do 12. prosince téhož roku došlo k výmalbě všech prostor kina, vyjma sálu. Mezi 28. červnem a 23. srpnem 1972 byla promítačka na generální opravě v Meoptě. Od 11. října téhož roku začal v kině fungovat nový diapojektor. O pět let později, mezi 10. a 18. květnem 1977, je doložená generální oprava hlav promítaček.⁹⁵

Nepříjemným jevem během projekcí v 70. letech bývaly, i dle pamětníků⁹⁶, výpadky elektrického proudu. Vzhledem k tomu, že roku 1976 vydalo Ministerstvo paliv a energetiky směrnice ke snížení a úsporám ve spotřebě energetické energie v rámci kulturních a

⁹⁰ Dalšími zaměstnanci na pozici uvaděč/ka byli Alžběta Kříčková (27. 7. 1951 – 31. 3. 1954), Antonín Studnička (1. 5. 1954 – 31. 3. 1955), Antonie Studničková (1. 4. 1955 – 31. 5. 1956) a Jaroslav Hampejs (od 1. 6. 1956 do neznámo kdy).

⁹¹ Nastoupila 29. 8. 1953 a není známo, kdy na své pozici skončila, nicméně vzhledem k tomu, že data ukončení zaměstnání se na ostatních zaměstnaneckých kartách objevují ještě zkráje 60. let, lze se tak domnívat, že Croitorová pracovala jako pokladní i poté. Dalšími pokladními byli Františka Pavlíková (20. 2. 1951 – 1. 3. 1953), Marie Černá (15. 4. 1953 – 27. 4. 1953) a Bohumil Sedlák (25. 4. 1953 – 27. 8. 1953).

⁹² Josef Sedlák byl zaměstnán od 5. 2. 1947 do 28. 3. 1952 a následně znovu od 1. 2. 1953 do 15. 10. 1953. Jaroslav Hampejs pracoval v kině od 1. 6. 1956 do minimálně začátku 60. let (viz. Emilie Croitorová). Dále na této pozici pracovali Antonín Studnička (2. 4. 1952 – 1. 12. 1952), Antonín Duda (12. 12. 1952 – 31. 3. 1953) a Jaroslav Linda (27. 8. 1953 – 31. 1. 1961).

⁹³ Volný list se statistikami z let 1963 – 1976, vložený v knize Statistika 1960 – 1998. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

⁹⁴ Na pracovní smlouvě s Erikou Zlochovou z 2. 1. 1974 je stále podepsána jako vedoucí kina Růžena Umlaufová, na všech pozdějších dokumentech již Jiří Faltis. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

⁹⁵ Ručně psané poznámky volně vložené do knihy Statistika 1960 – 1998. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

⁹⁶ Rozhovor s Milanem Sluníčkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 11. 7. 2019.

energetických zařízení, reagoval odbor kultury při ONV Kladno vydáním závazných pokynů. Tehdy již Městský národní výbor je adresoval kinu v prosinci roku 1976.⁹⁷

V kině a jiných kulturních zařízeních ve městě se měl s okamžitou platností snížit příkon elektrické energie o 50%. V prostorách se mělo svítit jen maximálně 15 minut před začátkem představení, stejně tak po konci. Prostory měly být osvětleny jen v rozsahu nutném pro bezpečnost návštěvníků. Konání tanečních zábav pro mládež se mělo přesunout do doby mimo energetickou špičku, tedy mimo 17. – 21. hodinu. Začátky večerních akcí typu divadel, koncertů či plesů se stanovily na 20. hodinu. Kino ve výčtu jmenováno nebylo. V kulturních zařízeních bylo zakázáno zapínat elektrické spotřebiče v době energetické špičky. Vedoucí těchto zařízení museli do 30. prosince 1976 sepsat vlastní opatření k úsporám a každý měsíc zasílat MěNV a odboru kultury při ONV výsledky hospodaření s elektrickou energií. Nepodařilo se dohledat, do kdy byla tato opatření platná.⁹⁸

Někdy před rokem 1982 vedení kina zakoupilo nové promítací přístroje Meo IV s úpravou X 2. Dle inventárního soupisu z 10. 8. 1982 byly v kině dvě tyto promítačky. Předchozí promítací přístroj Meopton III z roku 1956 měl plánovanou životnost 20 let, je tak pravděpodobné, že nový model byl zakoupen někdy kolem roku 1976. Dalším technickým vybavení kina byl dvouoký diaprojektor Zeis Ikon, zesilovač Tesla Akt 215, zakoupený roku 1967, či dva usměrňovače KTM 95.⁹⁹ K 30. 11. 1981 bylo odepsáno promítací plátno z roku 1963. Fakturu k novému se nepodařilo dohledat.¹⁰⁰

Technický stav vybavení kina nebyl zcela vyhovující. Podle poznámek v soupisu technického zařízení nevyhovovala rozvodna kina ani kabinový rozvaděč ČSN. Jedna z promítaček byla hlučná, zesilovač znečištěný a převíječ filmových pásů zastaralý. Osvětlení nad převíječkou bylo nedostatečné, stejně tak osvětlení ve vstupních prostorách a na schodišti. Naopak údržba promítací kabiny byla pečlivá a v kině bylo uklizeno.¹⁰¹

V průběhu 70. let v kině dle výpovědi pamětníků krátce fungovalo občerstvení, které bylo v omezené míře obnoveno až v 90. letech.¹⁰² V promítací místnosti pracoval František Roj s výpomocí Vlastimila Hubky. Ten byl zaměstnán od 1. května 1982. Práce promítače nebyla v té době na plný úvazek, Hubka tak potřeboval svolení od svého zaměstnavatele, aby

⁹⁷ Závazné pokyny pro šetření energetické energie, 22. 12. 1976. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Zápis o provedení soupisu technického zařízení, 10. 8. 1982. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁰⁰ Inventární odpis k 30. 11. 1981, volné listy. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁰¹ Zápis o provedení soupisu technického zařízení, 10. 8. 1982. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁰² Rozhovor s Milanem Sluníčkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 11. 7. 2019.

mohl tuto vedlejší činnost vykonávat. Povolení si musel zaměstnanec vyřizovat každý rok. Doba strávená na dalším pracovišti nesměla ročně přesáhnout polovinu doby, kterou zaměstnanec odpracuje na svém hlavním pracovišti.¹⁰³ Hubka v roce 1982 odpracoval 308 hodin.¹⁰⁴ V kině promítal minimálně do začátku roku 1986.¹⁰⁵

V průběhu 80. let kino ztrácelo na významu, návštěvnost se propadala, technický stav přestával vyhovovat standardům a investic se nedostávalo. Nepodařilo se dohledat dokumenty, které by více přiblížili každodenní fungování kina a tak lze pouze spekulovat. Teprve po roce 1989 lze poměrně přesně rekonstruovat, jak fungovalo maloměstské kino.

3. 3. Historie kina 1989-1999

Dle plánů z roku 1989 byly v lednu následujícího roku vyměněny stávající promítací stroje za nové moderní promítačky Meo 5X-B. Výměna byla provedena během čtyř dní pracovníky Středočeského krajského filmového podniku.¹⁰⁶ Promítač František Roj musel být kvůli proškolení přítomen.¹⁰⁷ Koncem téhož měsíce musela být na jednom ze strojů vyměněna komora.¹⁰⁸

V průběhu roku byly vyměněny dvě nespecifikované informační skřínky. Město začalo v dubnu 1990 vydávat *Zpravodaj z Velvarska*, kde byl každý měsíc uveden program kina. Skrze zpravodaj začalo město s občany komunikovat v otázkách provozu kina více než kdy jindy. Se snižujícím počtem návštěvníků a rostoucími náklady na provoz kina se již v únoru 1991 objevila první výzva k občanům: „*Biograf je tu pro nás a jen návštěvností si uhájíme existenci kina v našem městě*“.¹⁰⁹

V polovině roku 1991 byla na střeše kina provedena generální oprava krytiny.¹¹⁰ Město nabídlo prostory kina i k jiným účelům než promítání filmů. 7. září 1991 se

¹⁰³ Souhlas k uzavření vedlejšího pracovního poměru, SOOŽ Kralupy n/Vlt., 22. 6. 1982. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁰⁴ Potvrzení o odpracovaných hodinách – Vlastimil Hubka, 1982. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁰⁵ Potvrzení o odpracovaných hodinách – Vlastimil Hubka, 5. 3. 1986, volné listy. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁰⁶ Pracovní výčetka 16. – 19. ledna 1990. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁰⁷ Potvrzení o uvolnění promítače Františka Roje ze zaměstnání, 15. 1. 1990, volný list. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁰⁸ Poznámka o výměně komory na přístroji Meo V, 31. 1. 1990, volný list. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁰⁹ *Zpravodaj z Velvarska*, 1991, r. 2, č. 2 (únor), s. 21.

¹¹⁰ *Zpravodaj z Velvarska*, 1991, r. 2, č. 6-7 (léto), s. 5.

v prostorách kina konal kulturní program, který byl součástí oslav 105. výročí založení základní školy ve Velvarech.¹¹¹

V prohlášení z podzimu 1991 se starosta města vyjadřuje k situaci, ve které se kino nacházelo. Město investovalo do opravy střešní krytiny nemalé prostředky a ke konci roku provedlo generální opravu elektroinstalace. Starosta vyjádřil naději, že po těchto investicích dojde k nárůstu počtu diváků, jinak by si město již další opravy nemohlo dovolit.¹¹² V téže době se vedení města intenzivně snažilo podporovat obchodní a kulturní podniky ve městě. Z tohoto důvodu bylo zakoupeno knihkupectví, jen aby bylo zachráněno před zánikem. Město proto mohlo v prosinci vyhlásit akci, kdy návštěvník kina při nákupu vstupenky požádá o kupón, jenž mu zajistí jednorázovou slevu ve výši 50% ve zmíněném knihkupectví.¹¹³

Začátkem roku 1992 starosta zmiňuje, že výdaje za vytápění v listopadu byly mnohonásobně vyšší než tržby z představení. Občany prosí o návštěvu kina alespoň jednou měsíčně, jinak hrozí, že bude kino uzavřeno.¹¹⁴

V březnu 1992 město přišlo s dosud nejambicióznějším plánem na zvýšení návštěvnosti kina. Po celý březen bylo na každém představení, kromě dětských, jedno výherní sedadlo, které návštěvníkovi s platnou vstupenkou zajišťuje jednodenní výlet do Norimberku. Projekcí bylo celkem 28, tolik bylo i možných výherců. Výherní sedadla byla slosována 2. dubna.¹¹⁵ V květnovém čísle zpravodaje vyšla tabulka s výherními sedadly, nepodařilo se však dohledat, kolik bylo výherců.¹¹⁶

V říjnu 1992 bylo na zasedání města rozhodnuto o další investici do kina, a to sice jeho vymalování a oprava venkovního schodiště.¹¹⁷ Někdy během roku 1992 byla v kině taktéž opravena promítací plocha s oponou. V témže roce byl v kině zahájen prodej cukrovinek a otevřeno knihkupectví.¹¹⁸ Jednalo se pravděpodobně o prodejní místo přidružené k městskému knihkupectví, popřípadě jako místo, kde se měly knihy doprodat.

Výše zmíněné aktivity města se dočkaly odezvy ze strany diváků a rok 1992 se stal pro kino nejúspěšnějším rokem v polistopadové historii. V prosinci 1992 se dokonce začal hledat nový praktikant promítač či promítačka.¹¹⁹ Po dlouhé době vše vypadalo, že je na

¹¹¹ Program oslav probíhal již od 9:30. Kulturní program v kině se odehrál od 14 hodin. (Zpravodaj z Velvarska, č. 8, září 1991, s. 4.).

¹¹² Zpravodaj z Velvarska, 1991, r. 2, č. 9-10 (podzim), s. 8.

¹¹³ Zpravodaj z Velvarska, 1991, r. 2, č. 12 (prosinec), s. 7.

¹¹⁴ Zpravodaj z Velvarska, 1992, r. 3, č. 1 (leden), s. 5.

¹¹⁵ Zpravodaj z Velvarska, 1992, r. 3, č. 3 (březen), s. 9.

¹¹⁶ Zpravodaj z Velvarska, 1992, r. 3, č. 5 (květen), s. 12.

¹¹⁷ Z pracovní porady 14. října 1992, MÚ Velvary, Zpravodaj z Velvarska, 1992, r. 3, č. 11 (listopad), s. 15.

¹¹⁸ Zpravodaj z Velvarska, 1992, r. 3, č. 12 (prosinec), s. 4.

¹¹⁹ Zpravodaj z Velvarska, 1992, r. 3, č. 12 (prosinec), s. 8.

dobré cestě. Nicméně v červenci následujícího roku se situace dramaticky otočila. Město bylo nuceno z důvodu nízké návštěvnosti snížit počet projekcí na zhruba polovinu a dětské projekce definitivně zrušit.¹²⁰

V zářijovém vydání zpravodaje byli čtenáři upozorněni na premiéru filmu *Jedna kočka za druhou*¹²¹, který se na jaře téhož roku z velké části natáčel ve Velvarech.¹²² V prosinci 1993 bylo v kině uspořádáno divadelní představení kralupského divadelního souboru Scéna. V projevu starosty z 16. prosince téhož roku bylo potvrzeno, že kino bylo značnými dotacemi města udržováno při životě.¹²³ Situace se stále zhoršovala.

Po dvou letech se kino rozhodlo zopakovat akci s výherními vstupenkami. Tentokrát se soutěžilo po celý únor a březen a výherci byli vylosováni 7. dubna 1994. Další podporou pro kino mělo být bezplatné občerstvení pro jeho návštěvníky poskytnuté sponzory.¹²⁴ Akce trvala celý březen a týkala každého představení. Občerstvení bylo nabízeno od 18 do 18.50 hodin, v 19 hodin začínaly projekce.¹²⁵

V říjnu 1994 město vydalo inzerát, kde nabízí prostory kina k pronájmu.¹²⁶ Projekce však měly být i nadále zachovány. V prosinci téhož roku skončilo volební období tehdejšího starosty Jaroslava Boušky, který i přes výše zmíněné snahy konstatoval, že provoz kina je velice prodělečný.¹²⁷ Jeho následovník Ivan Kurz tak měl těžkou výchozí pozici.

Městské zastupitelstvo doporučilo podat další inzerát na pronájem přízemí kina, není však jasné, zda se objevil nějaký zájemce.¹²⁸ Kino s velkou pravděpodobností využívala škola pro různé kulturní akce. Jedna taková proběhla 4. května 1995 jako součást oslav výročí konce druhé světové války.¹²⁹ Další kulturní akce školy v budově kina probíhaly nepravidelně i v následujícím roce.¹³⁰

Kinu přestala být téměř úplně věnována pozornost a v dalších letech do něj město již více neinvestovalo. V roce 1997 byla pro občany obnovena tradice městem organizovaných zájezdů do divadel.¹³¹

¹²⁰ *Zpravodaj z Velvarska*, 1993, r. 4, č. 7 (červenec), s. 4-5.

¹²¹ 1993, r. František Filip.

¹²² *Zpravodaj z Velvarska*, 1993, r. 4, č. 9 (září) s. 6.

¹²³ *Zpravodaj z Velvarska*, 1994, r. 5, č. 1 (leden), s. 4.

¹²⁴ Občerstvení zajišťovaly firmy Penta, Zdeněk Svoboda, Jednota a lokální podnikatelé Cífka, Zounek, Hrdlička, Hotmar, Richter. Pomoc poskytli Josef Václavík, kuchařky z mateřské školky a studentky soukromé střední školy.

¹²⁵ *Zpravodaj z Velvarska*, 1994, r. 5, č. 3 (březen) s. 5.

¹²⁶ *Zpravodaj z Velvarska*, 1994, r. 5, č. 10 (říjen), s. 9.

¹²⁷ *Zpravodaj z Velvarska*, 1994, r. 5, č. 12 (prosinec) s. 4.

¹²⁸ *Zpravodaj z Velvarska*, 1995, r. 6, č. 2 (únor), s. 3.

¹²⁹ *Zpravodaj z Velvarska*, 1995, r. 6, č. 6 (červen), s. 15.

¹³⁰ *Zpravodaj z Velvarska*, 1996, r. 7, č. 3 (březen), s. 12.

¹³¹ *Zpravodaj z Velvarska*, 1997, r. 8, č. 1 (leden), s. 5. Prvním divadelním představením byla hra *Lazebník sevillský* v Divadle v Dlouhé dne 1. 2. 1997.

V průběhu let 1997 - 1999 se ve Velvarech objevila nová konkurence pro kino. 16. října 1997 byl v Galerii Pražská 71 otevřen videoklub, který měl v plánu promítat vybrané starší české i zahraniční filmy a záznamy divadelních inscenací. K jednotlivým projekcím byly pořádány besedy o uváděném díle. 13. listopadu 1997 se uváděl záznam Gogolova *Revizora* v inscenaci Činoherního klubu Praha z roku 1967. O čtrnáct dní později byl uveden film *Sladký život*¹³². Program začínal ve 20 hodin a vstupné činilo 10 korun.¹³³ Další programy se nepodařilo dohledat, není tak jasné do kdy byl videoklub aktivní.

Další videoklub byl otevřen v květnu 1998. Jeho účelem bylo spíše půjčování videokazet než uvádění filmů.¹³⁴ V říjnu téhož roku byla otevřena videopůjčovna v Pražské ulici¹³⁵ a další v prvním patře hotelu Zálůžna se lidem otevřela v květnu následujícího roku.¹³⁶

Definitivně poslední snahou přesvědčit obyvatele Velvar o smysluplnosti návštěvy kina bylo prohlášení člověka, který v kině pracoval více než polovinu svého života, promítače Františka Roje. V únoru 1997 se ve zpravodaji objevil následující text: *„Je s podivem, jak téměř nikomu nezáleží na osudu kina, zde ve Velvarech. Nikomu již nic neříká kouzlo záře stříbrného plátna, atmosféra ztemnělého sálu. Návštěva kina byla pro mnohé malým svátkem a bylo málo představení, které by neviděli. A ještě jim to bylo málo a zřídili si Filmový klub, kde mohli vidět filmy „pro náročného diváka“. Mnozí občané měli „svá“ místa, která jim byla vždy rezervována. Nebylo málo těch, kteří na svá představení dojížděli z okolních obcí autobusy. A často, když byl program delší, odcházeli dřív, aby stihli odjezdy autobusů. Nebo přijížděli na kolech, když při kině byla úschovna kol. Lidé nelitovali námahy, času ani peněz a přijížděli na Fanfány, Hrbáče, Angeliky, Fantomase, Četníky, na všechny ty romantické hrdiny stříbrného plátna. Naskytá se otázka co se stalo, proč lidé ztratili zájem o tuto možnost kulturního vyžití? Dál stojí kino ve Velvarech, dál je všechno připraveno přivítat diváka, ale divák nikde. Jsme na nejlepší cestě zastavit provoz kina. Kino zrušit. Každému je jasné, že potom už kino nikdo nikdy neobnoví. A je to nutné, když řešení je jednoduché? Vždyť za pár let, až se nám přestane zdát, že vstupné je příliš vysoké, že těch pár hospod ve městě je trochu málo kultury a že kino by přece jen nebylo od věci, potom už to bude neřešitelný problém. A my tu kino máme. Ted', dnes. Pravda trochu zchátralé, zanedbané, ale máme. Známe města a vesnice, kde by kino měli rádi, ale peníze nestačí na mnohem důležitější akce. Naše kino, jako konečně každé takové zařízení, potřebuje diváky, potřebuje, aby každý z nás alespoň jednou*

¹³² 1960, r. Federico Fellini.

¹³³ Zpravodaj z Velvarska, 1997, r. 8, č. 11 (listopad), s. 14.

¹³⁴ Zpravodaj z Velvarska, 1998, r. 9, č. 5 (květen), s. 7.

¹³⁵ Zpravodaj z Velvarska, 1998, r. 9, č. 10 (říjen), s. 12.

¹³⁶ Zpravodaj z Velvarska, 1999, r. 10, č. 5 (květen), s. 11.

*měsíčně do kina cestu našel. Jsou různé argumenty a důvody proč občané nejdou do kina, ale všechno, ať stav budovy, vnitřní vybavení nebo výběr programu, stojí a padá s návštěvností, se zájmem občanů o kino. Bude-li vypsána anketa, zda kino ve městě zachovat ano či ne, většina se vysloví „ano“. Skutečnost je přesto taková, jaká je. Píši tento článek ve snaze vyvolat veřejnou diskuzi, která pomůže kinu nebo naopak ukončí trápení a potíže spojené s jeho provozem v současné době.*¹³⁷

Trápení bylo ukončeno v září 1999, kdy městská rada na svém zasedání odhlasovala ukončení provozu kina z důvodu prodělečnosti a špatného stavu budovy.¹³⁸ Poslední projekce proběhla 30. června téhož roku.¹³⁹ Během tří následujících měsíců byl tradičně přerušen provoz a v říjnu se mělo opět začít promítat. Dokonce byl už naplánován jeden film, k němuž distributor zaslal i podklady.¹⁴⁰ K této projekci a k žádné jiné už nikdy nedošlo.

Hlavním důvodem uzavření kina byla finanční situace města a stále se zvyšující náklady na provoz kina. V září 1999 zazněla v projevu starosty informace o vysokých meziročních propadech příjmů z daní. Oproti předchozímu roku byly příjmy za stejné období o 15% nižší, což činilo více než dva miliony korun.¹⁴¹ Tyto chybějící peníze se pochopitelně musely hledat jinde, první na řadě tak pravděpodobně bylo právě kino, jehož provoz byl dlouhodobě velmi ztrátový. Nicméně v projevu zazněl plán na rekonstrukci objektu a k jeho využití na kulturní účely, až budou v rozpočtu peníze k tomu určené. Snahám o budoucí obnovení kina v alespoň omezené míře nahrávalo vyjádření městské Rady, která 27. března 2000 odmítla prodat promítací přístroje zájemci z Kladna z důvodu jejich možného využití v budoucnu.¹⁴²

3.4. Kino a filmová kultura po roce 1999

Jedinou institucí, která kino využívala po jeho uzavření, byla vedlejší základní škola. V září 2001 se v kině konala oslava výročí 115 let od založení základní školy, jíž se autor této práce účastnil. Program v kině probíhal nepravidelně i v následujících letech.¹⁴³

Na zasedání městského zastupitelstva bylo 26. září 2002 potvrzeno, že neexistují žádné plány na využití budovy kina a její stav je žalostný.¹⁴⁴

¹³⁷ František Roj, *Kino ve Velvarech. Zpravodaj z Velvarska*, 1997, r. 8, č. 2 (únor), s. 11.

¹³⁸ *Zpravodaj z Velvarska*, 1999, r. 10, č. 9 (září), s. 4.

¹³⁹ Šlo o snímek *Návrat idiota* (1999, r. Saša Gedeon).

¹⁴⁰ Šlo o snímek *Nebát se a nakrást* (1999, r. František Filip), plánovaný na 6. října 1999. Na distribučním listu k tomuto filmu byla poznámka, aby byl na listopad objednan další snímek, *Kanárek* (1999, r. Viktor Tauš).

¹⁴¹ *Zpravodaj z Velvarska*, 1999, r. 10, č. 11 (listopad), s. 2.

¹⁴² Zprávy z jednání městské Rady ze dne 27. března 2000. *Zpravodaj z Velvarska*, 2000, r. 11, č. 6 (červen), s. 3.

¹⁴³ *Zpravodaj z Velvarska*, 2001, r. 12, č. 12 (prosinec), s. 7.

Teprve v březnu 2003 požádal pan Blažek z Roztok o pronájem budovy kina a předložil projekt na její využití. Budova měla být na náklady jeho a jeho obchodních partnerů přestavěna na sportovní centrum s bowlingem, občerstvením, barem a možností sledovat sportovní přenosy na několika obrazovkách, včetně jedné velkoplošné. Přestavba měla začít již ve druhém čtvrtletí téhož roku a s dokončením se počítalo na začátek roku následujícího.¹⁴⁵

V červnu 2003 se situace změnila. Po důkladném přeměření bylo zjištěno, že rozměry nevyhovují zamýšlenému účelu a jeho obchodní partneři od projektu odstoupili. Sám pan Blažek údajně nedisponoval takovými finančními prostředky, aby mohl projekt realizovat sám, nicméně oficiálně od záměru zatím neodstoupil.¹⁴⁶

Definitivní konec toho projektu byl oznámen v září téhož roku.¹⁴⁷ Nicméně v době kdy, od realizace plánu nebylo zcela odstoupeno, město prodalo promítací přístroje do kina v Lužci nad Vltavou.¹⁴⁸ Dle výpovědi pamětníka byla prodejní cena 40 000 korun.¹⁴⁹

Neúspěch projektu přestavby kina podnítil vedení města alespoň ke konzervačním pracím na budově. Největší plánovanou investicí byla nová střecha, jelikož do budovy dlouhodobě zatékalo. Práce proběhly v říjnu 2003 a náklady byly vyčísleny na půl milionu korun.¹⁵⁰ V prosinci téhož roku bylo potvrzeno, že kino má být v dlouhodobém horizontu přebudováno na kulturní zařízení.¹⁵¹ Neúspěch při jednání se soukromou osobou město utvrdilo v myšlence, že by měla být v budově kina zachována původní kulturní funkce, kterou by představitelé města spravovali sami.

Teprve s novým vedením města se začalo znovu uvažovat o využití budovy kina, ale také vedle stojící sokolovny a přilehlých pozemků. Nové zastupitelstvo v prosinci 2006 schválilo zadání studie na vybudování kulturně-společenského centra. Hlavním iniciátorem projektu byla tehdejší starostka Jitka Linhartová. 4. dubna byla budova sokolovny a okolních pozemků definitivně převedena z majetku státu do majetku města, a to přesto, že o prostory se

¹⁴⁴ Zpráva starosty z veřejného zasedání městského zastupitelstva ze dne 26. 9. 2002. *Zpravodaj z Velvarska*, 2002, r. 13, č. 11 (listopad), s. 5.

¹⁴⁵ Zpráva starosty z veřejného zasedání městského zastupitelstva ze dne 27. 3. 2003. *Zpravodaj z Velvarska*, 2003, r. 14, č. 5 (květen), s. 2.

¹⁴⁶ Zpráva starosty z veřejného zasedání městského zastupitelstva ze dne 26. 6. 2003. *Zpravodaj z Velvarska*, 2003, r. 14, č. 8 (srpen), s. 5.

¹⁴⁷ Zpráva starosty z veřejného zasedání městského zastupitelstva ze dne 26. 9. 2003. *Zpravodaj z Velvarska*, 2003, r. 14, č. 10 (říjen), s. 5.

¹⁴⁸ Zpráva z jednání městské Rady ze dne 2. 6. 2003. *Zpravodaj z Velvarska*, 2003, r. 14, č. 9 (září), s. 6.

¹⁴⁹ Rozhovor s Františkem Bílkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 14. 7. 2019.

¹⁵⁰ Libor Šulc, Podaří se zachránit budovu bývalého kina?. *Zpravodaj z Velvarska*, 2003, r. 14, č. 10 (říjen), s. 5.

¹⁵¹ Zpráva starosty z veřejného zasedání městského zastupitelstva ze dne 18. 12. 2003, *Zpravodaj z Velvarska*, 2004, r. 15, č. 1 (leden), s. 3.

město již předtím staralo.¹⁵² V tu dobu byl již předložen první návrh, který počítal se spojením budov kina a sokolovny. Navazovalo se tak na původní plány z roku 1923.¹⁵³

Návrh smlouvy o dílo na předprojektovou a projektovou přípravu s Ing. arch. Michalem Bartoškem¹⁵⁴ byl schválen městem v červnu 2007.¹⁵⁵ V červenci téhož roku došlo k zaměření stávajícího stavu kina a sokolovny odbornou firmou.¹⁵⁶ Nové plány byly představeny v srpnu 2007 městské radě, kterou starostka požádala o připomínky. Finální podoba plánů na kulturní a sportovní centrum pochází ze září 2007. Odbor výstavby a životního prostředí dokumentaci ověřil a schválil 16. ledna 2008.¹⁵⁷

Z dispozičního hlediska se v návrhu počítalo s dvěma samostatnými provozy - víceúčelový sál pro společenské akce a vzdělávací programy a sportovní část v tělocvičně a na venkovním hřišti. Víceúčelový sál byl navržen pro 300 návštěvníků. Ve vstupní foyer se počítalo s drobným občerstvením a šatnou. Podlaha v sále měla být rovná a balkón měl zůstat zachován. Spojovací trakt budovy byl plánován pro technické zázemí a doplňkové prostory. Měl také logicky sloužit ke sjednocení celého kulturně-sportovního centra.¹⁵⁸

V lednu a únoru město v prostorách Městského muzea představilo plány na stavbu centra občanům. 9. dubna 2008 městské zastupitelstvo vybralo firmu CTS corporation, s.r.o. jako zmocněnce pro žádosti o dotace na výstavbu centra.¹⁵⁹ V květnu splnila předložená žádost o dotaci z Regionálního operačního programu NUTS II Střední Čechy kritérium a postoupila do dalšího kola hodnocení. V tom Velvary se svým projektem skončily na 16. místě, dotaci obdrželo jen prvních 8 žadatelů. Jedním z důvodů proč město dotaci neobdrželo, bylo dosavadní nečerpání peněz na podobné projekty z evropských fondů. Do budoucna se počítalo s tím, že město v nejbližším možném termínu požádá o dotaci znovu.

Zastupitelstvo se rozhodlo rozdělit projekt na tři etapy – rekonstrukce a dostavba kina na víceúčelové kulturní a společenské zařízení, rekonstrukce a dostavba budovy sokolovny a výstavba víceúčelového a dětského hřiště. Poslední jmenovaný projekt uspěl ve dvou

¹⁵² Zpráva starostky z veřejného zasedání městského zastupitelstva konaného dne 13. 6. 2007, *Zpravodaj z Velvarska*, 2007, r. 18, č. 7 (červenec), s. 5.

¹⁵³ Plán na stavbu sokolovny ve Velvarech, Praha duben 1923. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

¹⁵⁴ Rada vybírala celkem ze tří nabídek, vybrán byl Michal Bartošek.

¹⁵⁵ *Zpravodaj z Velvarska*, 2007, r. 18, č. 6 (červen), s. 5.

¹⁵⁶ Velvary – kino a sokolovna, zaměření stávajícího stavu. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

¹⁵⁷ Ing. Arch. Michal Bartošek, Kulturní a společenské centrum, září 2007. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

¹⁵⁸ Ing. Arch. Michal Bartošek, Kulturní a společenské centrum, září 2007. Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.

¹⁵⁹ *Zpravodaj z Velvarska*, 2008, r. 19, č. 6 (červen), s. 5.

dotlačních výzvách a město obdrželo na vybudování hřiště 4,8 a 3,9 milionu korun. Hřiště bylo slavnostně otevřeno 31. května 2011.

Sokolovna se své opravy dočkala v letech 2014 a 2015. Celková částka za rekonstrukci se dostala na hranici 16 miliónů. Sokolovna byla slavnostně otevřena 1. září 2015. Ze tří etap jsou již dvě zdárně dokončené. Vzhledem k tomu, že nyní vedení města připravuje přestavbu hotelu Záložna, ve kterém se kdysi promítalo ve Velvarech úplně poprvé, na kulturní a společenské centrum, zůstává osud budovy kina stále nejistý.

4. Program, návštěvnost a tržby

Vzhledem k tomu, že v době vzniku této práce neexistuje jediná práce analyzující programovou nabídku kina stejné nebo podobné velikosti, je obtížné program velvarského kina zasadit do širšího rámce. Z výpovědi všech pamětníků je patrné rozlišování programu primárně na základě původu vzniku jednotlivých titulů. Neobjevují se výpovědi, které by potvrzovaly, že se chodilo na filmy konkrétního režiséra či konkrétního žánru. Nikdo si již nevzpomíná na sovětské, jugoslávské, polské či rumunské snímky, naopak všichni potvrzují, jak rádi obyvatelé Velvar chodili na filmy západní, většinou americké. Pouze u těchto snímků se stávalo, že si lidé museli vstupenky kupovat týden dopředu. Pokud se ve městě konala zábava nebo ples ve stejný den, kdy měl být promítán atraktivní titul, lidé chodili na zábavu dříve, rezervovali stoly a poté šli do kina na film, po jeho skončení se zase vraceli zpět. Nikdy se dle výpovědi dobových návštěvníků nestalo, že by sovětský film vzbudil takový zájem. Program kina na tento fakt reagoval skladbou programu. Americké, anglické či francouzské filmy byly promítány v sobotu a neděli. Pokud vedení kina předpokládalo velký zájem, tyto snímky byly v programu i v pátek a pondělí. Zatímco sovětské tituly byly až na výjimky v řádu jednotek za celé desetiletí promítány ve středu.¹⁶⁰

Jelikož první programy, které se podařilo dohledat, datujeme až od ledna 1960 je většina kapitoly věnovaná období od tohoto data. Vzhledem k politické situaci zde rozdělení dle původu vzniku filmu mělo největší význam. Před rokem 1948 jistě diváci zvažovali návštěvu kina i z jiných důvodů, než jen z jaké země navštěvovaný titul pocházel. Nelze však analyzovat program, kde není materiálů.

K uváděným filmům a programovému schématu nejstaršího velvarského kina v prostorách pozdějšího hotelu Záložna se nepodařilo dohledat jediný dokument, lze tak pouze odhadovat jak skladba filmů a promítací sloty vypadaly. Dle informace z výstavy *Biják*

¹⁶⁰ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

*trochu jinak*¹⁶¹ se úplně první projekce ve Velvarech uskutečnila 3. dubna 1921, mělo se jednat o film *Mořské víly*.¹⁶² Ze vzpomínek jednoho z pamětníků lze doložit přítomnost místního klavíristy při projekcích. Neví se však, zda byl přítomen při všech projekcích a zda hrál v prostorách kina od úplných počátků.¹⁶³

Koncesi na provozování biografu držel sokolský spolek, který někdy na přelomu let 1923-1924 přesunul projekce do nově postavené tělocvičny v dnešní ulici Na Průhoně. Tam se dle výpovědi pamětníka promítalo ve středu, sobotu a neděli. Středa byla údajně vyhrazena dobrodružným filmům, často westernům, pro mladší publikum. V sobotu se většinou promítala běžná produkce a nejnabitější program byl prý v neděli. Filmy se podle vzpomínek pamětníka promítaly ve 14, 16, 18 a 20 hodin.¹⁶⁴ První projekce měla být výhradně určena dětem, zbylé časy se většinou měl promítat stejný film pro starší publikum. Tento film mohl být promítán i v sobotu. Nezřídka kdy se údajně stávalo, že v jednom týdnu byl vybraný snímek promítán čtyřikrát. Zatímco střeďeční titul reprízovaný nebyl nikdy. Dobový dokument, který by tuto informaci potvrzoval, se ovšem podle všeho nedochoval.

Podoba filmové kultury ve Velvarech se dále proměňuje v období protektorátu. Roku 1940 byla otevřena budova kina. Ani z tohoto období neexistují materiály, které by více přiblížily program. I zde lze čerpat pouze z výpovědí pamětníků, kteří potvrzují, že program vypadal v podstatě totožně jako ve starém kině v tělocvičně. Jeden z místních občanů, který kino během války navštěvoval, vzpomíná na projekci filmu *Žid Süss*, která však podle něj nezbudila žádný větší rozruch, ani přesto, že si návštěvníci uvědomovali antisemitské vyznění filmu. Specifikem protektorátních projekcí byly německé týdeníky. Většina diváků včetně těch velvarských neměla potřebu je sledovat, ovšem tyto týdeníky se staly podmínkou pro vstup do kina. Jelikož bylo zakázáno pouštět diváky po začátku programu do sálu, museli lidé přijít již na týdeník. Kdo tedy chtěl týdeníky bojkotovat, nedostal se již na projekci.

Zcela dominantní v programu byly české filmy, z politických důvodů bylo promítáno i mnoho titulů německých, ale také maďarských.¹⁶⁵

¹⁶¹ Výstava proběhla 26. 5. 2018 v Městském muzeu Velvary v rámci akce Muzejní noc 2018.

¹⁶² Pod tímto názvem, ani po přeložení do několika dalších jazyků, se nepodařilo na internetové databázi IMDb.com a jiných internetových serverech dohledat žádný film. Stejný film je zmíněn i ve velvarském zpravodaji. *Zpravodaj z Velvarska*, 1993, r. 4, č. 1 (leden), s. 4.

¹⁶³ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

4.1. Návštěvnost a výsledky kina v 60. letech

Statistiky z provozu kina máme k dispozici od ledna 1960 do června 1999, s výjimkou let 1969 – 1971. Všichni pamětníci se shodují, že největší návštěvnosti kino dosáhlo v období od svého otevření do konce druhé světové války. I v padesátých letech údajně návštěvnost dosahovala větších čísel, než těch, která se dochovala z let pozdějších.¹⁶⁶

Tabulka č. 1: Statistické výsledky kina za 60. léta¹⁶⁷

Rok	Počet filmů	Počet projekcí (plán)	Počet návštěvníků (plán)	Tržby (plán)
1960	206	320 (294)	51 745 (53 500)	148 905,- (146 116,-)
1961	195	332 (310)	50 616 (54 000)	130 386,- (140 000,-)
1962	135	275 (310)	38 428 (54 000)	119 037,- (140 000,-)
1963	157	338 (310)	49 191 (42 000)	216 943,- (150 000,-)
1964	164	343 (340)	45 765 (39 000)	187 137,- (165 000,-)
1965	170	352 (340)	43 520 (40 000)	185 234,- (165 000,-)
1966	149	334 (340)	36 559 (44 000)	166 092,- (171 000)
1967	159	354 (350)	40 528 (44 000)	190 741,- (170 100)
1968	154	354 (316)	40 067 (35 600)	196 397,- (172 000,-)
1969	156	338	44 926	211 068,-

¹⁶⁶ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019 a Rozhovor s Františkem Bílkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 14. 7. 2019.

¹⁶⁷ Kniha Statistiky 1960 – 1998, nečíslované stránky. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

Z tabulky je patrný pozvolný úpadek počtu návštěvníků v průběhu dekády. Roky 1961-1962 jsou v 60. letech v této statistice nejúspěšnější. Až do uzavření kina v červnu 1999 se tyto hodnoty nepodařilo překonat. Se zvyšováním cen vstupenek rostly výnosy, a to i přes zmiňovaný úbytek diváků.

V tabulce si můžeme všimnout, že v letech 1962 a 1966 došlo k velkým propadům návštěvnosti, nicméně v obou případech se nabízí vysvětlení. V listopadu 1962 proběhla v kině velká rekonstrukce, při které bylo kino transformováno na širokoúhlý formát, celý měsíc se tak nepromítalo. Po znovuotevření kina v následujícím měsíci byl v programu jen omezený počet titulů, návštěvnost za celý rok byla proto výrazně nižší než předchozí rok. Rok 1966 se dle dochovaných poznámek nesl ve znamení epidemie infekční žloutenky.¹⁶⁸ Nepodařilo se dohledat další informace, nicméně na základě výrazně nižšího počtu projekcí v únoru a březnu, se lze domnívat, že kino fungovalo v omezeném režimu, a návštěvnost proto poklesla. Nižší čísla v následujících měsících nahrávají domněnce, že po určitou dobu se do kina i poté z nějakého důvodu chodilo méně.

V průběhu 60. let ubýval počet promítaných titulů, ale zvyšoval se počet projekcí. Tento trend lze vysvětlit možnou změnou ve výběru filmů, které se promítaly. Lákavější snímky mohly být častěji reprízovány a méně atraktivní tituly si odbyly svou jedinou s nadsázkou řečeno povinnou projekci. Počet takových snímků se rok od roku mírně snižoval.

Pro období 1960-1968 se dochovaly původní plány návštěvnosti, počtu projekcí a tržeb.¹⁶⁹ Bez hlubší komparativní analýzy již znemožňuje nedostatek pramenů¹⁷⁰, nejsme s to doložit, kdo byl autorem plánů, nabízí se několik variant – kino samotné, MNV Velvary nebo Středočeský krajský filmový podnik.

Kino bylo schopné plnit, až na dvě výjimky popsané výše, počty projekcí, nicméně s koncem desetiletí se mu nedařilo plnit plány tržební. V roce 1963 činily tržby od té doby nepřekonaných 217 tisíc korun. Tento rekordní výsledek je pravděpodobně zapříčiněn transformací kina na širokoúhlý formát na konci předchozího roku. S novým technologickým lákadlem se s největší pravděpodobností zvýšila i cena vstupného, což by přispělo k pozitivní bilanci na konci roku. Ve stejném roce je patrný i nárůst diváků. Počet návštěvníků za kalendářní rok již nikdy v historii kina nebyl vyšší.

Od této doby se začaly veškeré výsledky kina vyjma počtu projekcí snižovat.

¹⁶⁸ Volný list se statistikami z let 1963 – 1976, vložený v knize Statistika 1960 – 1998. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁶⁹ Kniha Statistika 1960 – 1998, nečíslované stránky. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁷⁰ Fondy ÚPF a SKFP nejsou dochovány.

4.1.1. Program kina v 60. letech a v roce 1965

První dochované programy začínají lednem roku 1960.¹⁷¹ Od té doby lze poměrně přesně sledovat, jak často se ve Velvarech promítalo a jak vypadala programová skladba kina.

Právě od 60. let můžeme prokazatelně potvrdit dlouholetou tradici promítacích dnů – středa, sobota, neděle. I přesto, že z dochovaných materiálů neznáme čas, kdy se promítalo, lze předpokládat, že časové sloty jsou stejné jako v následující dekádě. Potvrzují to i výpovědi pamětníků.¹⁷² Ve středu se promítalo od 20 hodin, stejně jako v sobotu. V neděli začínala dětská projekce již v 15 hodin, následovaly dvě klasické projekce od 17 a 20 hodin. Z pozdějších programů lze doložit výjimečné promítání i v jiné dny. Pravidelně se promítalo 1. května. Tento den byl v době vlády KSČ natolik významný, že součástí oslav bylo i promítání v kině. Kino bylo v provozu i 25. a 26. prosince, stejně tak 1. ledna.

Během týdne byly většinou uvedeny čtyři filmy. Po jednom ve středu, v sobotu a během dětské projekce v neděli, poslední snímek byl uveden v neděli dvakrát. Nezřídka kdy se stávalo, že u atraktivních titulů byly přidány další projekce v sobotu, ale také v pátek a pondělí. Jeden film se mohl dočkat třeba i osmi projekcí, jako například v případě filmu *Vinnetou*.¹⁷³

Pro ilustraci, jak vypadalo složení filmů v roce 1965 dle země původu, poslouží následující tabulka.¹⁷⁴

Tabulka č. 2: Statistické výsledky filmů dle země původu (1965)¹⁷⁵

<i>země</i>	ČSR	SSSR	Polsko	USA	Francie	Anglie	SRN	Jugoslávie
<i>filmy</i>	64 ¹⁷⁶	27	13 ¹⁷⁷	11	10	10	8	7
<i>projekce</i>	120	42	21	34	26	27	26	11
<i>diváci</i>	15229	3525	1617	5266	4129	2714	4958	934
<i>průměr</i>	128	83,9	80,9	154,9	158,8	100,5	190,7	84,9

¹⁷¹ Statistiky 1960-1997. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁷² Rozhovor s Milanem Sluníčkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 11. 7. 2019.

¹⁷³ 1963, r. Harald Reinl.

¹⁷⁴ Statistiky 1960-1998, nečíslované stránky. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁷⁵ Tamtéž.

¹⁷⁶ Započítán film *Konec strašidel* (1952, r. Jan Matějovský, Jiří Slavíček), který však nebyl promítán kvůli výpadku elektrického proudu, tudíž není započítán do projekcí, ani průměrné návštěvnosti. (Datum plánované projekce bylo 16. 5. 1965).

¹⁷⁷ Započítán film *Kde je generál?* (1964, r. Tadeusz Chmielewski), který také nebyl promítán kvůli výpadku elektrického proudu, tudíž není započítán do projekcí, ani průměrné návštěvnosti. (Datum plánované projekce bylo 29. 12. 1965)

<i>země</i>	Itálie	Mad'arsko	NDR	Švédsko	Japonsko	Španěl.	Rak.	Rumun.
<i>filmy</i>	6	4	3	2	2	1	1	1
<i>projekce</i>	18	8	4	5	5	5	1	1
<i>diváci</i>	1592	708	516	434	503	927	359	82
<i>průměr</i>	88,4	88,5	129	86,8	100,6	185,4	359	82

Nejvíce zastoupené jsou jednoznačně filmy domácí provenience. Tento stav se dá zdůvodnit několika faktory. Jednak byly československé filmy populární kvůli své kulturní srozumitelnosti, jednak lidé raději slyšeli český jazyk než cizí. Nezpochybnitelnou roli měl dle pamětníků fakt, že lidé nechtěli číst titulky, nebo je číst nestíhali a ochuzovali se tím o zážitek.¹⁷⁸

V žebříčku se na druhém místě objevují filmy sovětské, nikoliv však co do počtu diváků. Sovětských filmů bylo sice uvedeno sedmadvacet, ale čtrnáct filmů z toho počtu bylo promítáno během nedělních dětských projekcí, které svým způsobem sloužilo jak slot pro plnění povinných kvót. Vidět je to zejména v posledních dvou měsících roku, kdy z devíti filmů uváděných pro dětské publikum bylo hned sedm sovětských. Z východního bloku byly v programu i filmy polské, jugoslávské či východoněmecké. Polských bylo sice uvedeno dvanáct, nicméně jejich průměrná návštěvnost byla nejhorší ze všech filmů z pohledu země původu. Kapacita kina byla 376 diváků, na polské filmy chodilo v průměru diváků jen lehce přes 80. Téměř stejnou návštěvnost vykazovaly filmy jugoslávské, jen východoněmecké navštěvovalo o něco více lidí. Příčinou této vyšší průměrné návštěvnosti dosahující 129 diváků je zejména uvádění východoněmeckých snímků během dětských představení, kdy byla obecně návštěvnost o něco vyšší než u filmů pro dospělé publikum z východního bloku.

Z celkového počtu 170 filmů uvedených v roce 1965 bylo 119 ze zemí v sovětské sféře vlivu, zbylých 51 jsou převážně filmy americké, britské a francouzské. Vyjma britských, dosahovaly tyto filmy téměř dvojnásobné průměrné návštěvnosti než filmy sovětské. Britských snímků bylo uvedeno deset, stejně tak francouzských, amerických bylo o jeden více. Každý z těchto snímků byl průměrně promítán téměř třikrát, což svědčí o jejich atraktivnosti. Filmů sice bylo výrazně méně, ale lidé měli šanci je vidět při opakovaných projekcích.

Do programu se dostalo i několik filmů japonských, švédských a po jednom rakouském a španělském. U rakouského filmu *Věčně zpívají lesy*¹⁷⁹ šlo pouze o jednu

¹⁷⁸ Rozhovor s Milanem Sluníčkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 11. 7. 2019.

¹⁷⁹ *Věčně zpívají lesy* (1959, r. Paul May).

projekci, která byla s 359 návštěvníky téměř vyprodaná, čímž se zkrslují výsledky o průměrné návštěvnosti a nelze tak objektivně říci, že by se na rakouská díla chodila nejvíce. Film *Syn kapitána Blooda*¹⁸⁰ vznikl v koproduci Španělska, Itálie a Spojených států, nicméně byl natáčen pouze ve Španělsku a ve španělském znění, tudíž je řazen právě do této země. *Syn kapitána Blooda* byl uveden hned pětkrát a celkem ho zhlédlo 927 diváků, což činí průměr přes 185 diváků na představení. I zde však nelze potvrdit, že by se na španělské filmy chodilo více než na zbytek produkce.

4. 2. Návštěvnost a výsledky kina v 70. letech

Veškeré sledované statistické údaje v průběhu 70. let klesaly. Počet filmů a projekcí se snižoval jen pozvolna, zatímco počet návštěvníků a tržeb dosahoval historického minima. Od roku 1971, kdy se počet diváků naposledy dostal přes čtyřicetitisícovou hranici, ubyla do konce 70. let návštěvnost o více jak třetinu. Promítací dny a časy zůstávaly stejné, nicméně lidé zřejmě přivykli jiné formě zábavy. Jednou z možných příčin snížení návštěvnosti můžeme sledovat ve výrazném úbytku českých filmů v nabídce. I přesto, že se počet amerických filmů, v předchozím desetiletí hojně navštěvovaných, téměř zdvojnásobil, pokles návštěvnosti se nedařilo zastavit.

Možná právě kvůli neměnnosti vysílacích dnů a časů a nedostatečné komunikaci s návštěvníky formou aktualizovanějších a výraznějších tištěných programů, lidé neměli důvod chodit do kina tak často jako dříve. Programy byly stále stejně stručné a žádné tituly nebyly propagovány jako událost, na kterou se vyplatí vyrazit. Dokonce i místa, kde byly programy vystaveny, nedoznaly změn. Vždy na nich byl vyvěšen stejný plakát obklopen fotokami. Pro obyvatele Velvar mohla tato forma prezentace zevšednět a lidé brali existenci kina jako samozřejmost, čímž ztratilo na své kdysi kulturní a sociální významnosti.

Dalším důvodem poklesu návštěvnosti jistě byla změna trávení volného času u obyvatel celé republiky. Zároveň se rozšířilo televizní vysílání, s větším počtem automobilů lidé snáze překonávali větší vzdálenosti a v neposlední řadě stále více mladých lidí odcházelo studovat do velkých měst.

¹⁸⁰ *Syn kapitána Blooda* (1962, r. Tulio Demicheli).

Tabulka č. 3: Statistické výsledky kina za 70. léta¹⁸¹

Rok	Počet filmů	Počet projekcí	Počet návštěvníků	Tržby
1970	148	312	38 755	176 836,-
1971	148	325	40 870	196 641,-
1972	152	324	30 015	142 976,-
1973	161	324	27 600	121 771,-
1974	130	286	23 434	108 702,-
1975	132	287	26 892	127 687,-
1976	133	290	24 950	113 573,-
1977	138	294	26 627	112 679,-
1978	146	308	25 272	115 133,-
1979	145	309	24 632	114 871,-

Ceny vstupenek v průběhu 70. let poměrně kolísaly. Většinou sice platilo, že střeďeční projekce stály 2 – 6 korun, sobotní a nedělní 4 – 8 korun, ale občas se objevovaly snímky, na které mohla cena vstupenek dosahovat až 12 korun.¹⁸² Velmi se lišily ceny podle země původu. Nejlevnější byly vstupenky na sovětské filmy, které byly promítány ve středu již za dvě koruny. Ceny na české tituly byly zpravidla jen nepatrně vyšší. I v sobotu bylo možné vidět takový snímek za 3 – 5 korun. Jednoznačně nejdražší byly filmy americké, kdy se cena většinou držela kolem 7 – 9 korun, ale jak bylo zmíněno výše, stávalo se, že lidé vstupenky kupovali za více jak deset korun.¹⁸³

4. 2. 1. Program kina v 70. letech a v roce 1975

Jako příklad, na kterém lze popsat programovou pestrost, respektive strnulost, poslouží rok 1975. Největší zastoupení v programu měly, stejně jako o deset let dříve, filmy české, americké a sovětské. České pro svou srozumitelnost, americké pro svou atraktivitu a sovětské zejména kvůli povinnosti je uvádět.

¹⁸¹ Statistiky 1960 – 1998. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁸² Příkladem je film *To je ale bláznivý svět* (1963, r. Stanley Kramer) uvedený 3. a 4. dubna 1971.

¹⁸³ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

Tabulka č. 4: Četnost uvádění filmů dle země původu (1975)¹⁸⁴

<i>země</i>	ČSR	USA	SSSR	Francie	Rum.	NDR	Anglie	Maďar.	Jugosl.
<i>filmy</i>	38	20	20	13	8	7	5	4	4
<i>projekce</i>	78	49	39	38	12	14	14	7	7

<i>země</i>	Itálie	NSR	Japon.	Slov.	Polsko	Španel.	Mexiko	Niz.
<i>filmy</i>	3	2	2	2	1	1	1	1
<i>projekce</i>	8	3	5	4	2	2	2	3

Oproti minulé dekádě je viditelný výrazný pokles českých filmů v nabídce. Pokud odečteme dětská představení, zůstalo v nabídce pouhých 25 titulů. Počet projekcí se taktéž snížil na polovinu, díky čemuž lze vyloučit možnost, kdy by byly vybírány filmy umělecky hodnotné či divácky zvláště atraktivní, které by byly uváděny opakovaně, více než bylo standardní. České filmy se stále více objevovaly při středečních projekcích spolu s jinými snímky ze sovětské sféry vlivu. Vzhledem k tomu, že se nedochovaly údaje o počtu návštěvníků jednotlivých filmů, lze jen těžko odhadovat, jak byly tyto filmy pro velvarské diváky atraktivní.

Mírný pokles je patrný i u sovětských titulů. Po odečtení dětských představení zůstalo v programu 15 filmů, které byly všechny bez výjimky uvedeny ve středu. Dle výpovědi pamětníků se nezřídka kdy stávalo, že účast na těchto promítání byla v řádech jednotek a tito návštěvníci museli přikupovat vstupenky jen proto, aby projekce vůbec proběhla.

Největší nárůst zaznamenaly filmy americké, které právě od 70. let v nabídce kina již jen přibývaly na úkor východoevropských titulů. Specifikem uvádění amerických snímků byla četnost projekcí. Stávalo se, že jeden titul mohl být uveden až pětkrát v týdnu. Kromě standardní sobotní a dvou nedělních projekcí se přidávala další projekce v sobotu a někdy i v pátek. Právě tato promítání zůstala v paměti zpovídaných lidí nejvíce.

V programu se nacházelo stále poměrně málo francouzských a italských děl, která začala výrazně přibývat v následující dekádě. Populární v té době byly z těchto zemí především česky dabované komedie.

Oproti šedesátým letům zaznamenaly výrazný pokles polské filmy. V roce 1975 byl uveden pouze jediný. Stejně tak ubyly rumunské tituly, jejichž polovina byla uvedena během nedělních dětských projekcí.

¹⁸⁴ Nepojmenovaný sešit se seznamem promítaných filmů 1974 – 1980. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

Tabulka č. 5: Statistika dětských představení (1975)¹⁸⁵

<i>země</i>	ČSR	SSSR	Rumunsko	USA	NDR	Jugoslávie	NSR	Maďarsko
<i>filmy</i>	13	5	4	3	2	1	1	1
<i>projekce</i>	14	5	4	4	2	1	1	1

Během roku bylo uvedeno 30 dětských filmů, všechny bez výjimky v neděli od 15 hodin. Pouze u dvou filmů byla přidána ještě jedna sobotní projekce také od 15 hodin.¹⁸⁶ Největší zastoupení měly tradičně filmy domácí, a to s velkou převahou. Kromě jednoho západoněmeckého a tří amerických, byly všechny snímky ze zemí východní Evropy.

Cena vstupenek se standardně pohybovala v rozmezí jedné až dvou korun u sovětských, dvou až tří korun u českých a až šesti korun u filmů amerických. Tyto rozdíly potvrzují domněnku, že vedení kina si bylo vědomo atraktivity západních titulů, na které diváci přijdou nehledě na cenu. Na druhou stranu vědělo, že sovětské, rumunské či jugoslávské snímky moc návštěvníků nepřitáhnou, lze je tak považovat za nutnou výplň programu z důvodu nedostatku atraktivnějších titulů. U českých filmů je situace komplikovanější, ale lze se domnívat, že u nich byly důvody uvádění čistě praktické, plnily se kvóty a alespoň část diváků tento typ filmu automaticky navštěvovala jen kvůli domácímu původu.

4. 3. Návštěvnost a výsledky kina v 80. letech

V osmdesátých letech pokračoval trend, kdy počet uváděných filmů a projekcí zůstával stejný nebo se jen mírně snižoval, ale počet diváků se v průběhu dekády snížil o polovinu oproti té předcházející. Kontinuální propad návštěvnosti částečně souvisí s programovou nabídkou, která doznala za více jak dvacet let jen minimálních změn, a to jak v zastoupení filmů dle země původu, tak promítacích dnů. Navíc se v kině nikdy neuskutečnily žádné speciální akce, jako například filmové festivaly či přehlídky.

Vzhledem k tomu, že se filmy do kina dostávaly zpravidla po roce, ale mnohdy ještě déle, od premiéry, nebyly kopie vždy v ideálním stavu.¹⁸⁷ Divák tedy mohl hledat alternativu v televizi, která v tu dobu již několik let vysílala barevně.

¹⁸⁵ Nepojmenovaný sešit se seznamem promítaných filmů 1974 – 1980. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁸⁶ Jednalo se o snímky *Méďa Bédá* (1964, r. William Hanna, Joseph Barbera) uvedený 8. a 9. února a *Robinsonka* (nepodařilo se ověřit, zda li se jedná o verzi z roku 1956 či 1974) uvedený 22. a 23. února.

¹⁸⁷ Deník promítače od 14. března 1984 do 13. dubna 1985; Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

Tabulka č. 6: Statistické výsledky kina za 80. léta¹⁸⁸

Rok	Počet filmů	Počet projekcí	Počet návštěvníků	Tržby
1980	142	301	25 313	112 993,-
1981	143	293	23 454	109 974,-
1982	136	276	16 725	83 479,-
1983	140	277	17 109	90 994,-
1984	140	279	16 252	89 327,-
1985	138	289	20 515	124 874,-
1986	134	277	14 910	87 431,-
1987	136	287	16 183	105 574,-
1988	125	265	14 332	85 733,-
1989	134	275	16 998	108 268,-

S jistotou se dá říci, že za úbytkem diváků nestály ceny vstupenek. Po celá osmdesátá léta zůstala cena vstupného stejná, v některých případech byla dokonce nižší. Za střeďeční projekce se platilo standardně 3 – 5 korun, v případě atraktivních titulů maximálně 7 korun. Víkendová představení stála o něco méně než v sedmdesátých letech, 4 – 8 korun. I zde se však objevovali výjimky, které byly někdy až extrémní. Na film Miloše Formana *Amadeus*¹⁸⁹ stály vstupenky v té době závratných 16 korun, v tomto případě se však jednalo o dvojprogram, cena vstupného tak byla dvojnásobná.

V případě plošného zdražení by vedení kina mohlo riskovat mnohem větší úbytek diváků. Zdražování však podléhalo normám, nebylo tak možné určovat ceny jen na základě svého úsudku. Z dnešního pohledu ovlivněného tržním hlediskem je s podivem, že počet uváděných filmů zůstal prakticky totožný, i přes výrazný úbytek návštěvníků. Zvýšení ceny vstupenek by mohlo za jistých podmínek kompenzovat ztráty, ale i přesto se za návštěvu platilo stejně. Kino se tak nacházelo v situaci, kdy za každou cenu udržovalo zažité pořádky, ale muselo se potýkat s úbytkem divácké základny a tržeb, aniž by na ně nějakým způsobem reagovalo.

¹⁸⁸ Statistiky 1960 – 1998. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁸⁹ Film byl promítán 31. 1. – 2. 2. 1987.

4. 3. 1. Program kina v 80. letech a v letech 1985 a 1989

Programová skladba dle původu země se za deset let proměnila jen minimálně. V roce 1985 bylo nejvíce filmů domácích. Ačkoliv bylo sovětských filmů v programu 27, více než polovina z nich byla uvedena v rámci dětských projekcí. Americké filmy tak byly promítány častěji, a to zejména díky opakovaným projekcím.

Tabulka č. 7: Četnost uvádění filmů dle země původu (1985)¹⁹⁰

<i>Země</i>	ČSR	SSSR	USA	Polsko	NSR	Itálie	Francie	NDR	Japonsko
<i>Filmy</i>	35	27	16	12	8	8	5	5	4
<i>Projekce</i>	74	39	47	18	22	20	14	9	7

<i>Země</i>	Jugosl.	Rum.	Anglie	Slov.	Švédsko	Bulh.	Mad'.	Aust.	Brazílie
<i>Filmy</i>	3	3	2	2	2	2	2	1	1
<i>Projekce</i>	6	4	6	5	4	4	4	3	3

Každý český film byl v průběhu roku uveden průměrně dvakrát, zatímco americký snímek třikrát. To bylo zapříčiněno zejména zabráním víkendového slotu, kde byla uvedena drtivá většina amerických titulů.

V tabulce se objevuje výrazně více polských snímků než v předchozí dekádě, nicméně je tomu tak kvůli zařazení těchto filmů do dětských představení. Polovina všech polských filmů byla uvedena právě takto. Podobný trend se týkal i rumunských filmů.

Již od šedesátých let se v programu pravidelně objevují japonské tituly, z čehož lze vyčíst zájem velvarského publika nebo dramaturgů kina i o nevšední tituly.

Složení filmů však zůstalo velmi podobné po celé sledované období. Dominantní byly české tituly, které však nebyly uváděny tak často jako americké. Americké tituly byly nejlákavější, a proto byly uváděny v nejatraktivnějších slotech a to opakovaně. Sovětské filmy byly hojně promítány během dětských projekcí v neděli, jinak pouze ve středu. Francouzské a italské snímky se objevovaly nepravidelně v průběhu roku, ale díky opakovaným projekcím je jisté, že dokázaly diváky oslovit. I v osmdesátých letech se kině častěji promítaly západoněmecké tituly než ty východoněmecké.

¹⁹⁰ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

S tímto jen málo se měnícím programem musely filmy oslovit diváky na základě svého obsahu, nikoliv původu. Programy o snímcích prozrazovaly jen naprosté minimum a návštěvnost kina dále klesala.

Rok 1989 znamenal zlom, kdy začínaly převažovat americké snímky nad filmy ostatními. Českých titulů bylo sice uvedeno téměř jednou tolik, nicméně hned 19 z nich běželo během dětských představení. Po jejich odečtení se jich v programu objevilo čtyřiaadvacet, tedy jen o jeden více než těch amerických. Projekcí však měly české snímky jen 61, zatímco americké 67. Od této doby až do uzavření kina byly americké filmy nejčastěji promítanými tituly.

Tabulka č. 8: Četnost uvádění filmů dle země původu (1989)¹⁹¹

Země	ČSR	USA	SSSR	Francie	Polsko	Itálie	Anglie	Jugosl.	NDR
Filmy	43	23	20	12	7	6	3	3	3
Projekce	80	67	30	26	12	13	8	5	4

Země	Japon.	Čína	NSR	Slov.	Maď.	Hong.	Brazílie	Niz.	Kanada
Filmy	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Projekce	6	5	4	4	4	3	2	1	1

Program z roku 1989 vykazoval podobné tendence jako ty z předchozích let. Výjimkou bylo výše zmíněné navyšování amerických filmů na úkor českých. Snímky z východoevropských zemí tvořily i nadále minoritní část programu, zatímco přibýlo francouzských filmů.

Devětaosmdesátý rok zaznamenal o něco větší návštěvnost než předchozí rok, který byl historicky nejhorší. I přesto, že se návštěvnost pohybovala jen v třetinových hodnotách oproti počátku šedesátých let, kdy jsou doložené nejvyšší tržby z celého sledovaného období, byla v rámci okresu průměrná. I přes pokles počtu diváku splnilo kino již 30. listopadu svůj plán v návštěvnosti i tržbách.¹⁹²

Co do počtu návštěvníků se kino v okrese umístilo na 78. místě ze 199 aktivních kin. Průměrná návštěvnost činila šedesát diváků na představení, což překonávala jen letní kina a kina ve velkých městech jako Slaný a hlavně Kladno. Velvarské kino i přes dlouhodobě téměř

¹⁹¹ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁹² Hodnocení plnění plánu městského kina Velvary, 8. 12. 1989. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

neměnné vstupné patřilo v okrese s průměrnou cenou 6,40 korun za vstupenku spíše k těm dražším.¹⁹³

Dětských filmů bylo v letech 1985 a 1989 uvedeno shodně 39, což odpovídá každoročnímu standardu. Velkou změnu přineslo září roku 1987, kdy se dětská představení přesunula na středu. Dle výpovědi pamětníků se již ve staré budově kina od 30. let dětské filmy promítaly vždy v neděli. Po více jak padesáti letech si mladí diváci museli zvykat na nový slot. Příčinu lze hledat těžko, nicméně s úbytkem diváků se dá předpokládat, že se postupně snižovala i účast na těchto představeních, a tento přesun měl nalákat nové diváky z naproti stojící základní školy. Středeční a dětské projekce jako takové zanikly definitivně v květnu 1993.

Tabulka č. 9: Statistika dětských představení (1985)¹⁹⁴

<i>Země</i>	SSSR	ČSR	Polsko	Rum.	Jap.	Švédsko	Itálie	NDR	NSR
<i>Filmy</i>	15	10	6	2	2	1	1	1	1
<i>Projekce</i>	15	10	6	2	2	1	1	1	1

Trendem v osmdesátých letech bylo uvádění alespoň poloviny ze všech sovětských filmů právě během dětských projekcí. Jednak to mohlo značit, že o tento typ filmů byl zájem, ale vzhledem k výše popsaným změnám, lze předpokládat, že důvodem spíše bylo plnění povinných kvót. Kdyby se na sovětské filmy hojně chodilo, nepřesouvaly by se projekce na středu.

V roce 1989 již začaly dětským představením jednoznačně dominovat české filmy. Program se začínal diverzifikovat, objevily se tak filmy kanadské, nizozemské, italské a ve větším množství i francouzské. Rok 1989 a poté hlavně rok následující nabídl největší pestrost v dětské nabídce.

Tabulka č. 10: Statistika dětských představení (1989)¹⁹⁵

<i>Země</i>	ČSR	SSSR	Francie	NDR	Itálie	Jug.	Polsko	NSR	Kan.	Niz.
<i>Filmy</i>	19	9	3	2	1	1	1	1	1	1
<i>Projekce</i>	19	9	3	2	1	1	1	1	1	1

¹⁹³ Výkony kin okresu Kladno za rok 1989. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁹⁴ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁹⁵ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

4. 4. Návštěvnost, program a výsledky kina v 90. letech

V každém z prvních pěti porevolučních let bylo uvedeno alespoň sto filmů. Do září 1994 se promítaly tři filmy týdně – v pondělí, středu a sobotu. K tomu byla do května 1993 stále organizována středeční dětská představení. Roky 1995 a 1996 byly po stránce návštěvnosti a tržeb nejhorší v historii kina, přesto se zde ještě další dva a půl roku filmové projekce konaly.

Tabulka č. 11: Statistické výsledky kina za 90. léta¹⁹⁶

Rok	Počet filmů	Počet projekcí	Počet návštěvníků	Tržby
1990	135	284	13 873	102 852,-
1991	100	196	6 832	58 342,-
1992	119	272	12 190	132 178,-
1993	138	229	6 850	108 858,-
1994	109	113	2 864	63 614,-
1995	75	75	966	26 682,-
1996	75	75	929	32 397,-
1997	74	74	1 940	72 863,-
1998	73	74	2 607	102 824,-
1999	51	51	932	38 856,-

V letech 1990 – 1992 se návštěvnost držela na úrovni z konce 80. let. Výjimkou byl rok 1991, kdy se však v kině nepromítalo tři měsíce. Jeden měsíc z důvodu dovolené, jak bylo běžné i do té doby, dva měsíce kvůli kompletní rekonstrukci elektroinstalace. Je možné, že kdyby bylo kino ve standardním provozu, hranice desetitisíce diváků by byla překonána i v tomto případě.

V roce 1993 bylo v programu v porevolučním období rekordní množství 138 filmů, navzdory ukončení promítání dětských filmů v květnu téhož roku. Nejvíce představení se konalo hned v roce 1990, kdy byla také největší návštěvnost. V roce 1992 se z důvodu nespécifikovaných oprav nepromítalo v prosinci, čímž tento rok jen těsně nepřekonal rekordní rok 1990.

¹⁹⁶ Statistiky 1960-1998. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno]; Roční výčetky 1997 – 1999. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

Tabulka č. 12: Četnost uvádění filmů dle země původu (1990)¹⁹⁷

<i>Země</i>	ČSR	USA	Fr.	SSSR	Pol.	NSR	Itál.	Slov.	Jap.	Angl.	Hong.
<i>Filmy</i>	41	34	11	11	6	4	3	3	3	2	2
<i>Projekce</i>	68	96	31	15	9	10	7	6	5	7	5

<i>Země</i>	Špa.	Čína	Švéd.	Rum.	Niz.	Aus.	Nor.	Dán.	Rak.	Jug.	NDR
<i>Filmy</i>	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1
<i>Projekce</i>	4	3	2	2	3	3	3	2	1	1	1

V roce 1990 měly naposledy největší zastoupení v programu české filmy. Americké snímky měly jednoznačně nejvíce projekcí a v programu se objevil téměř totožný počet francouzských titulů jako v předchozím roce.

Sovětských filmů bylo uvedeno 11, z toho však hned 7 během dětských představení. Zbylé 4 filmy byly uvedeny během prvních osmi měsíců a nepočítaje dětské projekce, se již nikdy v programu neobjevily. Podobný trend se týkal i ostatních filmů ze zemí sovětské sféry vlivu, vyjma Polska.

Tabulka č. 13: Četnost uvádění filmů dle země původu (1991)¹⁹⁸

<i>Země</i>	USA	ČSR	Francie	Polsko	SSSR	Itálie
<i>Filmy</i>	35	25	11	7	6	4
<i>Projekce</i>	84	36	23	10	6	10

<i>Země</i>	NSR	Španělsko	Kanada	NDR	Čína	Rumunsko
<i>Filmy</i>	4	3	2	1	1	1
<i>Projekce</i>	8	9	5	2	2	1

Počínaje rokem 1991 začala dominance amerických filmů, která s koncem desetiletí nabrala extrémní podoby. Zatímco v předchozím roce byly uváděny filmy z dvaadvaceti zemí světa, v roce 1991 to bylo již jen dvanáct zemí. Vedení sázelo na jistotu v podobě popularity amerických titulů a stále častěji se vyhýbalo experimentování. Pokud odečteme rumunský film a sovětské filmy, dostaneme se dokonce k číslu deseti zemí, což dosud nemělo obdoby.

¹⁹⁷ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

¹⁹⁸ Tamtéž.

Německé tituly jsou stále děleny na východní a západní, jelikož tak byly označovány v programu a všechny vznikly ještě před spojením Německa. U italských filmů je patrné, že ani v tomto období nebyly příliš uváděny a pokračoval tak trend z předcházejících dekád.

Rok 1991 byl poslední rokem, kdy byly uvedeny polské filmy jindy než během dětských projekcí.

Tabulka č. 14: Četnost uvádění filmů dle země původu (1992)¹⁹⁹

<i>Země</i>	USA	ČSR	Francie	Itálie	Německo	Španěl.	Anglie
<i>Filmy</i>	69	22	8	5	3	2	2
<i>Projekce</i>	175	41	20	9	6	4	4

<i>Země</i>	Slovensko	Austrálie	Čína	Kanada	Polsko	Rumunsko	SSSR
<i>Filmy</i>	2	1	1	1	1	1	1
<i>Projekce</i>	3	3	3	1	1	1	1

Od roku 1992 se vyjma tří výjimek v programu dětských projekcí již nepromítají polské, jugoslávské, sovětské či rumunské snímky, které byly hojně zastoupeny po celé sledované období od počátku 60. let. Nepočítaje dětské představení, i v tomto roce byly v programu filmy z pouze deseti zemí.

Z celkového počtu 119 filmů bylo 69 amerických, naopak českých filmů bylo uvedeno rekordní minimum 22. Tento trend pokračoval až do roku 1998, kdy bylo v programu jen 7 českých filmů. Jakoby s nástupem nového státního útvaru přestal být o domácí filmy zájem. Souviset to ovšem jistě může i s výkyvy v počtech českých nových filmů a jejich kvality, respektive divácké atraktivnosti v tomto období.

¹⁹⁹ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

Tabulka č. 15: Statistika dětských představení (1990-1993)²⁰⁰

Země →	ČSR	SSSR	Polsko	Rumun.	Švédsko	Jugosl.	NDR	NSR
Rok ↓								
1990	19	7	3	2	2	1	1	
1991	12	6	4	1				
1992	10	1	1	1				1
1993	8	1						
<i>celkem</i>	49	15	8	4	2	1	1	1

Země →	Španělsko	Rakousko	Čína	Francie	Kanada	Slovensko	USA
Rok ↓							
1990	1	1	1				
1991				1			
1992					1	1	
1993							1
<i>celkem</i>	1	1	1	1	1	1	1

Od ledna 1990 do května 1993 kdy byla dětská představení zrušena, bylo v jejich programu 88 snímků. Roční průměr 22 titulů je hluboce pod průměrem z předcházejících let. Příčinou je zrušení týdenní periodicity promítání, od listopadu 1991 se promítalo pouze jednou za dva týdny.

Celkem byly za necelé čtyři roky uvedeny snímky z 15 zemí, avšak hned 10 z nich se dočkalo jen jednoho uvedení. Zcela dominantní byly české filmy s 49 tituly. Zde lze pozorovat opačný trend oproti běžnému programu, kde českých filmů výrazně ubývalo.

Právě během dětských projekcí bylo stále ještě uváděno poměrně dost sovětských, polských a rumunských filmů, které se z běžného programu vytratily úplně. Nicméně v posledním promítacím roce byl uveden již jeden poslední sovětský titul. Poslední film z dětského programu byl uveden 19. května 1993, byl jím americký snímek *Číslo 5 žije*²⁰¹.

V šedesátých letech stálo vstupné na dětská představení 1 korunu. Prokazatelně od roku 1972 se vstupné dělilo na 1 korunu v přízemí a 2 koruny na balkoně. Naprosto výjimečně se cena dostala až na 4 koruny.²⁰² I v roce 1990 stály vstupenky 1 a 2 koruny.

²⁰⁰ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

²⁰¹ 1986, r. John Badham

²⁰² Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

Teprve v roce následujícím se cena zvedla, a to rovnou trojnásobně na 3 a 6 korun. V lednu 1993 došlo k dalšímu zdražení na 5 a 10 korun, jen aby hned následující měsíc byla stanovena jednotná cena 5 korun, která už se nezměnila.²⁰³

Tabulka č. 16: Četnost uvádění filmů dle země původu (1993-1999)²⁰⁴ – nahore v řádku počet filmů, dole projekcí.

Země →	USA	ČR	Ang.	Fr.	It.	Kan.	Něm.	Niz.	Šp.	Sl.	Aus.	Ind.	HK
Rok ↓													
1993	98	9	6	5	4	1	2	1	1	1			
	163	17	10	12	6	2	3	3	2	1			
1994	83	16		4	4						1		1
	86	17		4	4						1		1
1995	63	9	1		2								
	63	9	1		2								
1996	55	9	4	2		4	1						
	55	9	4	2		4	1						
1997	54	17	1	1	1								
	54	17	1	1	1								
1998	61	7	4	1									
	62	7	4	1									
1999	40	10										1	
	40	10										1	
celkem	454	77	16	13	11	5	3	1	1	1	1	1	1
	523	86	20	20	13	6	4	3	2	1	1	1	1

Od roku 1993 byl program kina zredukován na historické minimum. Promítalo se jen v pondělí a ve středu od 19 hodin. Až na čtyři filmy v roce 1994 a jeden v roce 1998 se každý film promítal jen jednou. Počínaje rokem 1995 byl celý červenec, srpen a září kino uzavřené. O rok dříve byla letní pauza v červenci a srpnu. Zatímco mezi roky 1991 a 1993 se nepromítalo v srpnu a v roce 1990 naopak v červenci.

²⁰³ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

²⁰⁴ Tamtéž.

Z tabulky je patrné, že naprostou dominanci měly v programu americké filmy. Za posledních sedm let provozu kina bylo uvedeno 595 titulů a z toho bylo 454 zámořských, což činí 76,3 %. U počtu projekcí je to 75,7 %. Českých filmů bylo v některých letech promítáno i méně než 10, což je v naprosté opozici s jejich výraznou převahou v době minulého režimu.

Snímky z jiných zemí než ze Spojených států a České republiky tvořily jen zanedbatelných 9% z celkového počtu.

Poměrně často se stávalo, že projekce vůbec neproběhla kvůli nedostatečnému množství diváků. Jen v posledním roce provozu, tedy v roce 1999, se z těchto důvodů neodehrálo hned 14 filmů a u dalších čtyř nedorazila kopie. Více než třetina snímků tak nakonec vůbec nebyla promítána. U dalších 18 titulů byla účast menší než dvacet diváků.²⁰⁵ Nelze se tedy divit, že kino ukončilo svůj provoz.

Od roku 1960 do 1989 se program velvarského kina proměňoval jen minimálně. Nejčastěji uváděné filmy byly domácí provenience, dalšími v pořadí byly snímky sovětské a americké. Dle výpovědi dobových diváků pro ně byly americké filmy jednoznačně nejatraktivnější. Naopak sovětské byly na okraji zájmu.²⁰⁶ Vedení kina reagovalo na tyto preference uváděním amerických snímků o víkend, kdy se do kina chodilo nejvíce. Sovětské filmy byly naopak v drtivé míře uváděny ve středu, velmi často také během dětských projekcí. Beze změny zůstávaly promítací dny, které byly dle výpovědi pamětníka stejné již minimálně od 30. let.²⁰⁷ Promítalo se ve středu, sobotu a neděli. Nepravidelně a poměrně výjimečně se přidávaly projekce i další dny. Ve středu byl tentýž film uveden dvakrát, v sobotu a neděli jiný celkem třikrát. Dětské projekce měly své pevné místo v neděli od 15 hodin.

Velvarské kino zcela odpovídalo průměrnému kinu tehdejší doby. Kopie se do kina dostávaly až se značným zpožděním, což podle slov pamětníka nikomu nevadilo.²⁰⁸ Kino se nacházelo, s nadsázkou řečeno, v zakonzervovaném stavu, kdy bylo všechno udržováno podle zvyklostí, jen návštěvníků ubývalo. Za sledované období o zhruba dvě třetiny.

Teprve v prvních porevolučních letech se program začal upravovat. Změnila se skladba filmů dle země původu, kdy od 1991 dominovaly americké tituly. Změny byly motivovány ekonomickou situací. Návštěvnost s drobnými výkyvy vytrvale klesala, bylo tak potřeba snížit počet projekcí, pečlivěji vybírat promítané filmy a hlavně zvýšit vstupné. Velvarský divák se nacházel v paradoxní situaci, kdy sice mohl sledovat tituly, které byly před rokem 1989 v distribuci jen velmi omezeně, ale za výrazně vyšší ceny. Ve stejné době

²⁰⁵ Roční výčetky 1997 – 1999, červen 1998. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

²⁰⁶ Rozhovor s Milanem Sluníčkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 11. 7. 2019.

²⁰⁷ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

²⁰⁸ Rozhovor s Milanem Sluníčkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 11. 7. 2019.

začaly být dostupné i jiné formy zábavy – videokazety, herní konzole, rozšířená televizní nabídka. Výše zmíněná reakce velvarského kina byla zcela logická.

I přesto, že se město výrazně snažilo provoz kina podpořit, návštěvnost dále klesala. Jakoby se dříve do kina chodilo jen proto, že nebylo jiných možností kulturního vyžití. S příchodem soukromých distribučních společností se snižovaly výnosy, jelikož kino muselo odvádět více než polovinu svých zisků těmto společnostem.²⁰⁹ Dlouhodobým snižováním investic se kino ocitlo ve špatném technickém stavu, což nemohlo do kina přivést nové diváky. Provoz byl v 90. letech udržován jen díky zápalu vedení kina a především promítače, Františka Roje. Naopak ve vedení města se utvořily dvě frakce, kdy jedna prosazovala uzavření kina, druhá ho držela stále při životě.²¹⁰ Teprve s rokem 1999 se historie promítání v kině Velvary uzavřela. Otázka je, zda navždy.

4.5. Filmová promítání po roce 1999

Po uzavření kina se po dlouhou dobu ve Velvarech neuskutečnila žádná veřejná filmová projekce. V roce 2005 bylo založeno občanské sdružení Natvrdlí, které 25. února 2007 projekcí filmu *Báječní muži s klikou*²¹¹ oficiálně zahájilo činnost filmového klubu Natvrdlý biograf. Plánem filmového klubu bylo: „*minimálně dvakrát do měsíce v sále Městského muzea promítat dobrý film, především z období české nové vlny.*“²¹² Dne 11. března 2007 se promítal film *Ostře sledované vlaky*²¹³ a o čtrnáct dní později snímek *Skřivánci na niti*.²¹⁴ Posledním filmem v programu, ke kterému se podařilo dohledat informace, byla projekce filmu *Hoří, má panenko*²¹⁵ ze dne 13. května 2007.²¹⁶ S velkou pravděpodobností to byla úplně poslední projekce filmového klubu Natvrdlý biograf.

Součástí sdružení Natvrdlí je klub pro děti a rodiče Vajíčko. V rámci filmového klubu proto proběhla dvě dětská představení, a to jmenovitě *Potkali se u Kolína*²¹⁷ ze dne 8. dubna 2007 a *Ukradená vzducholoď*²¹⁸ ze dne 13. května téhož roku.²¹⁹

²⁰⁹ Jako příklad lze užít vyúčtování půjčovné na film Česká soda z 6. dubna 1998. Vstupenka stála 36 korun, návštěvnost činila 45 diváků, hrubé tržby tak byly 1620 korun. Polovina této částky bylo půjčovné bez DPH, které bylo dalších pět procent. Kinu zůstala čistá tržba 769 korun. Faktura – Falcon a. s., 6. 4. 1998. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

²¹⁰ Rozhovor s Ivanem Kurzem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 31. 7. 2019.

²¹¹ 1978, r. Jiří Menzel.

²¹² *Zpravodaj z Velvarska*, 2007, r. 18, č. 3 (březen), s. 13.

²¹³ 1966, r. Jiří Menzel.

²¹⁴ 1969, r. Jiří Menzel.

²¹⁵ 1967, r. Miloš Forman.

²¹⁶ *Zpravodaj z Velvarska*, 2007, r. 18, č. 4 (duben), s. 12.

²¹⁷ 1965, r. Břetislav Pojar. [Uvedeno v rámci pásma pohádek].

Nepodařilo se dohledat žádné materiály, které by potvrzovaly, že by se někdy v následujících sedmi letech ve Velvarech konala veřejná promítání. Teprve 5. září 2014 zorganizoval spolek Oživme Velvary! veřejné promítání filmu *Happy end*²²⁰ na náměstí krále Vladislava.²²¹ Plátno bylo umístěno na budově městské radnice a promítalo se z 16 milimetrové filmové kopie. Dne 26. června 2015 bylo městem zorganizováno promítání filmu *Kam slunce nechodí*.²²² Tento film byl vybrán z důvodu toho, že se jeho velká část natáčela ve Velvarech a okolí. Projekce byla považována za zkušební a vstupné na ní bylo dobrovolné.²²³ Jelikož se podařilo vybrat potřebnou částku na zakoupení projekčního plátna,²²⁴ konalo se 7. srpna téhož roku další venkovní promítání, tentokrát filmu *Hoří, má panenko*.²²⁵

V září 2015 se uskutečnila první projekce na dvoře bývalého děkanství. Promítán byl film *Limonádový Joe aneb Koňská opera*.²²⁶

V říjnu téhož roku byly zorganizovány oficiální ozvěny Festivalu Oty Hofmana.²²⁷ Dne 16. října se konala dvě promítání ve sklepení Panské hospody.²²⁸ Další den byla po 16 letech uskutečněna projekce v budově kina. Veškeré technické vybavení v kině již bylo z budovy odstraněno, proto se promítalo z domácího projektoru. Celkem se ve dnech 17. a 18. října 2015 uskutečnilo promítání šesti filmů.²²⁹ V rámci programu byla uskutečněna debata o budoucnosti kina, nicméně se nepodařilo dohledat, jaký byl její výsledek.

V následujících třech letech se uskutečnily další tři ročníky oficiálních ozvěn Festivalu Oty Hofmana. Promítalo se vždy v říjnu a postupně se snižoval počet uvedených filmů. V roce 2016 jich bylo uvedeno celkem 7,²³⁰ následující rok již jen 4²³¹ a v roce 2018 se uskutečnily pouze 2 projekce.²³² Každoročně bylo v rámci festivalu otevřeno občerstvení.

²¹⁸ 1966, r. Karel Zeman.

²¹⁹ *Zpravodaj z Velvarska*, 2007, r. 18, č. 4 (duben), s. 12.

²²⁰ 1967, r. Oldřich Lipský.

²²¹ *Zpravodaj z Velvarska*, 2014, r. 25, č. 9 (září), s. 15.

²²² 1971, r. Ivo Novák.

²²³ *Zpravodaj z Velvarska*, 2015, r. 26, č. 6 (červen), s. 11.

²²⁴ Na první projekci bylo plátno půjčené.

²²⁵ *Zpravodaj z Velvarska*, 2015, r. 26, č. 9 (září), s. 8.

²²⁶ 1964, r. Oldřich Lipský.

²²⁷ *Zpravodaj z Velvarska*, 2015, r. 26, č. 10 (říjen), s. 6.

²²⁸ Tento den byly promítány filmy *Poslední propadne peklu* (1982, r. Ludvík Ráža) a *Deváté srdce* (1978, r. Juraj Herz).

²²⁹ V sobotu 17. října 2015 byly uvedeny filmy *Princezna a písař* (2014, r. Karel Janák), *Sedmero krkavců* (2015, r. Alice Nellis) a epizoda *Miška je kouzelná* (2014, r. Petr Zahrádka) ze seriálu *Škoda lásky* (2013-2014). V neděli 18. října 2015 se uskutečnily projekce filmů *Na kometě* (1970, Karel Zeman), *Čarovné dědictví* (1985, r. Zdeněk Zelenka) a *Jak jsme hráli čáru* (2014, Juraj Nvota).

²³⁰ *Zpravodaj z Velvarska*, 2016, r. 27, č. 10 (říjen), s. 15.

²³¹ *Zpravodaj z Velvarska*, 2017, r. 28, č. 10 (říjen), s. 9.

²³² *Zpravodaj z Velvarska*, 2018, r. 29, č. 10 (říjen), s. 11.

Město průběžně pokračovalo s projekcemi na náměstí či na dvoře bývalého děkanství. V roce 2016 byly v průběhu srpna a září uvedeny tři filmy,²³³ následující rok nebyla zorganizována žádná projekce a v roce 2018 se promítalo celkem dvakrát.²³⁴

Otázkou zůstává, zda bude město v sezónním promítání a oficiálních ozvěnách Festivalu Oty Hofmana pokračovat i v následujících letech.

4. 6. Tištěné programy kina²³⁵

Samotné tištěné programy měly podobu úzkého pruhu papíru o rozměrech zhruba 61x29 centimetrů. V horní části byl tučným písmem vyveden nápis „Kino Velvary“, či dříve „Širokouhlé kino Velvary“. Poslední dochovaný program s druhým jmenovaným nápisem je datován do listopadu 1972. Další dva roky programů se nedochovaly a počínaje prosincem 1974 je na plakátu již uvedeno pouze „Kino Velvary“. Stejně jako s názvem kina došlo ke změně i v časovém vymezení jednotlivých plakátů. Do roku 1972 byl program vždy na 18 dní, od roku 1974 již na celý měsíc. I přesto, že filmů bylo uváděno víceméně pořád stejně, plakáty mírně změnilly svou podobu a styl písma se zmenšil.

V programech se vždy uváděl název filmu s krátkým popisem typu „polský barevný film v českém znění“²³⁶ a jednou větou, která se snažila film lehce popsat, příkladem může být věta „dramatický western o mužích, kteří se postavili mimo zákon“²³⁷. Dost často popisek upozorňoval na knižní či divadelní předlohu, popřípadě jméno režiséra. Na plakátu byla vždy uvedena i cena vstupenek a přístupnost filmu. U nedělních projekcí bylo ještě menším písmem uvedeno označení „dětský film“.

Od prvního dochovaného do úplně posledního programu z června 1999 zůstala podoba na první pohled téměř stejná.²³⁸ Písmo mělo každý měsíc jinou barvu, několikrát do roka se proměnil i jeho vzhled, vždy však jen nepatrně, stejně tak se mírně měnila grafika a typ papíru. Výjimkou byla druhá polovina 80. let, kdy byly programy každý měsíc stejné, písmo zůstávalo černé. Od raných 90. let opět začaly být plakáty pestřejší. Finální podoba se ustálila v listopadu 1995, od té doby až do uzavření kina zůstala stejná, pouze se změnou barvy písma.

²³³ Zpravodaj z Velvarska, 2016, r. 27, č. 8 (srpen), s. 12; Zpravodaj z Velvarska, 2016, r. 27, č. 9 (září), s. 9.

²³⁴ Zpravodaj z Velvarska, 2018, r. 29, č. 7 (červenec), s. 7; Zpravodaj z Velvarska, 2018, r. 29, č. 9 (září), s. 8.

²³⁵ Ukázka programů v příloze č. 1.

²³⁶ Popisek k filmu *Boleslav Smělý* (1972, r. Witold Lesiewicz) uváděný v kině Velvary dne 29. 11. 1972.

²³⁷ Popisek k filmu *Bandolero* (1968, r. Andrew V. McLaglen) uváděný v kině Velvary dne 27. a 28. 3. 1971.

²³⁸ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

Od března 1994 se u většiny filmy objevují následující lákající popisky: „*Nenechte si ujít!!!; Pozoruhodný film!!!; Musíte vidět!!!; Nenechte si ujít tento film!!!; Stojí za to!!!; Přijďte se pobavit...; Dobrý film... či Nenechte si ujít tento pozoruhodný film!!!*“. U dětských filmů bývalo napsáno: „*Stojí za to přijít s dětmi!!!*“.

Počínaje říjnem 1994 se navíc na každém programu objevuje výrazný tučný nápis „*Podpořte svoji návštěvou stále velvarecké kino*“. Tento fakt koresponduje se značným úbytkem návštěvníků kina v tomto i předchozím roce. Dva výše popsané způsoby byly snahou o nalákání nových diváků.

Pouze na dvou ze všech dochovaných plakátů s programy se objevuje pojem dvojprogram, a to u filmu *Terminátor 2: Den zúčtování*²³⁹ z 26. a 27. 6. 1992 a *Vůně ženy*²⁴⁰ z 23. 6. 1993.

Od 70. let se jen naprosto výjimečně objevoval plakát, který informoval o dovolené či prázdninách a neuváděl žádný film. Minimálně od této doby bylo kino alespoň jeden měsíc v roce zavřené. Tato informace se většinou objevovala na konci programu z předcházejícího měsíce.²⁴¹

Od prosince 1991 do června 1992 byly programy tištěny tiskárnou Jitky Kutilové na Kladně. U programů od července 1992 je uvedeno, že plakáty byly vytisknuty v tiskárně Rapy v Kralupech nad Vltavou.²⁴² Ostatní tuto informaci neobsahují. Informace, v jakém nákladu byly programy tištěny, se nedochovala, ale vzhledem k počtu míst kde byl program vyvěšen, mohlo jít o maximálně deset kusů.

Plakát s programem byl totiž vždy vyvěšen na budově kina a od 70. let na dalších minimálně čtyřech místech ve městě – na rohu Pražské ulice a úzké uličky pro pěší lidově nazvané Bezovka, na náměstí krále Vladislava před budovou pošty, u bývalých dřevařských závodů v Chržínské ulici a ve Slánské ulici na budově hospody U Jelena. V 80. letech prokazatelně existovalo ještě jedno místo, kde byly nejen programy vylepovány. Jednalo se o mohutný kovový válec na rohu Slánské a Hradební ulice, který byl na místě minimálně do přelomu tisíciletí, kdy byl kvůli špatnému technickému stavu odstraněn.²⁴³

Dodejme, že před vznikem protektorátu a během něj byl hlavní plakátovací plochou sloup v podloubí domu U Modré hvězdy na náměstí. Plocha byla ze všech stran obložena dřevěnými deskami a v horní části se nacházel nápis „vylepovací ústav Pilát“. Jistý pan Pilát

²³⁹ 1991, r. James Cameron.

²⁴⁰ 1992, r. Martin Brest.

²⁴¹ Programy - kino Velvary. Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].

²⁴² Někdy též jako Tiskárna Kralupy, spol. s r. o., Kralupy nad Vltavou, Zápoteckého 551, 27874.

²⁴³ Rozhovor s Milanem Sluníčkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 11. 7. 2019.

byl majitelem domu pod kostelem, ve kterém dnes sídlí základní umělecká škola. Dříve se v domě nacházel velký sál a hospoda. Pilát byl bohatým občanem Velvar, lze se tak domnívat, že si za vylepování plakátů nechal platit, zvláště když v tomto období kino patřilo Sokolu, nikoliv městu.²⁴⁴

5. Filmový divák ve Velvarech

5.1. Populace Velvar

Aktuální informace o stavu obyvatelstva nejsou veřejně dostupné. Posledními daty, která je možné dohledat, jsou údaje za rok 2018.²⁴⁵ Vzhledem k tomu, že již několik let je počet obyvatel téměř totožný, stejně tak jeho věkové rozložení je téměř neměnné, lze tyto údaje použít pro tuto práci.

Tabulka č. 17: Počet obyvatel ve Velvarech

Počet obyvatel (2018)	Z toho muži	Z toho ženy
3044	1479	1565

Tabulka č. 18: Rozdělení obyvatel podle věku

	0-14	15-64	65+
celkem	473	1879	692
muži	240	943	296
ženy	233	936	396

Z průzkumu jsou záměrně vyřazeni obyvatelé do 15 let, čímž se redukuje celkový možný počet respondentů na 2571 s odchylkou v řádech desítek kvůli pravděpodobným aktuálně odlišným hodnotám.

5.2. Sběr dat

Hlavním a jediným způsobem sběru dat bylo písemné dotazování. Vzhledem k tomu, že tento typ výzkumu není založen na bezprostřední slovní komunikaci mezi dotazujícím a

²⁴⁴ Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.

²⁴⁵ online:< <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=5&pvokc=43&uroven=70&w=>> [cit. 6. 8. 2019].

dotazovaným, je nutné formulovat otázky zcela jednoznačně, tak aby dotazovaný plně chápal, co se od něj požaduje.

Sběr dat pro dotazník probíhal v několika etapách. Výchozím bodem byla kulturní akce v městském muzeu Velvary nazvaná *Biják trochu jinak*. Tato událost se konala 26. května 2018 v rámci celorepublikové akce Muzejní noc. Součástí této akce byla výstava věnovaná kinu Velvary, kdy bylo vystaveno několik kusů písemností a plakátů dochovaných přímo v budově zavřeného kina. Stejně tak zde bylo promítáno asi tucet krátkých amatérských snímků z Velvar a okolí. Dotazník byl v průběhu večera rozdán všem přítomným návštěvníkům, kterých bylo zhruba třicet.

Další krokem pro sběr dat bylo rozeslání dotazníků širšímu okruhu autorových známých, kteří dále předávali dotazníky mezi své známé, popřípadě spolupracovníky. Tento princip „sněhové koule“ přinesl kýžený poměrně vysoký objem vrácených dotazníků.

Poslední etapou bylo vytvoření elektronického dotazníku, který byl mezi respondenty rozeslán pomocí sociálních sítí. Pro získávání respondentů bylo užito opět metody sněhové koule, kdy byly předem vybrány tři náhodné skupiny participantů, jež následně dotazníky šířily dále. Při sběru dat bylo hlavním kritériem pokud možno co nejrovnoměrnější zastoupení všech věkových skupin. Aby byly výsledky co nejpřesnější, byl dodržen v každé věkové kategorii minimální počet dotazníků. Maximální počet omezen nebyl, nicméně vzhledem k počátečnímu výběru tří skupin se podařilo udržet vyvážené počty dotazníků pro každou sledovanou věkovou kategorii.

Účastníci kulturní akce v městském muzeu spadají především do kategorie nad 60 let, autorovi známí spadají převážně do kategorií 26-40 a 41-60 let a účastníci elektronického dotazování patří do skupiny do 25 let.

Při dotazování byl kladen důraz i na rovnoměrné zastoupení obou pohlaví. Vzhledem k tomu, že ve Velvarech žije téměř stejné množství žen jako mužů, bylo žádoucí, aby i gender dotazovaných byl zastoupen ideálně v poměru jedna ku jedné.

5.3. Průběh výzkumu

Tato práce si jako inspirační zdroj přibrala dvě sociologická šetření diváka, která vznikla v Československu, a později ve Slovenské republice. Zejména s druhým filmovým průzkumem má několik styčných ploch. Text slepě nekopíruje postupy z obou sociologických průzkumů, ale pracuje s podobným demografickým rozdělením obyvatelstva a zejména

pracuje s výsledky, jež oba průzkumy přinesly. Nikoliv však pro srovnání, ale pro ověření metodiky s objektivností této práce.

Na jaře roku 2002, po dvaceti letech od posledního podobného projektu, na Slovensku proběhl průzkum filmového diváka²⁴⁶ mezi 1475 respondenty. Jednalo se o projekt Slovenského filmového ústavu ve spolupráci se socioložkou PhDr. Olgou Gyárfášovou z Institutu veřejné otázky.

První průzkum²⁴⁷ podobného typu, který proběhl v letech 1976-1980, připravili Ladislav Volko a Jozef Majchrák. Hlavním koordinátorem projektu byl Výskumný ústav kultúry. Zatímco ve starším průzkumu se tazatelé zaměřili na šest velkých měst (Senec, Sabinov, Humenné, Rožumberok, Banská Bystrica a Bratislava), druhý proběhl plošně po celém Slovensku a zahrnoval všechny demografické a sociální skupiny. Z toho důvodu není vhodné jejich výsledky porovnávat.

Z aktuálnějšího výzkumu vyplynulo, že intenzivně se o film zajímá pouze 19 % slovenské populace, zatímco například o hudbu se zajímá 25 %. Při sloučení výsledků intenzivního a průměrného zájmu o konkrétní médium, nám v prvním případě vyjde 63 % a ve druhém 68 %.

Olga Gyárfášová dělí filmového diváka dle četnosti návštěv kina na tři skupiny. Pravidelný návštěvník kina navštěvuje filmy minimálně jednou za tři měsíce. Ten kdo navštěvuje kino méně často, je ve výsledcích průzkumu označen jako nepravidelný divák. Člověk, který do kina nechodí vůbec, je pojmenován jak filmový ne-divák. Zde se tento průzkum rozchází s textem této práce, která má mnohem detailněji zpracovat problematiku návštěvnosti kin a užívá více kategorií.

Lidé, kteří nebyli v kině minimálně dva roky, popřípadě do kina ani nikdy nechodili, tvoří podle tohoto výzkumu 51,4 % slovenské populace, na zbytek tedy připadá 48,2 %. Zanedbatelné procento respondentů se k tomuto bodu nevyjádřilo. Poměr mezi ženami a muži je stejný jako mezi diváky i ne-diváky. Nejvíce ne-diváků je ve věkové kategorii 56 plus, a to téměř 85 % z nich. Naopak v kategorii 15-17 let jde jen o necelých 13 %. Průzkum zároveň ukázal, že nejvíce ne-diváků je mezi lidmi se základním vzděláním, naopak u lidí s vysokoškolským vzděláním je tento počet výrazně menší, a to téměř dvojnásobně.²⁴⁸

Více jak 50 % populace před návštěvou kina upřednostňuje sledování filmů v televizi. Téměř 30 % tvrdí, že důvod jejich nechození do kina má finanční důvody, tedy že jsou pro ně vstupenky příliš drahé. Nezanedbatelnou hodnotou je 23 % lidí, kteří nemají v dostupné

²⁴⁶ Oľga Gyárfášová, *Slovenský filmový divák*, Bratislava: SFÚ 2004, 54 s.

²⁴⁷ Ladislav Volko – Jozef Majchrák, *Súčasná kultura filmového diváka*, SFÚ 1980.

²⁴⁸ Oľga Gyárfášová, *Slovenský filmový divák*, Bratislava: SFÚ 2004, s. 9.

vzdálenosti kino. Nedostatečná kinofikace hraje výraznou roli. 37 % diváků, kteří přestali chodit do kina před 2-3 lety jako důvod uvádějí zvýšení ceny vstupenek. Drtivá většina, 76 %, slovenských diváků uvádí jako důvod návštěvy kina zábavu či rozptýlení. Dalších 50 % bere kino jako příležitost vyskočit z každodenního rytmu. Jen 32 % slovenské populace považuje kino za umělecký zážitek.

Pro drtivou většinu Slováků, konkrétně 87 %, je při výběru filmu důležitý žánr a pro 82 % herci, kteří v něm hrají. Neméně podstatným impulsem pro návštěvu kina je doporučení od známých, které je rozhodující pro 74 % dotázaných. Co se týče původu filmů, tak téměř 70 % Slováků preferuje americké filmy. Na druhém místě byly překvapivě filmy české s 54 %. Zatímco slovenské snímky skončily až na čtvrtém místě s 28 %.

Dvě třetiny diváků označují za svůj oblíbený žánr komedii. Nepatrně větší polovina diváků preferuje dobrodružné a akční filmy. Na třetím místě se nachází drama se 42 %. 56 % diváků upřednostňuje slovenský dabing a dalších 23 % dabing český. Slovenské titulky preferuje jen 17 % diváků, ty české lehce nad 2 %. Průzkum se nadále zabývá filmy na videu a v televizi, což není pro tuto práci relevantní.

Výše zmíněna data nejsou uvedena kvůli srovnání s výsledky této práce, nýbrž pro ukázkou, jakými tématy se celorepublikový průzkum zabýval. Náš výzkum si některé z nich bere za inspiraci a zbylé upravuje pro vlastní potřebu. Podstatná část našich vytyčených otázek se vztahuje přímo k bývalému kinu ve Velvarech.

Druhým inspirativním textem je známý průzkum Karla Moravy *Proměny filmového hlediště v ČSR 1966-1968*.²⁴⁹ Šetření probíhalo od podzimu 1966 do posledního dne roku 1968. Interpretace výsledků měla dva hlavní cíle. Zaprvé přispět k dobovým šetřením o moderním člověku, žijícím v podmínkách tzv. masové kultury. Zadruhé k obohacení informací, které by byly použitelné ve filmové politice, distribuci, eventuálně při perspektivních úvahách o filmové produkci v ČSR.

Zkoumaný vzorek tvořilo zhruba 3000 diváků. Sami autoři zmínili určitou skepsi tehdejších kritiků tak malého vzorku, jelikož v té době žilo v ČSR zhruba 6 milionů obyvatel. Tyto pochybnosti odmítají tvrzením, podle kterého byl vzorek vybrán na základě vědeckých postupů. Zároveň zmiňují intenzivní praxi s výzkumnou prací. Čímž se jim ověřilo, že postup, kdy intenzivně zkoumají vybraný vzorek respondentů, přináší lepší výsledky než extenzivní zkoumání široké populace. Při hloubkovém psychologickém šetření se řešitelé zajímali zejména o náročného diváka.

²⁴⁹ Ivo Pondělíček – Karel Morava, *Proměny filmového hlediště v ČSR (1966-1968)*, Praha: Český filmový ústav 1969, 98 s.

Výsledky průzkumu lze rozdělit do dvou kategorií. První část měla za úkol získat „dostatečné množství objektivních informací o českém publiku“²⁵⁰, tuto část nazýváme kvantitativní. Druhá část měla za úkol získat „ucelenou představu o stavu a proměnách náročnější jeho části v druhé polovině šedesátých letech“²⁵¹, zde mluvíme o kvalitativní části. Autoři však upozorňují, že výzkum Proměny filmového hlediště v ČSR 1966-1968 představuje jen počátek v komplexním a dynamickém pochopení českého filmového diváka. Dotazník opomíjí slovenského diváka, na kterého měl být zaměřen další plánovaný výzkum.

Ani v tomto případě se tato práce kanonicky nedrží postupů výše zmíněného projektu. Přebírá jen určité otázky a inspiruje se jejich řešením.

Hlavním cílem výzkumu diváka v rámci práce Filmový divák a filmová kultura ve Velvarech je pojmenovat diváka tohoto města, určit jeho vztah k filmovému médiu, poznat jeho návyky a preference a v neposlední řadě určit pozici instituce velvarského kina v myslích obyvatel, jež jeho provoz zažili i těch, kteří ho už nestihli navštívit.

V současnosti neexistuje komplexní celorepublikový ani regionální průzkum, se kterým by bylo možné výsledky porovnat. Výzkum si klade za cíl vytvořit obraz velvarského diváka, který by následně mohl být porovnán s obdobnými daty zpracovanými v budoucnu. Hlavním cílem této kapitoly práce je použít data ve vztahu k velvarskému kinu. První část analyzuje diváka ve vztahu k fenoménu chození do kina. Četnost návštěv kina napoví, zda by znovuotevření velvarského kina mělo smysl. Návštěva kin ve spádové oblasti popíše vůli diváků na představení dojíždět. Preference žánrů napoví, jakým způsobem by se měla ubírat dramaturgie kina. Druhá část zanalyzuje povědomí občanů Velvar o městském kině a jeho důležitosti pro kulturní život v obci.

5.4. Výsledky výzkumu

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 146 respondentů – 67 mužů a 79 žen. Největší zastoupení měla věková kategorie 15 – 25 let, nejmenší kategorie 60 a více let. Vyjma nejnižší věkové kategorie se podařilo zachovat rovnoměrný poměr mezi ženami a muži.

²⁵⁰ Tamtéž, s. 4.

²⁵¹ Ivo Pondělíček – Karel Morava, *Proměny filmového hlediště v ČSR (1966-1968)*, Praha: Český filmový ústav 1969, 98 s.

Tabulka č. 19: Rozdělení respondentů podle věku a pohlaví

	15 – 25 let	26 – 40 let	41 – 60 let	61 a více let
muži	16	22	15	14
ženy	30	22	17	10
celkem	46	44	32	24

5.4.1. Návštěva kina a preference filmů

Celkem 57,5 % respondentů uvedlo, že navštěvuje kino 1 – 3krát ročně, dalších 5,5 % do kina nechodí vůbec. 20 % dotazovaných lidí navštíví filmové představení maximálně 10krát ročně. Pouze necelá 3 % dotázaných navštíví kino více než 30krát ročně.

Podle průzkumu agentury NMS Market Research z roku 2018 navštěvuje kino v České republice méně než 12krát ročně 63 % občanů.²⁵² 77,5 % dotázaných velvareckých diváků chodí do kina maximálně 10krát ročně. Je patrné, že respondenti dotazníku chodí příležitostně do kina více, než je republikový průměr. Pořád však nelze hovořit o návštěvnické pravidelnosti. Minimálně jednou za měsíc zhlédne představení v kině 13 % Čechů. Ve Velvarech je takovýchto návštěvníků 17 %. Každý týden sleduje filmy v kině pouhé 1 % české populace, zatímco pravidelných návštěvníků, kteří by navštívili kino alespoň jednou za čtrnáct dní, jsou ve Velvarech 3 %. Lze tak konstatovat, že místní občané v žádné z kategorií, vyjma jedné, se výrazněji neodlišují od průměru. Výjimkou je statistika u lidí, kteří do kina nechodí vůbec. Celorepublikový průměr je 24 %, zatímco ve Velvarech je tato hodnota pouhých 5,5 %.

Častěji kino navštěvují ženy, 17 % z nich zajde do kina alespoň čtyřikrát ročně, zatímco u mužů je to pouze 13 %. Mezi návštěvníky, kteří zhlédnou filmovou projekci více než třicetkrát ročně, převažují naopak muži, i přesto mluvíme o pouhých 2 % z celkového počtu. Návštěvníků, kteří sledují filmy v kině alespoň 30krát ročně je v českém prostředí 1 %, tato hodnota se týká převážně mužů. I ve Velvarech převažují mezi těmito diváky muži. Méně než jednou za měsíc, ale minimálně jednou za rok, navštíví kino 66 % žen a 60 % mužů. U velvareckých žen je tato hodnota 77 % a u mužů 79 %.

²⁵² Typický Čech chodí do kina na dabované komedie a marvelovky. *Total Film*. Online: <<https://www.totalfilm.cz/2018/08/typicky-cech-chodi-kina-dabovane-komedie-marvelovky/>>[cit. 1. 8. 2019].

Tabulka č. 20: Četnost návštěv kina dle věku a pohlaví

	Podle pohlaví		Podle věku			
	Muži	Ženy	15 – 25	26 – 40	41 – 60	60+
	Počet respondentů		Počet respondentů			
	67	79	46	44	32	24
nikdy	3	5	1	2	1	4
1-3x	45	39	17	24	25	18
4-10x	8	22	16	10	4	0
11-30x	8	12	8	8	2	2
30+	3	1	4	0	0	0

Mezi pravidelnými návštěvníky zcela jednoznačně převažují lidé mladší 25 let. Téměř 61 % ze všech dotázaných diváků ve studentském věku navštěvuje filmová představení alespoň čtyřikrát za rok. Naopak jen 8 % lidí v seniorském věku navštíví kino více než jednou za čtvrtletí. Celorepublikový průměr u lidí do 25 let navštěvující kino alespoň jednou za čtvrtletí je 56 %, u lidí nad 55 let 21 %. Druhá hodnota je výrazně vyšší než u velvarských občanů, nicméně ti byli v dotazníku zahrnuti až od věku 60 let.

Pouze 6 % ze všech dotázaných navštěvuje filmové festivaly. Zcela jednoznačně převažují lidé do 25 let. Z celkového počtu 46 respondentů tohoto věku se festivalů účastní 15% z nich. Podle průzkumu agentury Nielsen Admosphere z února roku 2019 navštěvuje v České republice filmové festivaly zhruba 8 % občanů.²⁵³ Obyvatelé Velvar jsou tak jen lehce pod celorepublikovým průměrem. Poslední čtyři ročníky se ve Velvarech konaly oficiální ozvěny Festivalu Oty Hofmana, které přilákaly jen několik desítek občanů. Festival začínal jako třídní, poslední dva ročníky byly již jen jednodenní. Na základě návštěvnosti a výsledků lze predikovat, že klasický filmový festival by své návštěvníky ve Velvarech našel jen stěží.

Respondenti z Velvar ve většině sledovaných oblastí odpovídají celorepublikovému průměru. Drtivá většina z nich navštěvuje kino maximálně jednou měsíčně. Diváků, kteří by zhlédli film v kině alespoň jednou za 14 dní, jsou jen 3 %. Z těchto pravidelných diváků tvoří většinu muži, stejné výsledky nabízí celorepublikový průměr. Velvarští občané starší 60 let navštěvují kino o polovinu méně často než lidé v tomto věku ve zbytku republiky. Hlavním

²⁵³ Máme rádi film: většina Čechů sleduje filmy aspoň jednou týdně, nejoblíbenější jsou komedie. *Tiskové zprávy Nielsen Admosphere*. Online: <<https://www.nielsen-admosphere.cz/press/mame-radi-film-vetsina-cechu-sleduje-filmy-aspon-jednou-tydne-nejoblibenejsi-jsou-komedie/>>[cit. 2. 8. 2019].

důvodem může být absence kina ve města a nutnost na představení dojíždět. Zhruba dvě třetiny mladých lidí do 25 let zajde do kina, alespoň jednou za čtvrtletí. Filmové festivaly nejsou mezi občany Velvar příliš oblíbené, navštěvuje je 6 % lidí, což je méně než celorepublikový průměr.

Více než 65 % respondentů uvedlo, že dává přednost českému dabingu. Podle průzkumu agentury NMS Market Research volí český dabing 74 % Čechů.²⁵⁴ Je patrné, že velvarští občané se v této otázce nacházejí pod průměrem. Obvykle se titulkované verze filmů objevují častěji v multikinech a v jednosálových kinech ve větších městech, dalo by se tak očekávat, že obyvatelé malého města budou více inklinovat k dabingu, zatímco lidé z Velvar daleko více upřednostňují titulky než je v České republice běžné. Důvodem může být dobrá dostupnost multikina v Letňanech, díky jehož programu lidé častěji volí titulkované verze.

Český dabing preferují více muži, téměř 69 % ze všech dotázaných upřednostnilo tuto možnost. Zatímco jen 62 % žen raději zhlédne dabovanou verzi. Čím starší věková skupina, tím jednoznačněji volí dabing. Naopak přes 52 % lidí do 25 let upřednostňuje české titulky. U lidí nad 60 let toto číslo dosahuje pouze necelých 17 %. Tento jev může souviset s tím, že 52 % dotázaných ve věku do 25 let nejčastěji sleduje filmy v multikině, kde jsou titulkované filmy v programu častěji, zatímco pouze 17 % lidí starších 60 let navštěvuje tento typ kina.

Tabulka č. 21: Divácká preference filmů podle jazykové verze

	Podle pohlaví		Podle věku			
	Muži	Ženy	15 – 25	26 – 40	41 – 60	60+
	Počet respondentů		Počet respondentů			
	67	79	46	44	32	24
Český dabing	46	49	19	32	24	20
České titulky	21	27	24	12	8	4
Anglické titulky	0	1	1	0	0	0
Původní bez tit.	0	2	2	0	0	0

²⁵⁴ Typický Čech chodí do kina na dabované komedie a marvelovky. *Total Film*. Online: <<https://www.totalfilm.cz/2018/08/typicky-cech-chodi-kina-dabovane-komedie-marvelovky/>>[cit. 1. 8. 2019].

Co se týče preference filmů podle země původu, ani jedna ze zemí nebo regionů nedominuje. Nejvíce lidí, 32 %, upřednostňuje americké filmy, dalším 31 % dotázaných na tomto hledisku nezáleží. České filmy upřednostňuje 28 % respondentů. U českých filmů se dá pozorovat jev, kdy s rostoucím věkem upřednostňují tento typ snímků lidé více. Třetina lidí nad 60 let raději zajde na český film a u občanů nad 41 let je to dokonce necelá polovina ze všech dotázaných v této věkové kategorii. Mladí lidé do 25 let naopak české filmy nepreferují téměř vůbec, takto se vyjádřilo jen necelých 9 % z nich. V této kategorii jednoznačně dominují americké filmy s 54 %.

Evropské filmy nejraději navštěvují lidé ve věku nad 60 let, konkrétně 25 % z nich. Asijské filmy neoznačil v dotazníku nikdo.

Tabulka č. 22: Divácká preference filmů podle původu vzniku

	Podle pohlaví		Podle věku			
	Muži	Ženy	15 – 25	26 – 40	41 – 60	60+
	Počet respondentů		Počet respondentů			
	67	79	46	44	32	24
české	19	22	4	12	17	8
americké	25	22	25	16	4	2
evropské	3	6	3	0	0	6
asijské	0	0	0	0	0	0
nezáleží	20	26	13	16	11	6
jiné	0	3	1	0	0	2

Ve výběru filmů podle žánru mohli lidé v dotazníku označit až tři odpovědi. Nejvíce se u nich objevují komedie a akční filmy. Téměř 64 % ze všech respondentů uvedlo jako jednu ze tří možností svého oblíbeného žánru komedie a u akčních filmů mluvíme o necelých 35 %. Na dalších pořadích se umístily žánry sci-fi, drama a historický s 23 %, respektive 21 % a 19 %. Tyto výsledky jsou téměř shodné s výsledky celorepublikového průzkumu.²⁵⁵ Zde je u 75 % dotázaných jedním z nejoblíbenějších žánrů komedie a druhý v pořadí je žánr akční s 52 %. Stejně jako u velvaského publika jsou dalšími oblíbenými žánry scifi, drama a

²⁵⁵ Typický Čech chodí do kina na dabované komedie a Marvelovky, *Total Film*. online: <<https://www.totalfilm.cz/2018/08/typicky-cech-chodi-kina-dabovane-komedie-marvelovky/>>[cit. 1. 8. 2019].

historický.²⁵⁶ Ženy žijící ve Velvarech nejvíce preferují žánry komedie, drama, horor, akční a historický, zatímco muži upřednostňují komedie, akční, sci-fi, historický a fantasy filmy. Mezi lidmi do 25 let se do popředí dostává žánr horor, který za jeden ze svých oblíbených uvedlo 30 % respondentů, u lidí nad 60 let je nejoblíbenější žánrem historický, společně s komedii jej uvedlo přes 41 % dotázaných.

Velvarští diváci nejčastěji navštěvují filmová představení v kinech jednou až desetkrát ročně. Nikdo z respondentů starší 25 let nenavštěvuje kino alespoň jednou za 14 dní, ovšem i u mladších lidí je tato četnost velmi ojedinělá. Nadpoloviční většina ze všech dotázaných preferuje český dabing, zatímco lidé do 25 let upřednostňují raději české titulky. Lidé starší 60 let ve více než čtyřech pětinach případů navštěvují dabované filmy. Nejoblíbenějším žánrem u respondentů je jednoznačně komedie, další v pořadí jsou akční a sci-fi filmy. Mladší lidé sledují spíše americké tituly, starší naopak české.

5.4.2. Kino Velvary

Po dvaceti letech od uzavření kina se může zdát, že již bude jeho osud zdejšími občanům lhostejný. Nicméně v dotazníku se vyjádřilo 81 % obyvatel, že jim na osudu kina záleží. Jen 13 % lidí vyjádřilo svůj nezájem o budoucnost kina, zbytek odpověděl nevím. O kino se zajímalo přes 83 % dotazovaných žen a 79 % mužů.

S touto otázkou úzce souvisí plán, jak by měla být budova kina využita v případě její rekonstrukce. Zde zcela jednoznačně vítězí se 70 % záměr kino opravit pro původní účel. Přesně tento výsledek předpověděl promítač František Roj v roce 1997, když tvrdil: „*Bude-li vypsána anketa, zda kino ve městě zachovat ano či ne, většina se vysloví „ano“.* Skutečnost je přesto taková, jaká je“.²⁵⁷ Vzhledem k tomu, že 83 % občanů Velvar navštěvuje kino méně než jednou měsíčně, byla by návštěvnost pravděpodobně podobná jako v 90. letech. Většina lidí přirozeně cítí potřebu, aby kino ve městě fungovalo, jde však možná jen o předpoklad, že by se tím zvýšil význam města, vzhledem k tomu, že v podobně velkém městě v okrese kino není. Překvapivě nejvíce, necelých 83 % z nich, si znovuotevření kina přejí mladí lidé do 25 let, kteří mohli zažít provoz původního kina jen krátce v předškolním věku a někteří vůbec. Naopak čím byli respondenti starší, čili kino zažili poměrně dlouhou dobu v provozu, tím méně měli o rekonstrukci a otevření kina nového zájem.

²⁵⁶ Typický Čech chodí do kina na dabované komedie a Marvelovky, *Total Film*. online: <<https://www.totalfilm.cz/2018/08/typicky-cech-chodi-kina-dabovane-komedie-marvelovky/>>[cit. 1. 8. 2019].

²⁵⁷ František Roj, Kino ve Velvarech. *Zpravodaj z Velvarska*, 1997, r. 8, č. 2 (únor), s. 11.

Ze všech 146 respondentů se pouze dva vyslovili pro zbourání budovy kina. 11,5 % ze všech obyvatel neví co s budovou dál a zbývajících 18 % by kino přestavělo k jinému účelu – kulturní sál, víceúčelová budova nebo posilovna.

Tabulka č. 23: Co by se mělo dít s budovou kina?

	Podle pohlaví		Podle věku			
	Muži	Ženy	15 – 25	26 – 40	41 – 60	60+
	Počet respondentů		Počet respondentů			
	67	79	46	44	32	24
nevím	10	7	4	6	5	2
zbourat	2	0	0	0	0	2
opravit a znovuotevřít	46	56	36	30	20	16
opravit pro jiný účel	9	16	6	8	7	4

Jeden z důvodů uzavření kina lze spatřit v tom, že lidé už ke konci 90. let nevěděli, že je kino stále v provozu. Celých 48 % dotázaných si myslí, že kino bylo uzavřeno někdy mezi lety 1990 – 1995, tedy minimálně čtyři roky předtím než se tak skutečně stalo. Roku 1994 město přestalo pořádat soutěžní a jiné akce na podporu návštěvnosti, možná to je pro mnohé okamžik, který považují za oficiální uzavření této kulturní instituce. Dalších 44 % respondentů správně označilo za období konce kina roky 1995 – 2000. Dva občané se dokonce domnívali, že k uzavření došlo až na konci prvního desetiletí nového století.

Je velkým paradoxem, že více než 83 % lidí ve věku nad 60 let nevědělo, kdy provoz kina skončil. Jelikož všichni shodně označili za konec provozu roky 1990 – 1995, nahrává to domněnce, že celá generace návštěvníků přestala kino na začátku 90. let navštěvovat.

Dnes se již městu daří výrazně lépe komunikovat s občany ohledně kulturních akcí. Téměř 68 % občanů města ví, že se jednou ročně v kině promítá, nicméně návštěvnosti této akce to rozhodně ku prospěchu není. Ačkoliv jsou si lidé kulturního programu vědomi, návštěvnost se pohybuje v řádu desítek po celou dobu trvání oficiálních ozvěn Festivalu Oty Hofmana. Mezi mladými lidmi, kterým je festival primárně určen, o něm má povědomí 61 % dotázaných, což je pod průměrem všech respondentů. Zde je prostor pro potenciální nové diváky, kteří by kinu mohli svou návštěvou prospět. O programu jsou více informovány ženy. Z celkového počtu o promítání v kině ví 60 % z nich. Úplně všichni dotazovaní občané starší

60 let jsou si promítání v kině vědomi. Může to dokazovat, že častějšími čtenáři Zpravodaje z Velvarska a internetových stránek města je právě tato věková skupina.

Pokud by byla budova kina otevřena ke svému původnímu účelu, respondenti se rozcházejí v tom, jak často by se mělo v kině promítat. U necelých 38 % dotázaných převládá názor, že projekce by měla být jen jedna týdně. Dalších 31 % lidí by týdně projekce uvítalo dvě nebo tři. Lehce přes 10 % občanů Velvar by ocenilo promítání jednou nebo víckrát denně. U 7,5 % respondentů přetrvává názor, že kino by promítat nemělo nikdy. Pokud by se město řídilo výsledky průzkumu a projekce by probíhaly jen jedno nebo dvakrát týdně, musela by mít budova i jiné využití. Provoz kina by byl jinak pravděpodobně nerentabilní.

U mladých lidí do 25 let se taktéž nejčastěji objevila odpověď jedna projekce týdně, z celkového počtu takto odpovědělo 33 % dotázaných. Naopak v této věkové skupině se objevuje 26 % občanů, kteří by týdně uvítali až šest projekcí.

Hned 75 % respondentů si myslí, že provoz kina na malém městě má smysl. Nejvíce obyvatel, kteří nepovažují provozování maloměstského kina za smysluplné, jsou lidé do 25 let. Paradoxně, tak vzniká situace, kdy by tato věková kategorie uváděla filmy v znovuotevřeném kině nejčastěji, ale zároveň více než dvě třetiny z nich nevidí smysl v jeho provozování jako takovém.

Tabulka č. 24: Doporučená četnost promítání ve znovuotevřeném kině dle respondentů

	Podle pohlaví		Podle věku			
	Muži	Ženy	15 – 25	26 – 40	41 – 60	60+
	Počet respondentů		Počet respondentů			
	67	79	46	44	32	24
+1x/den	3	4	5	2	0	0
1x/den	3	5	5	2	1	0
4-6x/týden	3	0	2	0	1	0
2-3x/týden	19	26	13	16	12	4
1x/týden	28	27	15	16	12	12
-1x/týden	6	11	2	6	3	6
nikdy	5	6	4	2	3	2

Téměř úplná shoda panuje v otázce možnosti občerstvení v kině. Pro 44,5 % lidí je možnost zakoupení občerstvení v kině důležitá, pro 46,5 % ne. Dalších 9 % dotázaných

uvedlo, že neví. Největší důležitost má tato otázka u respondentů do 25 let věku, kdy přes 58 % z nich uvedlo, že otázka možnosti občerstvení v kině je pro ně důležitá.

75 % dotázaných by ve Velvarech uvítalo letní kino, dalších 11 % projekce na náměstí, kde se nepravidelně již posledních pět let promítá. Nicméně jen 46,5 % respondentů tyto projekce navštívilo.

Pokud kino zůstane i nadále uzavřené nebo budou prostory, ve kterých sídlilo, přestavěny k jinému účelu, je v okolí několik možných alternativ, kde je možné filmové projekce navštěvovat.

Nejčastěji lidé dojíždějí do kin v Praze, a to 59 % ze všech dotazovaných. Druhé v pořadí je kino Vltava v Kralupech nad Vltavou, které navštěvuje 32 % respondentů. Naopak kina ve Slaném a na Kladně jsou zcela mimo zájem velvarských občanů, dohromady je navštěvují jen 2 % z celkového počtu. Další necelá 2 % obyvatel Velvar sleduje filmy v jiných kinech v širším okolí.

Nejblíže kinem v Praze je z Velvar po dálnici dobře dostupné multikino v Letňanech. I přesto se však nachází ze všech nabízených nejdále. Lidé tak nemají problém utratit peníze za dopravu a do Prahy vyrazit. Nejblíže od Velvar se nachází kino v Kralupech nad Vltavou, které zřejmě díky své krátké vzdálenosti a relativně modernímu vybavení láká zhruba třetinu dotázaných.

Mladí lidé do 25 let v 74 % procentech případů navštěvují pražská kina. Faktorů proč tomu tak je, může být několik. Praha je vlakem a autem z Velvar dobře dostupná. Autem je nejbliže zmíněné multikino v Letňanech, popřípadě multikino na Zličíně. Vlakem je nejbliže multikino ve Slovanském domě a jednosálová kina v docházkové vzdálenosti od Masarykova nádraží – Světozor, Ewald, Atlas, Lucerna a Kino 35 ve Francouzském institutu. Dalším důvodem proč lidé navštěvují právě pražská kina, může být ten, že mladí lidé dojíždějí do Prahy za studiem a při té příležitosti kina navštěvují.

Naopak čím jsou respondenti starší, tím je větší pravděpodobnost, že zavítají do kralupského kina. Téměř 54 % lidí starší 41 let navštěvují právě kino Vltava.

Jak vidno z výše popsaného, obyvatelé Velvar nemají problém dojíždět do ostatních kin. Pokud chce někdo navštívit moderní multikino možnost má, stejně jako člověk, který touží po jednosálovém kině v blízkém okolí. Kdyby bylo velvarské kino znovu otevřeno, jeho situace by byla již od začátku komplikovaná, jelikož obyvatelé Velvar nemají problém s dojížděním, a zároveň je v okolí několik možností, kde je možné filmová představení navštívit.

Tabulka č. 25: Návštěva kin v okolních městech

	Podle pohlaví		Podle věku			
	Muži	Ženy	15 – 25	26 – 40	41 – 60	60+
	Počet respondentů		Počet respondentů			
	67	79	46	44	32	24
žádné	3	5	1	2	1	4
Kralupy	20	27	11	6	18	12
Slaný	0	2	0	2	0	0
Kladno	0	1	0	0	1	0
Praha	42	44	34	32	12	8
jiné	2	0	0	2	0	0

Podle výsledků průzkumu je patrné, že čtyři pětiny obyvatel Velvar zajímá, co bude s budovou kina dál. Více než tři čtvrtiny z nich jsou pro znovuotevření kina ve městě. Drtivá většina z nich se domnívá, že provoz tohoto typu kultury na tak malém městě má smysl.

Nicméně, i přesto, že se nepravidelně ve Velvarech pořádají venkovní představení, navštěvuje je jen necelá polovina z dotázaných. 68 % ze všech dotázaných si myslí, že v případě otevření by kino mělo promítat jednou až třikrát týdně. Dalším místem, kde by se mělo ve městě promítat je dle průzkumu se 75 % letní kino.

I přesto, že v tuto chvíli kino v provozu není, lidé nemají problém dojet do Prahy a Kralup nad Vltavou. Mladí lidé častěji navštěvují Prahu, starší Kralupy nad Vltavou.

Závěr

Kino ve Velvarech bylo v provozu po velkou část minulého století. Za tu dobu se v něm odpromítaly tisíce filmů a navštívilo jej statisíce diváků. I přes tyto skutečnosti pomalu upadá v zapomnění. Tato práci si položila několik otázek, na které se pokusila i přes nedostatek relevantních materiálů odpovědět.

Jak v té době bylo běžné, za myšlenkou zřízení kina ve Velvarech stála místní jednota Sokol. Tato organizace začala pořádat filmová představení již v roce 1921 a o tři roky později je přemístila do vlastních prostor. Ačkoliv byl Sokol převážně jednotou tělovýchovnou, v tomto případě se vzdali tělocvičny ve prospěch filmových projekcí. Provoz provizorního kina tak dlouhých šestnáct let získával finance pro stavbu nové budovy kina. Původní plány na stavbu biografu vznikly ve stejném roce jako plány tělocvičny, to potvrzuje domněnku, jakou prioritu pro Sokol kino mělo. Za zdržením při stavbě kina stál jen nedostatek financí. Když bylo roku 1939 rozhodnuto o stavbě vlastní budovy kina, projekt počítal s jejím propojením s vedlejší sokolovnou, čímž mělo vzniknout unikátní kulturně-sportovní centrum. Pouze válečná léta tyto smělé plány zhatila. Poté bylo kino jednotě Sokol odebráno a začala se psát nová kapitola v jeho historii.

Po konci druhé světové války se kino dočkalo značných investic, které završila přestavba na širokoúhlé promítání v roce 1962. Množství menších i větších rekonstrukcí, technologických inovací, zaměstnanců i diváků napovídá, že toto období bylo pro kino nezárivější. Jen samotného slavnostního otevření kina po adaptaci na širokoúhlé promítání se zúčastnilo několik čelných okresních a krajských představitelů.

Vzhledem k tomu, že v poválečném období nebylo v regionu příliš mnoho možností kulturního využití, získalo kino unikátní status i pro okolní obce.

Největší zájem v době socialismu byl o západní tituly. Na americké filmy se běžně kupovaly vstupenky s týdenním předstihem. Ačkoliv se v běžném režimu promítalo tři dny v týdnu, měly tyto filmy často reprízy i v dnech dalších. Sovětské filmy se s naprostým minimem výjimek promítali ve středu, kdy se obecně chodilo do kina méně. Víkendový program tak byl spíše doplňován filmy polskými, rumunskými či maďarskými. Nezřídka kdy se stávalo, že byly sovětské filmy promítány téměř z poloviny během nedělních a později středečních dětských projekcí. I cena odpovídala poptávce, vstupenky na západní tituly byly někdy i jednou tak drahé než zbytek. Ostatně cena vstupenek se od 60. do 80. let zvyšovala jen nepatrně, proto bylo pro diváky asi psychologicky těžko překonatelné skokové zdražování na začátku 90. let.

Kino zažívalo v posledních třiceti letech svého provozu znatelný meziroční úbytek diváků. Důvody lze hledat ve stále neměnném programu, nedostatečné propagaci, barevném televizním vysílání a v neposlední řadě jinými zdroji zábavy. Po roce 1993 byla návštěvnost na tak nízké úrovni, že město muselo podniknout kroky, aby provoz kina podpořilo. Pořádalo tak soutěže o zájezdy či bezplatné občerstvení. Každý rok se na schůzích městského zastupitelstva rozhodovalo, zda kino finančně podpořit a jeho provoz zachovat. Většinou zvítězila myšlenka dlouhodobé tradice filmového promítání ve městě a kino dále zůstávalo otevřeno. Jak potvrdil průzkum, polovina místních již s koncem filmových promítání, nevěděla, že je kino stále v provozu.

Dnes by si občané Velvar přáli znovuotevření kina nebo minimálně jeho letní varianty. I přes tvrzení, že fungování kina na malém městě má smysl, tak nepravidelné promítání na různých místech ve městě nemívají příliš velkou návštěvnost. To samé se týká oficiálních ozvěn Festivalu Oty Hofmana, které je určen především dětem a mladým lidem, kdy návštěvnost dosahuje hodnot v řádu desítek.

Historie velvarského kina je dlouhá a místy spleťitá, nicméně snadno se může stát, že bude zcela zapomenuta. Nová generace občanů je již navyklá na kina širším okolí, naopak starší generace filmová představení navštěvuje již velmi málo.

Tato práce se pokusila zmapovat slepé místo v regionální kulturní historii a v nejlepším případě má ambici inspirovat ostatní badatele z prokazování faktu, že i malá kina mají velkou historii.

Seznam použité literatury

Prameny

- Městské muzeum Velvary, fond Kino Velvary [nezpracováno].
- Odbor výstavby a životního prostředí, MÚ Velvary, složka domu č. p. 45.
- *Zpravodaj z Velvarska*, 1990-2019.
- *Kronika města Velvary 1921-1945*, Městské muzeum Velvary.
- *Kronika města Velvary 1962-1983*, Městské muzeum Velvary.
- Rozhovor s Pavlem Markem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 12. 7. 2019.
- Rozhovor s Milanem Sluníčkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 11. 7. 2019.
- Rozhovor s Františkem Bílkem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 14. 7. 2019.
- Rozhovor s Ivanem Kurzem vedený Janem Kramperou ve Velvarech dne 31. 7. 2019.

Literatura

- Emilie Altenloh, A Sociology of the Cinema: The Audience, *Screen* 42, 2001, č. 3, 249-293.
- Robert Barga, Etnografie divácké živé zkušenosti v prostoru maloměstského kina, *Illuminace* 22, 2010, č. 4, s. 127-149.
- Helena Bendová, Záhadné publikum, *Dějiny a současnost* 27, 2005, č. 12, 30-32.
- Adéla Beranová, *Historický nástin kinofikace města Rožnov pod Radhoštěm od počátků po současnost*, diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci 2013.
- Camilla Carboni, *Film Spectatorship and Subjectivity: Semiotics, Complications, Satisfaction*. University of Stellenbosch 2007.
- Ian Christie, *Audience*, Amsterdam 2012, 332 s.
- Karel Čada – Jan Hanzlík, Film a sociologie, *Illuminace* 22, 2010, č. 4, s. 71-72.
- Zuzana Česáková, *Kino v Novém Bydžově v letech 1945-1968*, bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci 2015.
- Lucie Česáková, Kino na vícero použití, *Illuminace* 20, 2008, č. 1, s. 127-142.
- Tomáš Čížek, Empirická sociologie filmu v Československu do roku 1989, *Illuminace* 22, 2010, č. 4, s. 91-105.

- Miroslav Disman, *Jak se vyrábí sociologická znalost*, Praha: Karolinum 2011, 372 s.
- Kathryn Fuller-Seeley, *Hollywood in the Neighborhood: Historical Case Studies of Local Moviegoing*, University of California Press 2008, 276 s.
- Anthony Giddens, *Sociologie*. Praha: Argo 2013, 1052 s.
- Oľga Gyárfášová, *Slovenský filmový divák*, Bratislava: SFÚ 2004, 54 s.
- Iva Havlová, *Kino v Rychnově nad Kněžnou 1914 – 2011*, magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně 2012.
- John Hill (eds.), *Film Studies*. Oxford: Oxford University Press 2000, 229 s.
- Dušan Janák – Olga Buchtíková, Sociologie města a filmu, *Illuminace* 20, 2008, č. 1, s. 161-177.
- Mark Jancovich – Lucy Faire – Sarah Stubbings, *The Place of the Audience: Cultural Geographies of Film Consumption*, BFI 2003, 281 s.
- Annette Kuhn, *An Everyday Magic: Cinema and Cultural Memory*, I. B. Tauris 2002, 232 s.
- Přemysl Maydl, Perspektivy sociologického výzkumu ve filmu. In: Petr Sczepanik – Jaroslav Anděl (eds.), *Stále kinema*. Praha: NFA, 2008, s. 365-376.
- J. P. Mayer, *Sociology of Film*, London: Faber and Faber 1946, 328 s.
- Karel Morava, *Filmové obecnstvo dnes a zítra*. Praha: Filmový ústav 1966, 159 s.
- Karel Morava, *Filmový divák*. Praha: Ústřední půjčovna filmů 1961, 88 s.
- Ivo Pondělíček – Karel Morava, Hlediště 60. let a jeho budoucí podoba, *Filmový sborník historický* 4, s. 157-160.
- Karel Morava – Ivo Pondělíček, *Proměny filmového hlediště v ČSSR*. Praha: Československý filmový ústav 1966, 66 s.
- Ivo Pondělíček, Sociologie filmu – otázky nad metodou, *Illuminace* 3, 1991, s. 33-38.
- Ivo Pondělíček – Karel Morava, *Proměny filmového hlediště v ČSR (1966-1968)*, Praha: Český filmový ústav 1969, 98 s.
- Keith F. Punch, *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál 2008, 152 s.
- Václav Stříteský a kol., Čeští návštěvníci kin z pohledu filmového marketingu, *Illuminace* 25, 2013, č. 2, s. 33-50.
- Otakar Špecinger, *500 let města Velvary*, Praha 1982.
- Otakar Špecinger a kol., *Velvary – Kapitoly z dějin královského města*, Louny: Digon 2008.

- Otakar Špencinger, *Historie a současnost města Velvar 1482-1982*, Kralupy nad Vltavou 1982.
- Jan Trnka, *Jihlavská kina a filmový klub v kontextu normalizačních let (1968-1989): Proměny strategií uvádění filmů z perspektivy každodennosti*, magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně 2012.
- Bedřich Václavek, K sociologii filmu, In: Petr Sczepanik – Jaroslav Anděl (eds.), *Stále kinema*. Praha: NFA, 2008, s. 337-341.
- Klára Vašáková, *Historický nástin kinofikace města Broumov od počátků po rok 1939*, bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci 2016.
- Martin Vávra, Český filmový divák, *Illuminace* 22, 2010, č. 4, s. 107-125.

Přílohy

Příloha č. 1: Tištěné programy z let 1971, 1987 a 1999

ŠIROKOUHLÉ KINO VELVARY

Program od 24. IV. do 9. V. 1971

Sobota 24. dubna v 20 hodin	Četník se žení Americký barevný širokoúhlový film v režii Johna Forda. Hrají: John Ford, John Wayne, Vera-Elizbethová, King Davenport, Albert D'Ercole, Donald Douglas a další. Vstupné: 6, 7, 8 Kč. Mladší přístupno.
Největší: 25. dubna v 17.30 a 20 hodin	V neděli v 15 hodin představení pro děti U pokladny stát Mladší přístupno.
Středa 25. dubna v 17.30 a 20 hodin	Dáma z Janova Slovenský film – Regipany, režie: Ján Kadavý.
Čtvrtek 29. dubna v 20 hodin	Vstupné: 2, 3, 4 Kč. Mladší přístupno.
Sobota 1. května v 20 hodin	Boj o Řím Epopej amerického režiséra Johna Forda. Hrají: John Ford, John Wayne, Vera-Elizbethová, King Davenport, Albert D'Ercole, Donald Douglas a další. Vstupné: 10, 12, 14 Kč. Mladší přístupno.
Největší: 2. května v 17.30 a 20 hodin	V neděli v 15 hodin představení pro děti Pohádky pro malé i velké Mladší přístupno.
Středa 3. května v 17.30 a 20 hodin	SUVOROV Slovenský historický film.
Čtvrtek 6. května v 17.30 a 20 hod.	Vstupné: 2, 3, 4 Kč. Mladší přístupno.
Sobota 8. května v 20 hodin	Vražda v pondělí Slovenský širokoúhlový film – Kriminální příběh o oběti gangsterské bandy.
Největší: 9. května v 17.30 a 20 hodin	Vstupné: 3, 6, 7 Kč. Mladší přístupno.

KINO VELVARY

Program na měsíc březen 1987

1. NEDELE v 17.30 a 20 hodin	Cisářův pekař Český barevný film. Režie: Jiří Sedláček. Hrají: Jiří Štěpánek a Ingomar Stacharová. Vstupné: 4, 5 Kč. Mladší přístupno.
4. STŘEDA v 17.30 a 20 hodin	Kanckán v anglickém parku Slovenský historický film. Režie: Ján Kadavý. Hrají: Ján Kadavý, Ján Kadavý, Ján Kadavý a další. Vstupné: 4, 5 Kč. Mladší přístupno.
7.-8. SOBOTA v 20 hodin	Nekonečný příběh Americký barevný širokoúhlový film. Režie: John Wood. Hrají: John Wood, John Wood, John Wood a další. Vstupné: 7, 8 Kč. Mladší přístupno.
NEDELE v 17.30 a 20 hodin	V neděli v 15 hodin představení pro děti NEBEZPEČNÁ STOPA Mladší přístupno.
11. STŘEDA v 17.30 a 20 hodin	Nebezpečná stopa Americký barevný širokoúhlový film. Režie: John Wood. Hrají: John Wood, John Wood, John Wood a další. Vstupné: 4, 5 Kč. Mladší přístupno.
14.-15. STŘEDA v 20 hodin	Sicilská spojka Slovenský historický film. Režie: Ján Kadavý. Hrají: Ján Kadavý, Ján Kadavý, Ján Kadavý a další. Vstupné: 4, 5 Kč. Mladší přístupno.
NEDELE v 17.30 a 20 hodin	V neděli v 15 hodin představení pro děti MONTECARLO PLÁZŽ Mladší přístupno.
18. STŘEDA v 17.30 a 20 hodin	Jonáš a Melicharová Český barevný film. Režie: Jiří Sedláček. Hrají: Jiří Štěpánek a Ingomar Stacharová. Vstupné: 4, 5 Kč. Mladší přístupno.
21.-22. SOBOTA v 20 hodin	Horká stopa Americký barevný širokoúhlový film. Režie: John Wood. Hrají: John Wood, John Wood, John Wood a další. Vstupné: 7, 8 Kč. Mladší přístupno.
NEDELE v 17.30 a 20 hodin	V neděli v 15 hodin představení pro děti SEXY MLOUČEK V ČERVENCI Mladší přístupno.
25. STŘEDA v 17.30 a 20 hodin	Daniel Americký barevný širokoúhlový film. Režie: John Wood. Hrají: John Wood, John Wood, John Wood a další. Vstupné: 4, 5 Kč. Mladší přístupno.
28.-29. SOBOTA v 20 hodin	Fontána pre Zuzanu Slovenský historický film. Režie: Ján Kadavý. Hrají: Ján Kadavý, Ján Kadavý, Ján Kadavý a další. Vstupné: 4, 5 Kč. Mladší přístupno.
NEDELE v 17.30 a 20 hodin	V neděli v 15 hodin představení pro děti NOU NEKONEČNÝ PŘÍBĚH Mladší přístupno.

KINO VELVARY

Program na měsíc ČERVEN 1999

2. STŘEDA v 19 hodin	ZAKÁZANÉ OVOCE Americký barevný film. Režie: John Wood. Hrají: John Wood, John Wood, John Wood a další. Vstupné: 59, Kč. Nenechte si ujít! Mladší přístupno od 12 let.
7. PONDĚLÍ v 19 hodin	VODONOŠ Americký barevný film. Režie: John Wood. Hrají: John Wood, John Wood, John Wood a další. Vstupné: 40, Kč. Mladší přístupno.
9. STŘEDA v 19 hodin	PRAHA OČIMA Český dokumentární film. Režie: Jiří Sedláček. Hrají: Jiří Sedláček, Jiří Sedláček a další. Vstupné: 40, Kč. Nenechte si ujít! Mladší přístupno.
14. PONDĚLÍ v 19 hodin	PANSTVÍ M. D. B. produkce a C&I. Barevný film v českém znění. – Vražda, navrátil, až se vrát. – Vězeň v jednom dni. Hrají: Jean-Claude Van Damme, Matt Craven, George Clooney, Rick Rossovich, Robert Forster, Catherine Anneseová, Jill Larson a další. Vstupné: 40, Kč. Premie 11. 2. 1999. Mladší přístupno.
16. STŘEDA v 19 hodin	MŮJ NEJOBLIBĚNĚJŠÍ MARŠAN Americký barevný film v českém znění. – Tak krásná lidemka kamradle se dá prožít jenom na pláze ZEMÍ Hrají: Christopher Lloyd, Jeff Daniels, Elizabeth Perkinsová, Gary Sinise, William Shatner a další. Vstupné: 40, Kč. Mladší přístupno.
21. PONDĚLÍ v 19 hodin	PERNÍKOVÝ DĚDEK Americký barevný film v českém znění. – Thriller podle předlohy Johna Grishama. – Úspěšný advokát jehleho dne si vystyl z kopky a stávkou svedenou noc se zervizkou. Hrají: Robert Downey Jr., Embeth Dattatová, Daryl Hannahová, Tom Berenger a další. Vstupné: 50, Kč. Nenechte si ujít! Mladší přístupno.
23. STŘEDA v 19 hodin	TENKÁ ČERVENÁ LINIE Americký barevný širokoúhlový film v českém znění. – Kataly bojuje svojí vlastní vůlí. Hrají: John Travolta, George Clooney, Nick Nolte, Sean Penn, Ben Chaplin, Woody Harrison a další. Vstupné: 40, Kč. Mladší přístupno od 12 let.
28. PONDĚLÍ v 19 hodin	KONTRABAND Americký barevný širokoúhlový film v českém znění. – Velký návrat akčního Karlyna Jean-Claude Van Damme. Hrají: Jean-Claude Van Damme, Rob Schneider, Lela Rochonová, Paul Sorvino, Carmen Lee. Vstupné: 40, Kč. Nenechte si ujít! Mladší přístupno od 12 let.
30. STŘEDA v 19 hodin	NÁVRAT IDIOTA Český barevný film - komedie. – První díjny z druhých lásek. Lecha mrazí komedie Dalí Cedone. Hrají: Pavel Liška, Anna Galatová, Tereza Větrnáková, Jiří Langmajer, Jiří Macháček, Jitka Smutná, Zuzana Hadrbotlová, Anna Polívková a další. Vstupné: 40, Kč. Mladší přístupno od 12 let.

Podpořte svoji návštěvou stále velvarské kino

Černý vstupného určuje distributor filmu. Do zákona ČNR č. 241/1992 Sb. bude ke vstupnému připočítána 1 Kč.

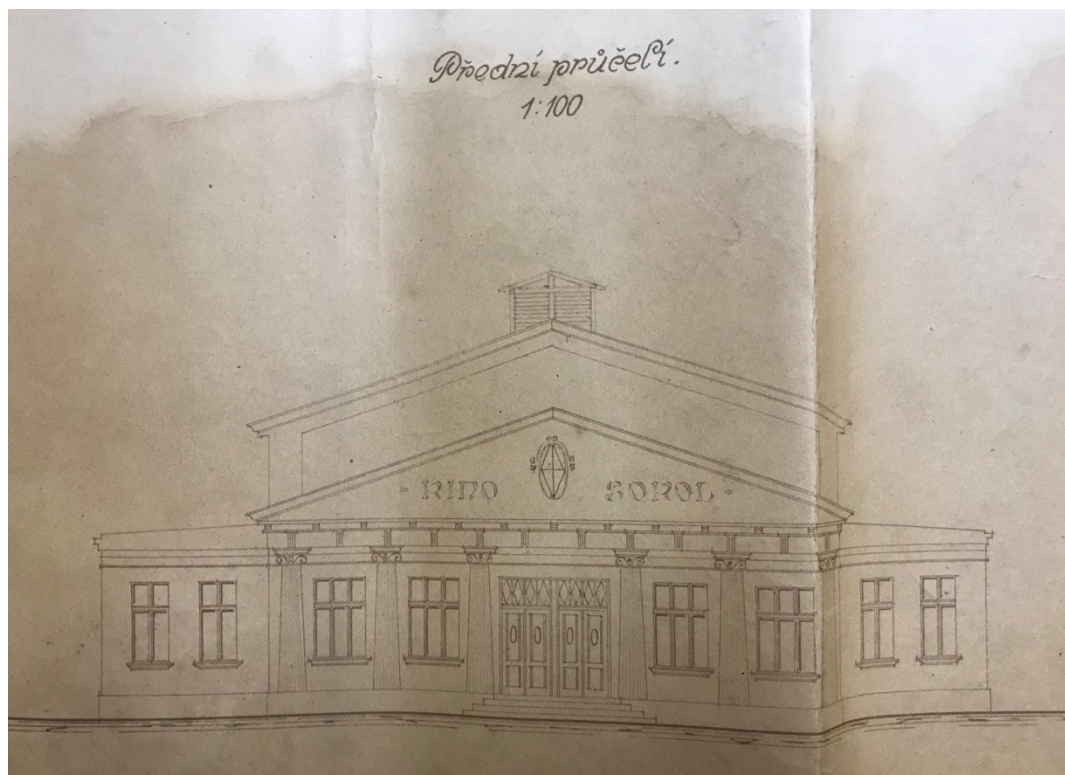
Příloha č. 2: Stav budovy kina v červenci 2019

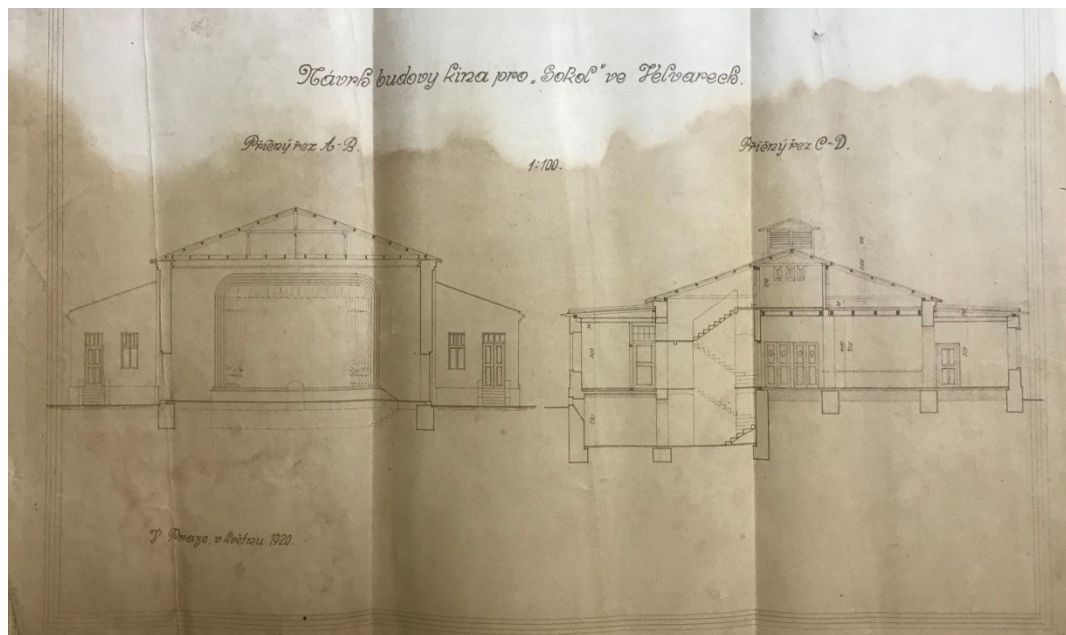
Příloha č. 3: Stav budovy kina a vedlejší sokolovny v červenci 2019

Příloha č. 4: Plánovaná podoba kina z roku 1920

Příloha č. 5: Původní návrh budovy kina z roku 1920

Příloha č. 6: Plánovaná podoba tělocvičny z roku 1920

Příloha č. 9: Program a soupis odkud přišly a kam dále mířily filmové kopie

Ledna 1982							
1.	Podivuhodná dobrodružství bar Prášíla	1311	Fr.	74'			Gžice 2.
2-3	Buldozi a tréšně	1317	Čs.	99'	ne +2	Hodstovice	-
3.	Od zítřka nečarují	3313	Čs.	92'		Čistá u Rokk	Lužec 10.
6.	Jako korálky v říženci	3102	Pols.	106'	+1	Veratovice	Tuňovice 9.
9-10.	Detektiv ze San Franciska	5312	USA	88'	+2	Libčice	3. Lužec 13.
10.	Nie a boouur Hertules	1312	Sov.	89'		Zlonice	3. -
13.	Konzert	1310	Čs.	95'	+2	Libušín	9. Lužná Svět 17
16-17	Niž v hlavě	3305	NSR	108'	ne +2	Heroměřice	14. Libušín 19
17.	Alim a jeho oslík	1311	Sov.	66'		-	-
20.	Sonata pro Zrzekw	1312	Čs.	95'	+1	Řevničov	17. Čítov 23
23-24	Zloděj z Bagdadu	1315	Ang.	111'	+2	Dol. Bětkovice	30. Lužec 27
24.	Poh. Očertovi a Káčě	1311	Čs.	65'		-	-
27.	Piráti 20 století	5107	Sov.	90'	+2	Hor Pápehy	25. -
30-31	Hoši z Brazílie	1112	USA	122'	ne +2	Zlonice	27. Čítov
	O Zlatě ^{uhry v zlatě} Musce a zlem paronkw	1309	Sov.	121'		Melník ^{OKO}	27. -

Příloha č. 10: Statistika z ledna 1960

Ledna 1960							
FILM	DAT.	BAR.	PŘEH.	NAVĚT.	TRŽBA	PRODUKCE	
Hvězdičková cesta	1.	1	1	235	235-	ČSR	Č
Whitewalky	1.	1	2	554	1443-	ČSR	Se
Kalva a dívka kůže	2.	2	1	149	149-	HAD	FLD
Premiéra ve valčích	2.	2	2	383	1137-	NDR	0.6
Čas 48	6.	1	1/2	52	62.50	ČSR	zha
Pomně náve	6.	3a	1	144	325-	SSSR	Par
FLV. výskok rybníků	7.	4a	1/2	28	56-	ČSR	Ca
Na zlatých pískách	7.	4	1	169	483-	NDR	flu.
Drak	10.	3	1	209	209-	FR.	San
Selivky z látkem	10.	5	2	323	986-	FR.	Bra
Čas 49	13.	2	1/2	28	33.60	ČSR	Ca
Severomorský autobus	13.	6	1	84	253-	MORSKO	zur
FLV. kloube z techniky	16.	7a	1/2	24	48-	ČSR	Na
Jablunka se zed. kraký	17.	4	1	103	103-	ČSR	Zell
Práková baska	17-19	7	3	465	1327-	ČSR	zu
Čas 50	20.	3	1/2	40	48-	ČSR	Č
Můj slujek	20.	8	1	99	292-	FR	Ma
Pratr a beran	23.	9	1	120	346-	ČSR	Am
Könnmalänk	24.	5	1	172	172-	POL.	105
N.S. Chruscov v americi	25-28	10	1 1/2	756	1111-	SSSR	
Čas 51	24.	4	1/2	48	57.60	ČSR	
Woshwa ve Shesarku	27-28	11	2	288	1154-	NSR	RP
FLV. kloube mezi lidmi	30.	-	1/2	97	182-	ČSR	
Žitai pro Katalani	30.	12	1	108	319-	NDR	
W. ameradi	31.	6	1	152	152-	HAD	
Premiéra ve valčích hradem	31.	13	2	780	2384-	ČSR	
		26	30	5537	13.367.		
plán	24. 10.	4.	708	12.348-	TRZ.		
reálnost	30.	5.534	13.367-				
	4.	829	1.019-				

Příloha č. 11: Ukázka z deníku promítače (1980)

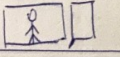
8.8.80
060
Kladno

1. díl 2. a 3. slepky

Noční hry

3308
1/70

dodatek: Uheri na poutě
časlo: kino Mir Jince 25.1.81(2) :-
kino Litomyšl 6.1. (2): Přerušované rytmy v obraze.
kino Jesenice 21.1. (2): Děť. sběr děť. narozě. obrast. ryhovaně.
Křižkova 19.11: Zao. i konce zaprš. obrast. krátké i přeruš. rysky. Na úsech krátké
ryh. 3. díl na prokl. souv. rysky s měl. rytmy, z emulze Smouhy. Děť. děť.
nepřev. natř. 1. díl zao. slepky.

D.	Děť. děť. natř. a zvuk skromit. emulze,	Obrast. rytmy		Start se slepkou 1+2 a opravování zabítky
468m		Zao. z konce zaprš.		
1.	Děť. děť. sběr, natř. na nezv str. do obrast. narozě.	- "	1	- "
484				
2.	Obrast. slabě narozě. děť.	Obrast. ryčky místy krátké měl. ryh	4	Start s narozě. děť.
491m				
3.	děť. jako 1. díl	- "	2	- "
503				
4.	děť. jako 2. díl.	- "	2 slep. 2 zao.	- "
541				
5.	děť. jako 1. díl	Moz. děť. a zvuk mél. souv. ryh. na emul.	f	Start s obléčením rymenem.
215m				

Příloha č. 12: Inzerát hledající promítače-praktikanta vyvěšovaný na budově kina

KINO VELVARY

PŘIJME PROMÍTAČE

- PRAKTIKANTA

Blíže informace u pokladny kina

Příloha č. 13: Zaměstnanecká karta – Čeněk Jelínek

Příjmení a jméno: <u>Jelínek Čeněk</u> rozená:	Křino: <u>Velvary 6365</u> 2134 ☼ <u>I A p.v. místo</u>																						
Narozen(a) dne: <u>15.1.1893</u>	Kraj: <u>Praha-ven.</u> Okres: <u>Kralupy</u>																						
Místo (okres): <u>Velvary o. Kralupy n.v.</u>	Povolání: <u>promítač V</u> n.č.																						
Číslo příslušnosti: <u>Čsl.</u>	Počet představení týdně: <u>5</u>																						
Národnost: <u>česká</u>	Počet hodin týdně:																						
Číslo občanského průkazu: <u>93-01-18-02</u>	Kdy pracuje: <table border="1"> <tr> <td>F</td><td>St</td><td>C</td><td>P</td><td>S</td><td>N</td><td>F</td><td>C</td><td>P</td><td>S</td><td>N</td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>	F	St	C	P	S	N	F	C	P	S	N											
F	St	C	P	S	N	F	C	P	S	N													
Bydliště: <u>Velvary 320</u>	Nastoupil dne: <u>1.3.1961</u> Vystoupil dne:																						
Rodinný stav: <u>ženatý</u>	<u>28.2.1961</u> <u>31. ledna 1959</u>																						
Manželka (manžel): <u>Božena roz. Srbová</u>	Mimo ČSF zaměstnán u: <u>v hospodářství</u>																						
nar. dne: <u>15.1.1898</u> <u>městní příjem domácnosti</u>	Jako (činnost, funkce): <u>zemědělský dělník</u>																						
Děti: <table border="1"> <tr> <td>nar. dne</td> <td>nar. dne</td> <td>nar. dne</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	nar. dne	nar. dne	nar. dne				Počet hodin týdně: <u>18</u> hod.																
nar. dne	nar. dne	nar. dne																					
Školní vzdělání: <u>městanská škola</u>	Mzda, výdělek - týdně Kčs: <u>1300</u>																						
Vzdělání (t. zde): <u>příručí Vamberg 1911</u>	případně měsíčně Kčs:																						
Odborné znalosti: <u>promítač 572/3 r1922</u>	Samostatné povolání: (rolník, živnostník a p.)																						
<u>136179 35</u>	Svobodné povolání: (ukáň, malíř a p.)																						
Reg. č. 2432/52 - III - 35/m st. 341 + 36/m vol. - SČT 18 - 329	Důchodce, penzista: (výše důchodu, penze) měsíčně Kčs:																						
	<u>0. 604.256-2V-54</u>																						